

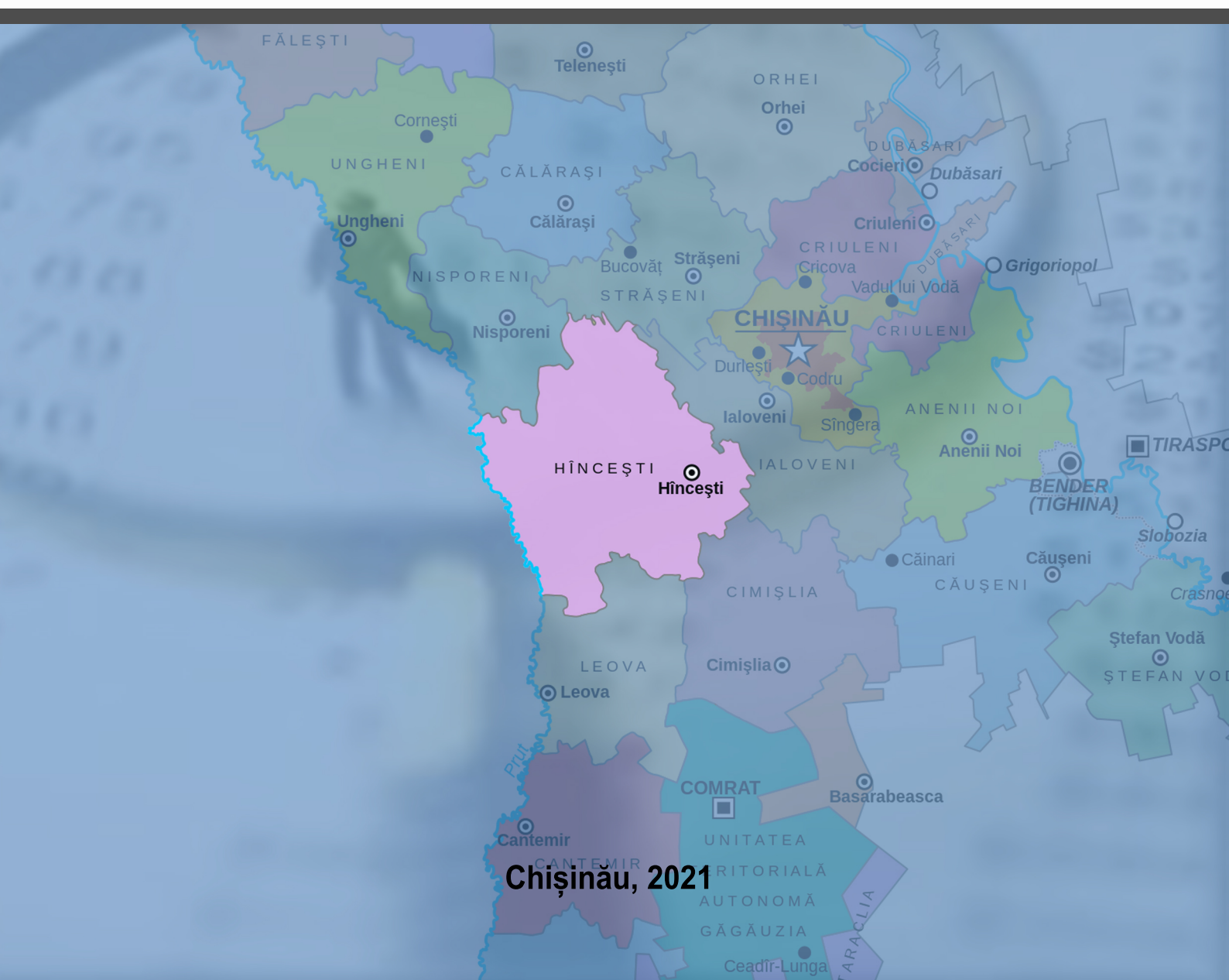

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

RAPORT DE MONITORIZARE ALTERNATIVĂ A IMPLEMENTĂRII ACȚIUNILOR DIN PLANUL LOCAL (RAIONAL) ANTICORUPȚIE PENTRU ANII 2018-2020 HÎNCEȘTI

(Perioada de monitorizare – anul 2020)

Chișinău, 2021

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

Acest studiu a fost elaborat de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” în cadrul Programului de granturi mici pentru monitorizarea alternativă a planurilor anticorupție sectoriale și locale al Proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova, cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei.

Toate opiniile aparțin autorilor și nu reprezintă neapărat poziția oficială a PNUD-Moldova sau a instituțiilor finanțatoare.

Autori: Liubomir Chiriac, Ion Creangă, Eduard Țugui, Ana Znaceni – IDIS „Viitorul”

IDIS “Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, cu activitate în domeniile: analiză economică și socială, bună guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor, consolidarea societății civile, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise și modernizate în Republica Moldova.

Orice utilizare a unor extrase ori opinii ale autorilor acestei publicații trebuie să conțină referință la IDIS „Viitorul”.

Adresa de contact:

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul”
str. Iacob Hîncu 10/1, mun. Chișinău, MD-2005, Republica Moldova
Telefon: (373-22) 22 18 44
Fax: (373-22) 24 57 14
www.viitorul.org, office@viitorul.org

CUPRINS

Lista figurilor	4
Lista tabelelor	5
Lista abrevierilor	7
I. Rezumat executiv.....	8
II. Progresul în implementarea planului de acțiuni anticorupție în anul 2020	12
Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție	12
Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență	30
Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare ale achizițiilor publice	36
Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane	46
Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor	50
Prioritatea 6. Ajutorul social acordat persoanelor vulnerabile într-un mod profesionalist, transparent și eficient	61
Prioritatea 7. Gestionarea unui Buget bine planificat și executat în mod transparent, echitabil și eficient	65
III. Constatări și concluzii de bază ale monitorizării alternative	68
IV. Propuneri și recomandări	77
Anexa nr.1. Percepția cetățenilor din raionul Hîncești privind nivelul de corupție și impactul acțiunilor anticorupție	84

Lista figurilor

Figura 1. Implementarea acțiunilor	68
Figura 2. Respectarea termenelor	69
Figura A.1. Răspundeți la acest chestionar în calitate de:	84
Figura A.2. Cunoașteți despre existența Planului raional anticorupție și acțiunile cuprinse în acest Plan?	84
Figura A.3. Cum apreciați capacitățile autorităților publice raionale în prevenirea, depistarea, contracararea actelor de corupție și asigurarea integrității profesionale a funcționarilor publici?	85
Figura A.4. Cum apreciați impactul acțiunilor și măsurilor întreprinse la nivel de raion în prevenirea, depistarea, contracararea actelor de corupție și asigurarea integrității?	85
Figura A.5. Cum apreciați integritatea funcționarilor publici și a aleșilor raionali?	86
Figura A.6. Cum apreciați capacitățile/ profesionalismul/ cunoștințele funcționarilor publici și a aleșilor raionali?	86
Figura A.7. Cum apreciați evoluția transparenței și a accesului la informații publice în anul 2020?	87
Figura A.8. La ce nivel apreciați practicile de corupție în autoritățile și instituțiile publice raionale?	87
Figura A.9. În care din următoarele situații o persoană fizică/juridică se confruntă, în mod direct, cu aspecte legate de corupție?	88
Figura A.10. Este mai simplu de a soluționa problemele cu autoritățile/instituțiile raionale pe căi neoficiale decât pe cele oficiale?	88
Figura A.11. Căile neoficiale de soluționare a problemelor cu sectorul public, de obicei, iau forma de:	89
Figura A.12. Care sunt autoritățile/instituțiile în care se plătește neoficial mai frecvent? ...	89
Figura A.13. Care este scopul plăților neoficiale?	90
Figura A.14. Cine a fost inițiatorul plăților neoficiale?	90
Figura A.15. Unde v-ați plâns pe cazurile de corupție cu care v-ați confruntat?	91
Figura A.16. Motivele neadresării/nesemnării privind cazurile de corupție?	91
Figura A.17. În cazul în care v-ați adresat, a fost rezolvată problema Dvs.?	92
Figura A.18. În calitate de persoană fizică și/sau reprezentant al grupurilor care nu aparțin sectorului public: ...	92
Figura A.19. În opinia Dvs., care sunt cele mai grave probleme ale autorităților publice raionale, aleșilor locali și funcționarilor publici în domeniul integrității?	93
Figura A.20. În opinia Dvs., ce îmbunătățiri/ schimbări/ acțiuni sunt necesare pentru prevenirea, depistarea, contracararea actelor de corupție și asigurarea integrității?	94

Lista tabelelor

Tabelul 1. Nivelul și termenul de realizare ale acțiunilor din Planul local anticorupție pentru anii 2018-2020 din raionul Hîncești.....	9
Tabelul 2. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.1	12
Tabelul 3. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.2	14
Tabelul 4. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.3	15
Tabelul 5. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.4	18
Tabelul 6. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.5	19
Tabelul 7. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.6	19
Tabelul 8. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.7	21
Tabelul 9. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.8	22
Tabelul 10. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.9	23
Tabelul 11. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.10	24
Tabelul 12. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.11	25
Tabelul 13. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.12	25
Tabelul 14. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.13	26
Tabelul 15. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.14	27
Tabelul 16. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.15	27
Tabelul 17. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.16	28
Tabelul 18. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.17	29
Tabelul 19. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.18	30
Tabelul 20. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.19	32
Tabelul 21. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.20	33
Tabelul 22. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.21	33
Tabelul 23. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.22	34
Tabelul 24. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr. 22 ¹	34
Tabelul 25. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.23	36
Tabelul 26. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.24	38
Tabelul 27. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.25	39
Tabelul 28. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.26	40
Tabelul 29. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.27	41
Tabelul 30. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.28	42
Tabelul 31. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.29	43
Tabelul 32. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.30	44
Tabelul 33. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.31	45

Tabelul 34. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.32	45
Tabelul 35. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.33	46
Tabelul 36. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.34	47
Tabelul 37. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.35	48
Tabelul 38. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.36	49
Tabelul 39. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.37	50
Tabelul 40. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.38	51
Tabelul 41. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.39	53
Tabelul 42. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.40	55
Tabelul 43. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.41	56
Tabelul 44. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.42	57
Tabelul 45. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.43	57
Tabelul 46. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.44	58
Tabelul 47. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.45	59
Tabelul 48. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.46	60
Tabelul 49. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.47	61
Tabelul 50. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.48	62
Tabelul 51. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.49	63
Tabelul 52. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.50	63
Tabelul 53. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.51	65
Tabelul 54. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.52	65
Tabelul 55. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.53	66
Tabelul 56. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.54	67
Tabelul 57. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.55	67

Lista abrevierilor

AAP	– Agenția Achiziții Publice
AJGS	– Asistență juridică garantată de stat
ANI	– Autoritatea Națională de Integritate
APL	– Administrația publică locală
BAP	– Buletinul achizițiilor publice
CCTF	– Casă de copii de tip familial
CDMD	– Comitetul local în domeniul diasporă, migrație și dezvoltare
CNA	– Centrul Național Anticorupție
CNAJGS	– Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat
CR	– Consiliul Raional
DASPF	– Direcția asistență socială și protecție a familiei
ONG	– Organizații non-guvernamentale
OT	– Organizație teritorială
RU	– Resurse umane
SIAAS	– Sistemul Informațional Automatizat „Asistența Socială”
UAT	– Unitate administrativ-teritorială

I. Rezumat executiv

Prezentul Raport de monitorizare examinează gradul de îndeplinire pe parcursul anului 2020 a 56 de acțiuni, grupate în 7 priorități, din Planul de acțiuni anticorupție al raionului Hîncești pentru anii 2018-2020, aprobat prin decizia Consiliului Raional nr.07/16 din 22 decembrie 2017.

Planul local anticorupție pentru APL de nivelul II din raionul Hîncești asigură desfășurarea unui proces amplu, axat pe măsurile anticorupție și orientat spre consolidarea integrității a reprezentanților din sectoarele public, non-guvernamental și privat. Prioritățile stipulate în Planul local anticorupție țin să descurajeze implicarea, în mod special, a funcționarilor și aleșilor locali în acte de corupție, contribuie la sporirea calității serviciilor publice și asigură transparența instituțiilor publice și îmbunătățește comunicarea cu cetățenii.

Este apreciată inițiativa și responsabilitatea prezentată de către autoritățile administrației publice locale Consiliul Raional Hîncești, care și-au stabilit în planul anticorupție, pe lângă acțiunile regăsite în modelul Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale, și alte măsuri de integritate specifice instituției, fapt ce exhibă și atrage după sine implicare și atenție detaliată.

Pentru desfășurarea activităților de monitorizare și evaluare, echipa de experți a IDIS „Viitorul” a interacționat și a conlucrat cu grupurile țintă evidențiate, conform programului de implementare. Astfel, au avut loc ședințe online, discuții directe cu reprezentanții autorităților publice locale din raionul Hîncești, cetățeni și reprezentanți ai societății civile. Au fost colectate informații din surse publice, au fost oferite informații din convorbirile telefonice cu funcționarii din cadrul Consiliului Raional Hîncești, au fost expediate informații prin poșta electronică, a fost adresată solicitare oficială de acces la informație, dar în același timp, s-au efectuat și chestionări cu cetățeni, tineri, reprezentanți ai societății civile etc.

Procesele socio-economice și politice din Republica Moldova influențează atât pozitiv, cât și negativ situația privind implementarea măsurilor anticorupție în administrația publică locală. Din acest punct de vedere, prin intermediul acestei analize s-a reușit, în opinia autorilor, identificarea lacunelor și a mecanismelor ineficiente privind implementarea politicilor anticorupție la nivel local, aspectele neclare, confuze, incomplete care țin de Planul local anticorupție pentru anii 2018-2020 din raionul Hîncești din perspectiva funcționării instituțiilor sale, a impactului negativ asupra economiei naționale, asupra bunăstării cetățenilor, dar și asupra calității vieții populației.

Raportul respectiv de monitorizare și evaluare evidențiază punctele tari și slabe ale procesului de prevenire și combatere a fenomenului corupției și punctează concluziile și recomandările necesare.

Astfel, conform metodologiei de evaluare, gradul de realizare a acțiunilor trebuie să corespundă unuia din următoarele calificative: „Realizat”; „Parțial realizat”; „Nerealizat”. În ce privește termenul de realizare, calificativele sunt: „Acțiune în desfășurare”; „Termen de implementare respectat”; „Termen de implementare depășit”; „Termen de implementare respectat, acțiune în desfășurare”. Luând în considerare metodologia respectivă pentru implementarea acțiunilor pe anul 2020 din Planul local anticorupție a raionului Hîncești, au fost obținute următoarele rezultate:

Tabelul 1. Nivelul și termenul de realizare ale acțiunilor din Planul local anticorupție pentru anii 2018-2020 din raionul Hîncești

CALIFICATIVE	ACȚIUNILE	NR. TOTAL	%
Nivelul de realizare al acțiunilor			
Realizat	2, 8, 9, 11, 12, 21, 25, 28, 30, 33, 34	11	19,6%
Parțial realizat	4, 18, 23, 24, 26, 27, 29, 35, 36	9	16,1%
Nerealizat	1, 3, 5, 6, 7, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 22, 22 ¹ , 31, 32, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55	36	64,3%
Termenul de realizare			
Acțiuni în desfășurare	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 22 ¹ , 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55	56	100%
Termen de implementare respectat		-	
Termen de implementare respectat, acțiuni în desfășurare	11, 12	2	3,6%
Termen de implementare depășit		-	-

Remarcă generală: Consiliul Raional Hîncești nu a plasat pe pagina web Planul local anticorupție și rapoartele privind implementarea acțiunilor din Planul local anticorupție, cu excepția Raportului semestrial privind implementarea Planului local anticorupție al Consiliului Raional Hîncești pentru anii 2018-2020, semestrul II 2020¹.

De remarcat, că Raportul privind implementarea acțiunilor din Planul local anticorupție pentru anul 2020 privind progresele înregistrate în implementarea acțiunilor cuprinse în Planul raional anticorupție a fost transmis către Secretariatul grupurilor de monitorizare din cadrul Centrului Național Anticorupție și către IDIS „Viitorul”. În consecință, evaluarea progresului în implementarea Planului raional anticorupție a fost efectuată în baza informațiilor prezentate de către CR Hîncești și în baza informațiilor publice disponibile.

Din motivul neîntocmirii integrale a rapoartelor de către APL Hîncești asupra tuturor celor 56 de acțiuni, grupate în 7 priorități, și a lipsei informațiilor privind realizarea acțiunilor Planului raional anticorupție, precum și a necoresponderii numerotării acțiunilor cu cele stabilite în Planul de acțiuni anticorupție al raionului Hîncești pentru anii 2018-2020, aprobat prin decizia Consiliului Raional nr.07/16 din 22 decembrie 2017, menționăm că cifrele pot să nu corespundă realității, însă acestea sunt luate în calcul la stabilirea calificativului conform metodologiei de mai sus.

¹ <https://hincesti.md/2021/02/17/raportul-privind-implementarea-planului-local-anticorupție-al-consiliului-raional-hincesti-pentru-anii-2018-2020-semestrul-ii-2020/>

Principalele concluzii evidențiate în acest sens sunt:

- La întocmirea rapoartelor semestriale privind implementarea Planului local anticorupție al Consiliului Raional Hîncești pentru anii 2018-2020, semestrul I și II 2020, responsabilii nu au ținut cont de Planul de acțiuni anticorupție al raionului Hîncești pentru anii 2018-2020, aprobat prin decizia Consiliului Raional nr.07/16 din 22 decembrie 2017, care și-au stabilit în planul său local, pe lângă acțiunile regăsite în modelul Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale și alte măsuri de integritate specifice instituției, 56 de acțiuni, grupate în 7 priorități.

Prin urmare, în urma analizei rapoartelor de implementare, am constatat că la întocmirea rapoartelor, responsabilii s-au condus de Planul-model anticorupție în domeniul administrării publice locale, însă nu au inclus toți indicatorii. Astfel, constatăm completarea inadecvată a unor indicatori de progres din Planul local anticorupție, precum și necompletarea unui șir de acțiuni din numărul total de 56, și anume acțiunile 37-55.

Totodată, atragem atenția că, din motivul expus mai sus, numerotarea acțiunilor, precum și a indicatorilor din rapoartele privind implementarea planului local anticorupție pentru anii 2018-2020, semestrul I și semestrul II anul 2020, diferă de numerotarea acestora potrivit Planului de acțiuni anticorupție al raionului Hîncești pentru anii 2018-2020, aprobat prin decizia Consiliului Raional nr.07/16 din 22 decembrie 2017;

- Lipsa plasării pe pagina web a Planului local anticorupție și a rapoartelor privind implementarea acțiunilor din Planul local anticorupție pentru anul 2018, 2019;
- Lipsa unui feedback din partea Centrului Național Anticorupție referitor la rapoartele prezentate din partea entității publice raportoare;
- Slaba informare a consilierilor raionali privind îndeplinirea Planul local anticorupție;
- Supraîncărcarea cu sarcini administrative a responsabililor din APL nivelul II privind procesul de îndeplinire a Planului local anticorupție diminuează calitatea pregătirii documentelor necesare pentru monitorizare;
- Informarea insuficientă a cetățenilor, ONG-urilor locale, oamenilor de afaceri privind procesul de realizare a Planului local anticorupție;
- Lipsa unor mecanisme eficiente de aplicare a legilor;
- Activitatea insuficient de transparentă a autorităților și instituțiilor publice;
- Lipsa de transparență în achizițiile publice, transparență în programele de asistență socială adoptate, serviciile sociale furnizate de către unitatea administrativ-teritorială, modalitatea de aplicare;
- Surse bugetare insuficiente pentru buna activitate;
- Educație și instruire anticorupție deficitară pentru funcționari și populație etc.;
- Nivelul inadecvat de salarizare în sectorul public;
- Comunicare deficitară cu cetățenii.

Recomandările de bază indicate în prezentul raport sunt:

- Necesitatea informării periodice a consilierilor raionali privind realizarea Planului local anticorupție;
- Necesitatea simplificării procedurilor de raportare privind îndeplinirea Planului local anticorupție;
- Identificarea instrumentelor de motivare și stimulare suplimentare pentru persoanele responsabile de monitorizarea și raportarea realizării acțiunilor din Plan;
- Completarea paginii web a Consiliului Raional Hîncești cu informații privind implementarea Planului local anticorupție (acțiunile realizate și indicatorii atinși);
- Informațiile privind implementarea planului local anticorupție necesită a fi publicate pe pagina web și ordonate într-un mod vizibil, pentru a fi ușor accesibile și identificabile de către cetățeni;
- Modificarea cadrului normativ pentru a unifica multitudinea de registre gestionate de către entitățile publice;
- Efectuarea de către CNA a unei analize mai aprofundate a rapoartelor, a impactului măsurilor întreprinse la nivel raional și cu înaintarea recomandărilor pentru entitățile publice raportoare;
- Regândirea construcției Planurilor locale anticorupție și metodologia de evaluare;
- Perioada de raportare să fie efectuată în continuare, la una anuală.

Sperăm mult că concluziile și recomandările efectuate în cadrul acestui raport vor contribui la eficientizarea procesului de prevenire și combatere a fenomenului corupției, la sporirea integrității funcționarilor publici și a aleșilor locali, înlesnind și accelerând astfel creșterea calitativă a actului guvernării la nivel local.

II. Progresul în implementarea planului de acțiuni anticorupție în anul 2020

Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție

Rezultatele scontate:

1. *Climatul de integritate cultivat în cadrul APL de toate nivelurile;*
2. *Încălcarea măsurilor de asigurare a integrității profesionale de către agenții publici din cadrul APL și aleșii locali sancționată;*
3. *Unități de audit intern create și funcționale;*
4. *Sistem de gestiune a riscurilor, inclusiv a riscurilor anticorupție implementat.*

Tabelul 2. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.1

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
1	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității	1.1	Numărul de cazuri de incompatibilități și restricții în ierarhie, atestate și soluționate în entitățile publice	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		1.2	Numărul de sesizări la ANI cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități și limitare a publicității	0		
		1.3	Numărul de persoane suspendate pentru asemenea încălcări	0		

În responsabilitățile entităților publice naționale și a agenților publici se regăsește asigurarea respectării cadrului legal autohton ce se referă la integritate, completat și îmbunătățit în perioada 2016-2018, prin adoptarea: *Legii cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr.132/2016*², instituție care înlocuiește Comisia Națională de Integritate creată în 2011; *Legii privind declararea averii și a intereselor personale nr.133/2016*³, care a înlocuit Legea anterioară privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor supuse declarării și controlului; *Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.134/2016*⁴, prin care sunt amendate 48 de acte normative pentru a fi rialiate la noul cadrul legal ce se referă la integritate; *Legii integrității nr.82/2017*⁵, care a înlocuit Legea cu privire la prevenirea și combaterea corupției; *Legii privind avertizorii de integritate nr.122/2018*⁶.

² Legea nr. 132/2016, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=366044>

³ Legea nr. 133/2016, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=366046>

⁴ Legea nr. 134/2016, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=366048>

⁵ Legea nr. 72/2017, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=370852>

⁶ Legea nr. 122/2018, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/>

În conformitate cu Raportul privind implementarea planului local anticorupție pentru anii 2018-2020, semestrul I și semestrul II anul 2020, administrația raională Hîncești nu indică cazuri de incompatibilități și restricții în ierarhie atestate și soluționate în entitățile publice. Totodată, nu a fost sesizată Autoritatea Națională de Integritate cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități și limitare a publicității, subsidiar, nu a fost suspendată nici o persoană pentru încălcări.

La această acțiune, constatăm neincluderea în raport a tuturor responsabililor de realizarea acțiunii. Este de menționat că în Plan sunt indicați la general toți conducătorii autorităților administrației publice locale, precum și specialistul principal RU. Însă, în rapoartele semestriale pentru anul 2020 se face referire doar la responsabilitățile unor șefi ai subdiviziunilor Consiliului Raional. În speță, au fost indicate următoarele instituții responsabile de realizarea acțiunilor: Aparatul președintelui raionului (secretarul Consiliului Raional), Direcția generală finanțe, Direcția agricultură și alimentare, Direcția generală învățământ, Direcția asistență socială și protecție a familiei, Direcția cultură și turism, nefiind indicate și alte instituții responsabile de realizarea acțiunilor, și anume: Direcția economie și cooperare transfrontalieră, Secția administrație publică, Secția construcții, gospodărie comunală și drumuri, Serviciul relații funciare și cadastru, Serviciul arhivă. Aceste remarci se referă la toate acțiunile din raportul pentru semestrul I și semestrul II al anului 2020, prezentat de către Consiliul Raional Hîncești.

Observăm că la acțiunea nr.11 din Raportul privind implementarea planului local anticorupție pentru anii 2018-2020, semestrul I și semestrul II anul 2020, sunt indicate și alte instituții responsabile de realizarea acțiunii.

Pe pagina web a Autorității Naționale de Integritate, la data întocmirii prezentului raport de monitorizare nu sunt identificate cazuri privind încălcarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității, examinate de către ANI în rezultatul sesizării responsabililor din raionul Hîncești.

În Raportul ANI pentru 9 luni ale anului 2020⁷ se menționează despre 63 de acte de constatare privind regimul incompatibilităților și 2 acte de constatare pentru restricții. Plus, sunt menționate 6 procese-verbale întocmite pentru „încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și limitărilor aplicabile funcției publice sau funcției de demnitate publică” (art.313⁴ Cod contravențional). Însă, ANI nu prezintă o statistică detaliată pe raioane și categorii de subiecți vizați în procedurile de control și procesele contravenționale. Spre exemplu, în Raportul ANI sus-menționat, sunt indicați la general: Deputat – 2; Secretar de Stat – 1; Procuror – 1; Judecător (Membru CSM) – 1; Primar – 28; Viceprimar – 3; Președinte de raion – 5; Vicepreședinte de raion – 4; Consilier local – 37; Funcționar public – 22; Funcționar public cu statut special – 13; Conducător sau adjunct al organizației publice – 27; Angajat al CNPF – 1. La fel, sunt specificate următoarele categorii de subiecți pentru cele 144 de procese-verbale contravenționale întocmite: Deputați – 7; Judecători – 7; Procurori – 15; Președinți de raion – 1; Primari – 14; Viceprimari – 4; Alți demnitari – 2; Consilieri locali – 44; Funcționari publici – 14; Funcționari publici cu statut special MAI – 6; Funcționari publici cu statut special SV – 2; Conducători ai organizației publice – 18; Angajat CNPF – 1; Personal din cabinetele persoanelor cu funcții de demnitate publică – 8; Persoană care nu are statut de subiect al declarării – 1.

⁷ Raportul ANI pentru 9 luni ale anului 2020, disponibil la adresa:
[https://ani.md/sites/default/files/Raport%20Activitate%209%20luni%202020%20final%20\(1\).pdf](https://ani.md/sites/default/files/Raport%20Activitate%209%20luni%202020%20final%20(1).pdf)

Tabelul 3. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.2

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
2	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	2.1	Numărul de agenți publici angajați/ numiți/ cu mandatele validate pe parcursul anului și numărul de declarații depuse în momentul angajării/ numirii/ validării mandatului	21	Acțiune realizată	Acțiune în desfășurare
		2.2	Numărul total de agenți publici angajați/ numiți/ cu mandatele validate care activează în entitatea publică pe parcursul anului 2020 și numărul de declarații depuse anual	152		
		2.3	Numărul de agenți publici ale căror mandat/ raporturi de muncă sau de serviciu au încetat pe parcursul anului și numărul de declarații depuse la încetarea mandatului/ raporturilor de muncă sau de serviciu pe parcursul anului respectiv	12/12		

În conformitate cu Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr.133/2016, este obligatoriu de a declara averea și interesele personale de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia. Prevenirea îmbogățirii nejustificate și ilicite a agenților publici, evitarea conflictelor de interese în activitatea acestora obligă agenții publici să depună declarația de avere și interese personale în termenul și în modul prevăzute de legislație în următoarele cazuri: a) în momentul angajării, numirii sau validării mandatului, b) anual și c) la încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu.

Începând cu 1 ianuarie 2018, subiecții declarării sunt obligați să-și depună declarațiile exclusiv în formă electronică, prin intermediul sistemului informațional „e-Integritate”, disponibil pe pagina web oficială a Autorității Naționale de Integritate⁸.

În conformitate cu Raportul privind implementarea planului local anticorupție pentru anii 2018-2020, semestrul I și semestrul II anul 2020, administrația raională Hîncești menționează indicatorii pentru fiecare etapă la care se obligă agenții publici să depună declarația de avere și interese personale: a) 21 de declarații depuse în momentul angajării, numirii sau validării mandatului; b) 152 de declarații depuse anual de către agenții publici angajați/ numiți/ cu mandatele validate care activează în entitatea publică pe parcursul anului 2020; c) 12 agenți publici ale căror mandat/raporturi de muncă sau de serviciu au încetat pe parcursul anului și 12 declarații depuse la încetarea mandatului/ raporturilor de muncă sau de serviciu pe parcursul anului respectiv.

Este necesar de a remarca faptul că după 1.01.2018, când declarațiile se depun în format electronic, pentru APL este dificil să țină evidența numărului agenților publici care au depus declarațiile. Or, semnarea declarației în formă electronică se face prin utilizarea de către fiecare subiect al semnăturii electronice emise în condițiile legii⁹ și eliberate subiecților declarării cu titlu gratuit¹⁰.

⁸ Portalul declarațiilor disponibil la adresa: <https://declaratii.ani.md/searchDeclarations/index>

⁹ Legea nr.91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353612>

¹⁰ Hotărârea Guvernului nr.673/2017, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=371288>

Cel mai rezonabil ar fi ca această responsabilitate de ținere a evidenței declarațiilor să fie exclusă din planul local anticorupție, or Autoritatea Națională de Integritate are atribuția de a ține Registrul electronic al subiecților declarării averii și intereselor personale¹¹, respectiv ANI are toate informațiile privind numărul declarațiilor depuse pe fiecare raion și entitate publică. La momentul raportării, într-un singur punct virtual, pe pagina web a ANI, pe Portalul declarațiilor, se conțin 700 507 declarații și includ: 203 708 declarații de venit și proprietate scanate, depuse în perioada 2011-2016; 214 278 de declarații de interese personale scanate, depuse în perioada 2011-2016; 66 578 de declarații de avere și interese personale scanate, depuse pe suport de hârtie în perioada 2016-2017; 215 943 de declarații de avere și interese personale semnate digital, depuse în format electronic în perioada 2018-2020.¹²

Mai mult ca atât, Autoritatea Națională de Integritate este responsabilă de realizarea controlului declarațiilor de avere și interese personale, având obligația de verificare a depunerii în termen a declarațiilor de avere și interese personale, precum și respectarea cerințelor de formă a declarațiilor.

Drept **obiecție generală**, menționăm că pe lângă subiecții indicați la această acțiune, există și alți subiecți care au obligația să depună declarațiile de avere și interese personale, dar care nu fac parte din Aparatul președintelui și subdiviziunile Consiliului Raional. Aici am putea nota conducătorii instituțiilor publice subordonate Consiliului Raional, dar chiar și consilierii raionali în calitate de aleși locali, care nu fac parte din Aparatul președintelui și subdiviziunile Consiliului Raional.

Tabelul 4. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.3

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
3	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	3.1	Numărul conflictelor de interese declarate	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		3.2	Numărul conflictelor soluționate în cadrul entităților publice	0		
		3.3	Numărul conflictelor de interese sesizate la ANI	0		
		3.4	Numărul actelor de constatare ale ANI cu privire la conflictele de interese	0		

Administrația raionului Hîncești a declarat lipsa cazurilor de încălcare a regimului conflictelor de interese și neadmitere a favoritismului.

Pe pagina web a Autorității Naționale de Integritate, la data întocmirii prezentului raport de monitorizare nu sunt identificate cazuri privind încălcarea regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului, examinate de către ANI în rezultatul sesizării responsabililor din raionul Hîncești.

¹¹ Art.7 alin.(1) lit.f) din legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr.132/2016, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112395&lang=ro

¹² Raportul ANI pentru 9 luni ale anului 2020, disponibil la adresa: [https://ani.md/sites/default/files/Raport%20Activitate%209%20luni%202020%20final%20\(1\).pdf](https://ani.md/sites/default/files/Raport%20Activitate%209%20luni%202020%20final%20(1).pdf)

Pe pagina web a Autorității Naționale de Integritate, la data întocmirii prezentului raport de monitorizare, pentru anul 2020, la compartimentul Acte de constatare¹³ există:

- ✓ Actul de constatare nr.78/10 din 22.05.2020 în privința respectării regimului juridic al conflictelor de interese, inițiat în privința dlui Gusco Vladimir, consilier în Consiliul Municipal Hîncești, nefiind constatată încălcarea acestui regim, cu încetarea procedurii de control și atenționarea despre depunerea declarațiilor rectificate în termen de 30 de zile de la data în care actul de constatare întocmit în urma controlului averii și intereselor personale, a rămas definitiv;¹⁴
- ✓ Actul de constatare nr.116/11 din 27.06.2020 în privința respectării regimului juridic al conflictelor de interese, inițiat în privința dlui Botnari Alexandru, primar al municipiului Hîncești, fiind constatată încălcarea acestui regim, cu decăderea din dreptul de a exercita funcții publice și funcții de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării, destituirii din funcție sau rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești, prin care se confirmă existența conflictului de interese și înscrierea dlui Botnari Alexandru în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică¹⁵ (notă: actualmente a fost contestat în instanța de contencios administrativ);
- ✓ Actul de constatare nr.145/15 din 27.07.2020 în privința respectării regimului juridic al conflictelor de interese, inițiat în privința dnei Lilia Comandari, consilier comunal în satul Bobeica, raionul Hîncești, fiind constatată încălcarea acestui regim, cu sesizarea Comisiei Electorale Centrale în vederea inițierii procedurii de ridicare a mandatului de consilier, cu decăderea din dreptul de a exercita funcții publice și funcții de demnitate publică pe o perioadă de 3 ani și înscrierea dnei Lilia Comandari în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică;¹⁶
- ✓ Actul de constatare nr.181/10 din 20.08.2020 în privința respectării regimului juridic al conflictelor de interese, inițiat în privința dlui Ion Bucur, consilier în Consiliul Comunal Bobeica, raionul Hîncești, fiind constatată încălcarea acestui regim, cu decăderea din dreptul de a exercita funcții publice și funcții de demnitate publică, cu excepția altor funcții electorale, pe o perioadă de 3 ani din data încetării mandatului și înscrierea dlui Ion Bucur în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică;¹⁷
- ✓ Actul de constatare nr.200/11 din 16.09.2020 în privința respectării regimului juridic al conflictelor de interese, inițiat în privința dlui Petru Gonța, primar al comunei Drăgușenii Noi, raionul Hîncești, fiind constatată încălcarea acestui regim, cu decăderea din dreptul de a exercita funcții publice și funcții de demnitate publică pe o perioadă de 3 ani și înscrierea dlui Petru Gonța în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică;¹⁸

¹³ <https://ani.md/ro/acte-constatare>

¹⁴ Actul de constatare nr.78/10 din 22.05.2020 disponibil la adresa: <https://ani.md/sites/default/files/2020-06/Gu%25C8%2599co%2520Vladimir.PDF>

¹⁵ Actul de constatare nr.116/11 din 27.06.2020 disponibil la adresa: https://ani.md/sites/default/files/2020-07/Alexandru_Botnari.PDF

¹⁶ Actul de constatare nr.145/11 din 27.07.2020 disponibil la adresa: <https://ani.md/sites/default/files/2020-08/Lilia%2520Comandari.PDF>

¹⁷ Actul de constatare nr.81/10 din 20.08.2020 disponibil la adresa: <https://ani.md/sites/default/files/2020-09/Ion%2520Bucur.PDF>

¹⁸ Actul de constatare nr.200/11 din 16.09.2020, disponibil la adresa <https://ani.md/sites/default/files/2020-09/Petru%2520Gon%25C8%2599Ba.PDF>

- ✓ Actul de constatare nr.205/11 din 18.09.2020 în privința respectării regimului juridic al conflictelor de interese, inițiat în privința dnei Eugenia Gonța, director al grădiniței de copii din s. Drăgușenii Noi, raionul Hîncești, fiind constatată încălcarea acestui regim, cu informarea încetării raporturilor de serviciu și cu înscrierea dnei Eugenia Gonța în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică¹⁹ (notă: actulmente a fost contestat în instanța de contencios administrativ);
- ✓ Actul de constatare nr.211/19 din 23.09.2020 în privința respectării regimului juridic al conflictelor de interese, inițiat în privința dlui Grigore Cobzac, ex-președinte al raionului Hîncești, nefiind constatată încălcarea acestui regim, cu încetarea procedurii de control;²⁰
- ✓ Actul de constatare nr.195/06 din 15.09.2020 în privința respectării regimului juridic al conflictelor de interese, inițiat în privința dlui Anatolie Ioniță, ex-consilier, Consiliul Municipal Hîncești, nefiind constatată încălcarea acestui regim, cu încetarea procedurii de control;²¹
- ✓ Actul de constatare nr.245/20 din 03.11.2020 în privința respectării regimului juridic al conflictelor de interese, inițiat în privința dnei Ludmila Andronic, director al IMSP „Centrul de Sănătate Lăpușna-Pășcani” în cadrul Consiliului Raional Hîncești, fiind constatată încălcarea acestui regim, cu decăderea din dreptul de a exercita funcții publice și funcții de demnitate publică pe o perioadă de 3 ani și înscrierea dnei Ludmila Andronic în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică.²²

Observăm că administrația raională nu s-a referit la aceste cazuri în rapoartele sale semestriale. Referitor la monitorizarea și raportarea cazurilor de conflicte de interese ale agenților publici din unitățile administrativ teritoriale de nivelul I, situația este clară, în contextul în care acțiunile Planului local anticorupție se referă doar pentru nivelul raional.

Aici este oportun de a sublinia o **remarcă generală** referitoare la ineficiența planurilor raionale anticorupție fără implicarea și includerea responsabilităților în materie de integritate pentru APL I, similare cu cele pentru APL II. Înțelegem că acest exercițiu este unul extrem de dificil din mai multe cauze, precum: lipsa capacităților de monitorizare a 898 de planuri locale anticorupție ale orașelor/municipiilor, satelor/comunelor; imposibilitatea impunerii unor astfel de planuri pentru APL I în virtutea principiului de autonomie locală etc. Însă, tot acest sistem de monitorizare al integrității în administrațiile publice locale rămâne a fi unul incomplet, iar axarea monitorizării doar pe APL II nu rezolvă problemele referitoare la integritate de la nivel local.

Din nou, reiterăm lipsa unei statistici detaliate a ANI, fiind doar indicate, per general, actele de constatare privind regimul conflictelor de interese și procesele-verbale întocmite pentru „nedeclararea sau nesoluționarea conflictului de interese” (art.313² Cod contravențional) în primele 9 luni ale anului 2020. Deși este util pentru administrația raională Hîncești de a monitoriza numărul actelor de constatare ale ANI cu privire la conflictele de interese, această responsabilitate este, totodată, o povară în plus pentru APL și dublare a competențelor. Or, toate aceste informații sunt deținute de către Autoritatea Națională de

¹⁹ Actul de constatare nr.205/11 din 18.09.2020, disponibil la adresa: <https://ani.md/sites/default/files/2020-10/Eugenia%2520Gon%25C8%259Ba.PDF>

²⁰ Actul de constatare nr.211/19 din 23.09.2020, disponibil la adresa: https://ani.md/sites/default/files/2020-11/cobzac_0.PDF

²¹ Actul de constatare nr.195/06 din 15.09.2020, disponibil la adresa: <https://ani.md/sites/default/files/2020-10/ionita.PDF>

²² Actul de constatare nr.245/20 din 03.11.2020, disponibil la adresa <https://ani.md/sites/default/files/2020-11/Ludmila%2520Andronic.PDF>

Integritate, care le poate furniza în adresa Secretariatului Grupului de monitorizare al Centrului Național Anticorupție. Plus la aceasta, administrația raională ar putea solicita și obține informații de la ANI referitoare la actele de constatare cu privire la conflictele de interese în cazul în care conducerea a sesizat ANI, însă pot fi situații în care controalele ANI în privința conflictelor de interese se inițiază la sesizarea unor persoane fizice sau juridice terțe în rezultatul investigațiilor jurnalistice, iar rezultatele acestor controale să nu fie furnizate APL. De facto, ANI urmează să publice actele de constatare emise pe pagina sa web, însă în realitate constatăm că nu toate actele de constatare în primele 9 luni ale anului 2020 au fost publicate pe pagina web.²³

Tabelul 5. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.4

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
4	Asigurarea respectării regimului cadourilor	4.1	Comisia de evaluare și evidență ale cadourilor instituită și funcțională	Este	Acțiune realizată parțial	Acțiune în desfășurare
		4.2	Numărul cadourilor predate comisiilor de evidență și evaluare ale cadourilor în cadrul entităților publice	0		
		4.3	Numărul și suma cadourilor răscumpărate în cadrul entităților publice	0		
		4.4	Numărul de cadouri inadmisibile, transmise agenției anticorupție și numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate	0		
		4.5	Registrele de evidență a cadourilor publicat pe paginile web ale entităților publice	0		

Întru evitarea manifestărilor de corupție, agenților publici le este interzis să solicite sau să accepte cadouri (bunuri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj) care le sunt destinate personal sau familiei lor, dacă oferirea sau acordarea lor este legată direct sau indirect de desfășurarea activității lor profesionale.

În rapoartele privind implementarea planului local anticorupție, administrația raionului Hîncești a raportat despre instituirea și funcționarea Comisiei de evaluare și evidență ale cadourilor în cadrul Secției relații cu publicul – entitate publică responsabilă. Însă, pe pagina web a Consiliului Raional Hîncești nu există nici o mențiune despre existența și activitatea acestei comisii. Mai mult ca atât, nu sunt informații, inclusiv pe web, despre existența unor comisii de evaluare și evidență ale cadourilor în instituțiile publice subordonate Consiliului Raional, or, asupra acestor instituții, la fel, se răsfrânge această acțiune din Planul local anticorupție.

Reieșind din informațiile prezentate, nu au existat cazuri de predare a cadourilor către comisii, nefiind completate Registrele de evidență a cadourilor, cu eventuala descriere a acestor cadouri. Subsecvent, nu au fost cazuri de cadouri inadmisibile, transmise către CNA, cu pornirea dosarelor penale sau contravenționale.

Pe pagina web a Consiliului Raional Hîncești nu este publicat Registrul de evidență a cadourilor, inclusiv registrele altor entități, deși acest fapt trebuia realizat, fiind o obligație legală a conducătorului entității publice²⁴.

²³ Raportul ANI pentru 9 luni ale anului 2020, disponibil la adresa:

[https://ani.md/sites/default/files/Raport%20Activitate%209%20luni%202020%20final%20\(1\).pdf](https://ani.md/sites/default/files/Raport%20Activitate%209%20luni%202020%20final%20(1).pdf)

²⁴ Legea integrității nr.82/2017, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105688&lang=ro

De facto, declararea cadourilor rămâne a fi un instrument anticorupție cu caracter formal la nivel local. În afară de faptul că nu este utilizat, nu există un control al aplicării acestui instrument, dar nici nu există interes din partea societății (inclusiv cunoștințe) de a solicita administrației raionale utilizarea instrumentului dat și publicarea informațiilor referitoare la cadourile declarate.

Tabelul 6. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.5

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
5	Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare	5.1	Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		5.2	Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare soluționate în cadrul entităților publice	0		
		5.3	Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate la CNA/ alte autorități anticorupție responsabile	0		

Neadmiterea, denunțarea și tratarea influențelor necorespunzătoare reprezintă o obligație a agenților publici, angajamentul cărora constituie asigurarea calității, transparenței, obiectivității și imparțialității în prestarea serviciilor publice.

În conformitate cu rapoartele Consiliului Raional Hîncești nu au fost cazuri de influență necorespunzătoare denunțate, soluționate în cadrul entităților publice, sau denunțate la CNA / alte autorități anticorupție în anul 2020.

Nici pe pagina web, dar nici din discuțiile purtate cu reprezentanții din administrația raionului Hîncești și societatea civilă, nu au fost constatate cazuri de denunțare a influențelor necorespunzătoare. Mai mult ca atât, aceste noțiuni și importanța lor pentru cultivarea integrității instituționale sunt puțin cunoscute de către cetățeni.

Tabelul 7. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.6

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
6	Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate	6.1	Regulament privind organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție, adoptat	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		6.2	Numărul manifestărilor de corupție denunțate de către agenții publici conducătorilor entităților publice	0		
		6.3	Numărul avertizărilor de integritate depuse în cadrul entităților publice	0		
		6.4	Numărul avertizărilor de integritate transmise la CNA	0		
		6.5	Numărul avertizorilor de integritate supuși protecției	0		

Agenții publici angajați și conducătorul entității sunt obligați să denunțe imediat încercările de implicare a lor în manifestări de corupție. Dezvăluirea manifestărilor anticorupție de către un agent public, care cunosc astfel de cazuri în entitatea în care sunt angajați, este un drept al acestora.

Reieșind din rapoartele privind implementarea planului local anticorupție, nu au existat cazuri de manifestări de corupție denunțate de către agenții publici conducătorilor entităților publice, cazuri de avertizări de integritate depuse în cadrul entităților publice sau la CNA și cazuri de protecție a acestor avertizori de integritate. Totodată, conform indicatorului 6.1, nu a fost adoptat pentru fiecare entitate responsabilă câte un Regulament privind organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție.

Pe pagina web a Consiliului Raional nu există astfel de regulamente sau alte informații referitoare la denunțarea manifestărilor de corupție.

Din luna decembrie 2018 a intrat în vigoare Legea nr.122/2018 privind avertizorii de integritate²⁵, care prevede mecanismele de dezvăluire, precum și drepturile persoanei care a efectuat-o, inclusiv drepturi asigurate în cazul în care persoana este recunoscută drept avertizor de integritate, precum și obligațiile conducătorului entității respective și a autorităților de resort de a asigura respectarea acestor drepturi. Prevederile legale asigură posibilitatea angajaților din sectorul public și privat să dezvăluie practicile ilegale și alte nereguli care ar afecta interesul public, fiind recunoscuți în calitate de avertizori de integritate și beneficiază de protecție, în condițiile prevăzute de lege. Deși acesta reprezintă un instrument eficient de luptă împotriva corupției și a altor ilegalități, angajații ezită să dezvăluie practicile ilegale în calitate de avertizori de integritate. Una dintre cauze ar putea fi frica de eventuale presiuni și abuzuri la locul de muncă. La fel, presupunem lipsa cunoștințelor și incertitudinea angajaților referitoare la eficiența mecanismelor de protecție a avertizorilor de integritate.

Un rol esențial în asigurarea condițiilor de dezvăluire a ilegalităților, securității avertizorilor de integritate și protejarea lor de eventuale abuzuri și răzbunări îi revine angajatorului. Acesta este responsabil de crearea canalelor sigure de comunicare a dezvăluirilor făcute de angajat, de asigurarea confidențialității datelor cu caracter personal ale angajatului care dezvăluie o practică ilegală, de elaborarea și ținerea Registrului dezvăluirilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate. Totodată, angajatorul are responsabilitatea de a aproba procedurile de examinare și raportare internă a dezvăluirilor practicilor ilegale, conform modelului stabilit de către Guvern. Recent, Guvernul a aprobat Regulamentul privind procedurile de examinare și raportare internă a dezvăluirilor practicilor ilegale²⁶, iar administrația raională Hîncești urmează să se conducă de prevederile acestui act normativ.

În sectorul public, protejarea avertizorilor de integritate poate facilita detectarea cazurilor de mituire pasivă, a utilizării abuzive a fondurilor publice, a risipei, fraudei și altor forme de corupție. În sectorul privat, aceasta ajută autoritățile să identifice cazurile de mituire activă, dar și alte acte de corupție comise de către companii sau personalul acestora, ajutând în același timp întreprinderile să prevină și să detecteze cazurile de mituire în cadrul tranzacțiilor comerciale²⁷. Prin urmare, protecția avertizorului de integritate este esențială pentru protejarea interesului public și pentru promovarea unei culturi a responsabilității și

²⁵ Legea privind avertizorii de integritate nr.122/2018, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105486&lang=ro

²⁶ Regulamentul privind procedurile de examinare și raportare internă a dezvăluirilor practicilor ilegale nr.23/2020, disponibil la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119993&lang=ro

²⁷ OCDE (2012) Protecția avertizorilor de integritate: încurajarea raportării (a se vedea la adresa: <http://www.oecd.org/cleangovbiz/toolkit/50042935.pdf>).

integrității publice. Protecția martorilor și a persoanelor care raportează actele de corupție este consacrată în numeroase convenții internaționale²⁸. Scopul general al acestor reglementări este ca persoanele să se simtă în siguranță, pentru a putea expune, în mod liber, preocupările de interes public. Mijloace clare trebuie puse la dispoziția cetățenilor pentru raportarea și prezentarea de informații, în timp ce recurgerea la astfel de mijloace trebuie facilitată prin măsuri corespunzătoare.

De remarcat, că pagina web a Consiliului Raional Hîncești nu conține nici o mențiune referitoare la acest instrument anticorupție, nici modalitatea de raportare a practicilor ilegale în calitate de avertizori de integritate (un număr raional de telefon anticorupție, e-mail confidențial, boxă etc.), alte informații utile și necesare unui angajat pentru a dezvălui ilegalitățile din cadrul entității publice.

Tabelul 8. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.7

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
7	Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate	7.1	Numărul de sancțiuni disciplinare, aplicate în cadrul entităților publice în legătură cu incidentele de integritate admise de către agenți publici	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		7.2	Numărul sesizărilor depuse de către conducătorii entităților publice la autoritățile anticorupție cu privire la incidentele de integritate ce constituie infracțiuni și contravenții	0		
		7.3	Numărul de suspendări din funcții ale agenților publici inculpați pentru infracțiuni de corupție sau conexe corupției	0		

Manifestarea spiritului de intoleranță față de incidentele de integritate, o prerogativă importantă în consolidarea încrederii populației în entitate, presupune realizarea măsurilor de prevenire și sancționare a persoanelor implicate în incidente de integritate, cu monitorizarea minuțioasă a traseului procedurilor asigurate, în conformitate cu normele legale.

Din informațiile cuprinse în rapoartele privind implementarea planului local anticorupție, în anul 2020, nu a fost înregistrat nici un caz cu privire la incidentele de integritate și nici aplicate sancțiuni disciplinare. Totodată, nu a fost raportat nici un caz de sesizare depusă de către conducătorii entităților publice la autoritățile anticorupție cu privire la incidentele de integritate ce constituie infracțiuni și contravenții, precum și nici un caz de suspendare din funcții ale agenților publici inculpați pentru infracțiuni de corupție sau conexe corupției.

Remarcăm că nici pe pagina web nu sunt careva mențiuni despre incidentele de integritate, dar și cetățenii au cunoștințe vagi despre astfel de manifestări.

²⁸ UNCAC (art. 32 și 33) și Recomandarea CM/Rec(2014)7 a Consiliului Europei

Tabelul 9. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.8

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
8	Asigurarea respectării accesului la informații de interes public	8.1	Persoanele responsabile de accesul la informații de interes public, desemnate în cadrul subdiviziunilor consiliului raional	6	Acțiune realizată	Acțiune în desfășurare
		8.2	Numărul de solicitări de acces la informații, transmise anual entității publice	32		
		8.3	Numărul de refuzuri de acces la informații	0		
		8.4	Numărul contestațiilor depuse anual în instanța de judecată împotriva refuzului entității publice de a oferi acces la informații	0		
		8.5	Numărul de hotărâri adoptate anual de instanțele de judecată privind obligarea entității publice de a oferi informațiile solicitate	0		

Accesul liber și neîngrădit al cetățenilor la orice informație de interes public constituie unul dintre principiile fundamentale care stă la baza relațiilor dintre cetățeni și autoritățile publice.

În conformitate cu informația furnizată de către administrația raională Hîncești, în fiecare entitate, la care se face referire în Raportul privind implementarea planului local anticorupție pentru anii 2018-2020, semestrul I și semestrul II anul 2020, există câte o persoană responsabilă de accesul la informații de interes public (în total 6). Din discuțiile cu reprezentanții administrației raionale, cunoaștem că există persoane responsabile de acest domeniu.

Din informațiile oferite de către administrația raională, constatăm că, pe parcursul anului 2020, a fost înregistrat un număr de 32 de solicitări de acces la informații. Totodată, subliniem deschiderea entității publice, care a furnizat răspunsurile la cererile recepționate, nefiind nici o solicitare refuzată.

Pentru a verifica cum respectă administrația raională Hîncești prevederile legale, IDIS „Viitorul” a utilizat instrumentul „petiționarul misterios”, fiind adresată o solicitare de acces la informație din partea unei persoane fizice terțe. Astfel, în temeiul Legii privind accesul la informație nr.982/2000, printr-o scrisoare expediată prin poștă, persoana a solicitat furnizarea informației referitoare la numărul procedurilor de achiziție publică, desfășurate de către Consiliul Raional Hîncești în anul 2020, la care au participat reprezentanții societății civile în grupul de lucru. În termenul prevăzut de lege, informația solicitată a fost pusă la dispoziția petiționarului, fiind indicat că reprezentanții societății civile nu au participat în anul 2020 în cadrul grupului de lucru pentru achiziții publice.

Potrivit informațiilor din rapoartele privind implementarea planului local anticorupție, nu au existat contestații în anul 2020 în instanța de judecată împotriva refuzului entității publice de a oferi acces la informații. Acest fapt este confirmat și de informațiile prezente pe

portalul instanțelor de judecată²⁹, la rubrica „agenda ședințelor” și „hotărârile instanței”, nefiind identificate cauze civile în 2020 referitor la încălcarea accesului la informație.

Tabelul 10. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.9

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
9	Asigurarea implementării și respectării normelor de etică și deontologie	9.1	Adoptarea codurilor de etică și deontologie pentru entitățile publice/ subdiviziunile care nu au astfel de coduri	Este 6	Acțiune realizată	Acțiune în desfășurare
		9.2	Planurile anuale de instruire, inclusiv de instruire continuă, aprobate	7+7		
		9.3	Numărul de instruirii și de agenți publici instruiți cu privire la normele de etică și deontologie	12/146		
		9.4	Numărul de cazuri de încălcare a normelor de etică și deontologie, sancționate disciplinar	2		

Instituirea unui climat de încredere și respect reciproc între cetățeni și autoritățile publice, urmărind scopul creării și menținerii prestigiului, sporirii prestației, eliminării birocrăției și a manifestărilor de corupție din cadrul entității publice, se face posibilă inclusiv prin promovarea normelor de etică și deontologie în cadrul entității publice. Totodată, serviciul în administrația publică implică un comportament etic din partea funcționarilor și angajaților, conform normelor și standardelor deontologice.

Din informația plasată pe pagina web a Consiliului Raional, am constatat că prin Decizia Consiliului Raional 05/16 din data 28 septembrie 2018, în temeiul art.43 alin.(1) lit. (q), art.46 din Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, Legea nr.158 din 04.07.2008 „cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public”, Legea nr.25 din 25.02.2008 „privind Codul de conduită al funcționarului public”, Codul Muncii al Republicii Moldova nr.154 din 28.03.2003, a fost aprobat Codul de conduită al funcționarului public și personalului angajat din cadrul subdiviziunilor Consiliului Raional Hîncești³⁰.

Codul de conduită etică al funcționarului public și al personalului angajat din cadrul subdiviziunilor Consiliului Raional Hîncești (Anexa nr.1 la Decizia Consiliului Raional Hîncești Nr.05/16 din 28.09.2018) reglementează conduita în exercitarea funcției deținute. Codul este elaborat conform Constituției Republicii Moldova, Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, Codului muncii, Codului de conduită a funcționarului public și are ca scop stabilirea unor norme de conduită, etică în serviciul public și informarea cetățenilor cu privire la conduita pe care trebuie să o adopte funcționarul în vederea oferirii unor servicii publice de calitate; asigurarea unei administrări mai bune întru realizarea interesului public; contribuirea la prevenirea și eliminarea corupției din administrația publică și crearea unui climat de încredere între cetățeni și autoritățile publice.

²⁹ Portalul instanțelor de judecată, disponibil la adresa: <https://www.instante.justice.md/>

³⁰ Decizia Consiliului raional 05/16 din 28.09.2018, disponibilă la adresa: <https://hincesti.md/wp-content/uploads/2018/10/16-Cu-privire-la-aprobarea-Codului-de-conduit%C4%83.docx>

Codul stabilește expres că normele de conduită prevăzute de Cod sunt obligatorii și sunt unitare pentru toate subdiviziunile Consiliului Raional, prevederile cărora urmează a fi respectate de către toți funcționarii publicii și personalul angajat.

În rapoartele de implementare se raportează despre 7 planuri anuale de instruire, inclusiv de instruire continuă, aprobate în anul 2020. În anul 2020 au avut loc 12 instruirii, unde au fost instruiți cu privire la normele de etică și deontologie un număr de 146 de agenți publici. Cele mai multe instruirii fiind pentru Aparatul președintelui raionului (66), Direcția generală învățământ (16), Direcția generală finanțe (26), Direcția asistență socială și protecția familiei (20), Direcția agricultură și alimentare (10), Direcția cultură și turism (8). În pofida numărului mare de instruirii, în arhiva noutăților de pe pagina web a Consiliului Raional nu există informații despre aceste instruirii.

Nu au fost raportate și lipsesc informații despre cazurile de încălcare a normelor de etică și deontologie, inclusiv sancționate disciplinar.

Tabelul 11. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.10

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
10	Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantuflej)	10.1	Numărul anual de agenți publici care și-au încetat mandatul, raporturile de muncă sau de serviciu	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		10.2	Numărul ofertelor de muncă sau de angajare, oferite agenților publici în cadrul organizațiilor comerciale, comunicate de către agenții publici înainte de încetarea mandatului, raporturile de muncă sau de serviciu	0		
		10.3	Numărul de contracte comerciale, refuzate anual de către entitățile publice din motivul că în organizațiile comerciale activează persoane care pe parcursul ultimului an au fost agenți publici în cadrul entităților publice	0		

Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantuflej) reprezintă o măsură de cultivare a integrității instituționale, față de care autoritățile publice locale manifestă o insuficiență de cunoștințe privind implementarea și gestionarea mecanismului. Este important de menționat faptul că autoritățile publice locale, depistând careva deficiențe, pot solicita consultanță privind identificarea rigorilor legale și descrierii proceselor de monitorizare în vederea respectării regimului juridic al restricțiilor și limitărilor post angajare.

Din informațiile prezentate, reiese că în anul 2020 nu și-au încetat mandatul/ raporturile de muncă agenți publici, consilieri raionali. Nu au existat cazuri de comunicare a ofertelor de muncă/angajare oferite agenților publici în cadrul organizațiilor comerciale înainte de încetarea mandatelor/ raporturilor de muncă ale acestora. La fel, nu au existat situații de refuz al contractelor comerciale de către entitățile publice din motivul că în organizațiile comerciale activează persoane care, pe parcursul ultimului an, au fost agenți publici în cadrul entităților publice. Toate aceste informații nu pot fi probate, neexistând nici o mențiune pe pagina web.

Tabelul 12. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.11

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
11	Asigurarea implementării managementului riscurilor de corupție	11.1	Registrele riscurilor, care includ și riscurile de corupție, elaborate	10	Acțiune realizată	Termen de implementare respectat
		11.2	Completarea registrului riscurilor cu riscurile de corupție după incidentele de integritate din cadrul entităților publice	10		
		11.3	Raportul privind implementarea măsurilor de tratare a riscurilor, elaborat anual	10		

Evaluarea internă a riscurilor de corupție reprezintă un instrument important în vederea excluderii posibilității de manifestare a fenomenului și întru eficientizarea activității profesionale.

Potrivit rapoartelor privind implementarea planului local anticorupție (semestrul I și II), se menționează că toate entitățile responsabile și-au aprobat Registrele riscurilor, acestea fiind completate, și anual sunt elaborate rapoarte privind implementarea măsurilor de tratare a riscurilor. Atragem atenția faptului că potrivit datelor din rapoartele de implementare, la această acțiune nr.11, pe lângă instituțiile responsabile de realizarea acțiunii indicate la acțiunile 1-10 din Planul local, și anume: Aparatul președintelui raionului (secretarul Consiliului Raional), Direcția generală finanțe, Direcția agricultură și alimentare, Direcția generală învățământ, Direcția asistență socială și protecție a familiei, Direcția cultură și turism, au fost indicate și alte instituții responsabile de realizarea acțiunii nr.11, și anume: Direcția economie și cooperare transfrontalieră, Secția administrație publică, Serviciul relații funciare și cadastru, Serviciul arhivă.

În pofida celor relatate, pe pagina web a Consiliului Raional nu sunt menționiți despre existența Registrului riscurilor, completarea lui și alte informații privind implementarea măsurilor de tratare a riscurilor.

Este necesar de a remarca că Legea integrității (art.21 alin.(3))³¹ stabilește responsabilitatea pentru conducătorul entității publice și agenții publici desemnați responsabili pentru efectuarea procedurilor de furnizare a informațiilor oficiale, în funcție de competențele stabilite, să asigure accesul efectiv la registrele de informații deținute, care vor fi completate în conformitate cu legislația cu privire la registre.

Tabelul 13. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.12

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
12	Crearea și consolidarea unităților de audit intern în cadrul autorității	12.1	Unitate de audit intern creată și funcțională	Este 10	Acțiune realizată	Termen de implementare respectat
		12.2	Cartela de audit intern, planul strategic și planurile anuale ale activității de audit, aprobate de către entitatea publică	1		

³¹ Legea integrității nr.82/25.05.2017, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index>.

Unitatea de audit intern în cadrul autorității este o activitate funcțional independentă și obiectivă, care dă asigurări și consiliere conducerii pentru buna administrare a veniturilor și cheltuielilor publice, perfecționând activitățile entității publice. Totodată, ajută entitatea publică să-și îndeplinească obiectivele printr-o abordare sistematică și metodică, care evaluează și îmbunătățește eficiența și eficacitatea sistemului de conducere bazat pe gestionarea riscurilor, a controlului și a proceselor de administrare.

Administrația raionului Hîncești raportează existența și funcționarea unității de audit intern. Pe pagina web a Consiliului Raional Hîncești este indicată existența funcției de audit intern și telefonul de contact, cu indicarea numelui și familie auditorului³². Există informații referitoare la condițiile de participare la concurs, pe pagina web a Consiliului Raional este publicat Avizul cu privire la condițiile de participare la concurs pentru ocuparea funcției vacante de auditor intern.³³

Există informații referitoare la numele persoanei care a promovat concursul pentru ocuparea funcției publice vacante de audit intern, însă nu există numele persoanelor care au mai participat la concurs, precum și notele rezultatelor la proba scrisă și rezultatele în urma interviului, cu excepția informației numelui persoanei care a promovat concursul pentru ocuparea funcției publice vacante de audit intern³⁴.

Deși administrația raionului Hîncești raportează despre aprobarea Cartelei de audit intern, planului strategic și planurilor anuale ale activității de audit, astfel de informații lipsesc de pe pagina web a Consiliului Raional.

Din analiza Raportului de activitate al Aparatului președintelui raionului Hîncești pentru anul 2020³⁵, cu referire la realizarea planului anual de activitate al unității de audit intern am constatat efectuarea misiunilor de audit, elaborarea rapoartelor și recomandărilor și sunt indicate următoarele realizări: 1 misiune de audit; 1 proces-verbal al ședinței; 1 raport privind misiunea de audit; 1 proces de autoevaluare a sistemului de MFC în cadrul subdiviziunilor CR; 52 de consultări.

Tabelul 14. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.13

Nr crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
13	Elaborarea și adoptarea regulamentelor interne privind avertizorii de integritate. Elaborarea și ținerea la control a Registrului de evidență a avertizorilor despre posibilele ilegalități comise în cadrul AAPL	13.1	Regulamente interne elaborate, aprobate și puse în aplicare. Registrul de evidență a avertizorilor, elaborat	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		13.2	Persoana responsabilă de ținerea Registrului, desemnată	0		
		13.3	Numărul de informații (avertizări) înscrise	0		
		13.4	Deciziile adoptate în urma examinării avertizării	0		

³² Datele de contact ale persoanelor din administrația raională, disponibile la adresa: <https://www.hincesti.md/2016/07/21/auditor-intern-al-aparatului-presedintelui/>

³³ <https://hincesti.md/2019/12/17/functii-vacante-2/>

³⁴ <https://hincesti.md/2020/05/29/rezultatele-concursului-privind-functiile-vacante/>

³⁵ <https://hincesti.md/wp-content/uploads/2021/02/Raport-de-activitate-al-Aparatului-Pre%C8%99edint-elui-Raionului-H%C3%AEnce%C8%99ti-pentru-anul-2020-rotated.pdf>

În raportul pentru semestrul I și semestrul II, prezentat de către administrația raionului Hîncești, nu a fost raportat nimic despre elaborarea, adoptarea și punerea în aplicare a regulamentelor interne privind avertizorii de integritate. De asemenea, nu a fost raportat nimic despre elaborarea și ținerea la control a Registrului de evidență al avertizorilor despre posibilele ilegalități comise în cadrul AAPL, dacă a fost desemnată persoana responsabilă de ținerea Registrului, precum și informații referitoare la numărul de informații (avertizări) înscrise, decizii adoptate în acest sens.

Remarcăm că nici pe pagina web nu sunt careva mențiuni referitoare la faptul dacă au fost depuse avertizări de integritate, dacă au fost depuse cereri ale avertizorilor de integritate privind acordarea măsurilor de protecție, precum și lipsa informației dacă a fost sancționată vreo persoană pentru neasigurarea măsurilor de protecție.

Tabelul 15. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.14

Nr crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
14	Consolidarea transparenței în administrația publică locală prin plasarea informațiilor pe paginile web și a bazelor de date etc.	14.1	Numărul de publicații	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		14.2	Numărul de accesări	0		

În lipsa informațiilor raportate de către Consiliul Raional Hîncești a fost analizată pagina web a Consiliului Raional³⁶, precum și alte resurse publice disponibile, care relatează despre transparența în administrația publică locală prin plasarea informațiilor pe paginile web și a bazelor de date etc. Unele informații se regăsesc în rapoartele anuale de activitate ale subdiviziunilor Consiliului Raional.

Din analiza pagini web a Consiliului Raional Hîncești, remarcăm că într-adevăr sunt plasate permanent informații pe pagina web și în bazele de date, care sunt sistematic înnoite. Nu cunoaștem numărul exact de informații, bazate pe date plasate pe pagina web, însă am observat că acestea sunt înnoite în fiecare zi. De asemenea, remarcăm că pagina web Facebook a Consiliului Raional Hîncești este foarte activă și cuprinde informații, pe diferite subiecte pentru publicul larg, atât pentru locuitorii raionului Hîncești, cât și pentru cei din afară. În Raportul de activitate al Aparatului președintelui raionului Hîncești pentru anul 2020 este indicat că au fost publicate pe pagina web a Consiliului Raional 64 de informații cu privire la informarea cetățenilor despre activitățile publice locale de nivelul doi și serviciile descentralizate desfășurate pe parcursul anului 2020.³⁷

Tabelul 16. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.15

Nr crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
15	Informarea contra semnătură, la numirea în funcție a noilor angajați, despre posibilitatea de a fi supuși testului de integritate profesională	15.1	Numărul angajaților informați contra semnătură în baza Avizului de informare	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare

³⁶ <https://hincesti.md/category/informatii-publice/>

³⁷ <https://hincesti.md/wp-content/uploads/2021/02/Raport-de-activitate-al-Aparatului-Pre%C8%99edint-elui-Raionului-H%C3%AEnce%C8%99ti-pentru-anul-2020-rotated.pdf>

În raportul pentru semestrul I și semestrul II, prezentat de către administrația locală, nu a fost raportat nimic despre informarea contra semnătură, la numirea în funcție a noilor angajați, despre posibilitatea de a fi supuși testului de integritate profesională.

Remarcăm că nici pe pagina web nu sunt careva mențiuni ce vizează această acțiune.

Tabelul 17. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.16

Nr crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
16	Instituirea/asigurarea funcționării liniilor telefonice anticorupție	16.1	Liniile telefonice anticorupție funcționale	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		16.2	Registre de evidență a apelurilor elaborate	0		
		16.3	Apeluri înregistrate, inclusiv ponderea apelurilor privitor la actele de corupție și faptelor de comportament corecțional	0		

În rapoartele de implementare a Planului local anticorupție, de către administrația raionului Hîncești nu a fost raportat nimic despre instituirea/asigurarea funcționării liniilor telefonice anticorupție, precum și faptul existenței Registrului de evidență al apelurilor elaborate.

Remarcăm că nici pe pagina web nu sunt careva mențiuni ce vizează această acțiune. Vizibilitatea liniilor telefonice anticorupție este asigurată prin plasarea informației despre numărul liniei telefonice pe site-ul instituției, fiind asigurată o vizibilitate sporită a numerelor de telefon a liniilor fierbinți anticorupție. Totuși, linia telefonică anticorupție nu este instituită în cadrul unei subdiviziuni specializate a Consiliului Raional. Este de menționat că operatorul liniei specializate anticorupție trebuie să fie un angajat al structurii de securitate internă al autorității în care funcționează linia respectivă.

Potrivit prevederilor Legii nr.252/2013 pentru aprobarea Regulamentului de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție³⁸, autoritățile administrației publice centrale de specialitate, autoritățile administrative autonome și autoritățile administrației publice locale vor întreprinde acțiunile necesare pentru a asigura funcționarea sistemului liniilor telefonice anticorupție. Implementarea prevederilor Regulamentului de funcționare al sistemului liniilor telefonice anticorupție și funcționarea eficientă a acestui sistem sunt monitorizate de către Centrul Național Anticorupție, care poate iniția, în limita competențelor, verificările necesare.

Astfel, Legea impune tuturor organelor publice să creeze și să mențină linii telefonice anticorupție. Linia națională anticorupție este o linie telefonică la care se recepționează informații referitoare la comiterea actelor de corupție, a actelor conexe corupției, precum și a altor fapte de comportament corupțional. Scopul funcționării liniei naționale anticorupție este recepționarea informației menționate atât în vederea examinării eventualelor fapte ilegale, cât și în vederea identificării domeniilor vulnerabile la corupție prin analiza complexă a acestei informații.

³⁸ Legea nr.252/2013 pentru aprobarea Regulamentului de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție

Tabelul 18. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.17

Nr crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
17	Promovarea liniilor telefonice anticorupție prin desfășurarea unor campanii sociale de informare, utilizând diverse mijloace de informare: materiale tipărite (afișe, broșuri, pliante etc.), bannere, spoturi video/audio, paginile web ale autorităților	17.1	Autoritățile administrației publice locale	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		17.2	Aparatul președintelui raionului	0		
		17.3	Șefi de direcții din subordinea CR	0		
		17.4	Numele, prenumele, funcția persoanei desemnate responsabilă	0		

De către administrația raională nu a fost raportat nimic despre implementarea acestei acțiuni, ce ține de promovarea liniilor telefonice anticorupție prin desfășurarea unor campanii sociale de informare, utilizând diverse mijloace de informare: materiale tipărite (afișe, broșuri, pliante etc.), bannere, spoturi video/audio, paginile web ale autorităților.

Remarcăm că nici pe pagina web nu sunt careva mențiuni ce vizează această acțiune.

Potrivit Regulamentului de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție, aprobat prin Legea nr.252/2013,³⁹ linia națională anticorupție este o linie telefonică la care se recepționează informații referitoare la comiterea actelor de corupție, a actelor conexe corupției, precum și a altor fapte de comportament corupțional. Scopul funcționării liniei naționale anticorupție este recepționarea informației menționate atât în vederea examinării eventualelor fapte ilegale, cât și în vederea identificării domeniilor vulnerabile la corupție prin analiza complexă a acestei informații. Pct.6 din Regulament prevede expres că autoritățile publice promovează liniile telefonice anticorupție prin desfășurarea unor campanii sociale de informare, utilizând diverse mijloace de informare: materiale tipărite (afișe, broșuri, pliante etc.), bannere, spoturi video/audio, paginile web ale autorităților.

³⁹ Regulamentul de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție, aprobat prin Legea nr.252/2013

Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență

Rezultatele scontate:

1. Sistem de proceduri privind modul de gestionare a patrimoniului la nivel local implementat;
2. Proces transparent de vânzare/ locațiune/ arendă a bunurilor patrimoniului public local asigurat;
3. Bunurile patrimoniului public la nivel local, înregistrate și evaluate corespunzător.

Tabelul 19. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.18

Nr crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
18	Asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public și a asistenței externe	18.1	Numărul bunurilor patrimoniului public local înregistrate și evaluate	246	Acțiune realizată parțial	Acțiune în desfășurare
		18.2	Informația privind gestionarea patrimoniului entităților publice publicată	Este		
		18.3	Informația privind atragerea și gestionarea asistenței externe publicată	0		
		18.4	Numărul informațiilor privind planificarea și administrarea lucrărilor de construcții publicate pe pagina web	0		
		18.5	Rapoartele entității publice care a atras fonduri externe cu privire la rezultatul (performanța) obținut în urma acestei asistențe	0		
		18.6	Planurile anuale și trimestriale de achiziții publice ale entității publice, publicate pe pagina web oficială	0		

Valorificarea rațională, eficientă și durabilă a resurselor publice, ce constituie aportul contribuabililor, precum și a mijloacelor din fondurile externe poate fi atinsă prin aportul autorităților publice de a asigura gestionarea alocațiilor bugetare și extrabugetare, administrarea patrimoniului public în baza principiilor bunei guvernări, garantarea transparenței achizițiilor publice, implementarea sistemului de management financiar și control și organizarea auditului intern în sectorul public.

Din analiza rapoartelor de implementare, constatăm că administrația raionului Hîncești indică numărul de 246 de bunuri ale patrimoniului public local înregistrate și evaluate. Este de menționat că toate aceste date sunt stocate la contabilitatea entităților publice, care efectuează inventarierea acestor bunuri. În raportul de implementare este indicat că pe parcursul anului 2020, în baza dosarelor cadastrale pe bunurile patrimoniului public local inventariate și înregistrate în registrul bunurilor imobile pentru anul 2020, sunt 246, dintre

care sunt 8 sectoare de terenuri cu destinație agricolă (2,4 ha) și 63 de sectoare din intravilanul localității (43,10 ha) și 175 de terenuri destinate industriei (414,16 ha).

Privitor la indicatorul nr.2, administrația raională indică că informația privind gestionarea patrimoniului entităților publice este publicată. Administrația raionului menționează că toți administratorii instituțiilor bugetare și publice, dar și ai întreprinderilor municipale prezintă, în termen, darea de seamă privind existența și mișcarea bunurilor proprietate publică pentru anul 2020 până în luna aprilie curent. Raportul de sinteză privind existența și mișcarea bunurilor proprietate publică va fi prezentată Agenției Proprietății Publice și la ședința Consiliului Raional Hîncești, cu publicarea lui ulterioară pe pagina oficială a CR în trimestrul III al anului 2021.

Pentru precizare, chiar dacă în acțiune și indicatori nu este indicat expres, este firesc că se au în vedere bunurile imobile, deoarece acestea reprezintă interes major și sunt supuse înregistrării și evidenței obligatorii.

Unul dintre cele mai vulnerabile domenii pentru autoritățile administrației publice locale reprezintă administrarea patrimoniului unităților administrativ-teritoriale (bunurile imobilele, terenurile). Cele mai răspândite acte de corupție în acest domeniu sunt legate de: darea în administrare, arendă, concesiune ori locațiune a bunurilor din patrimoniul public; vânzarea, privatizarea, concesiunea, darea în arendă a bunurilor domeniului privat; organizarea și desfășurarea licitațiilor și a concursurilor privind vânzarea-cumpărarea terenurilor; înstrăinarea terenurilor pentru construcții; înstrăinarea terenului aferent și adiacent construcțiilor; înstrăinarea bunurilor ce nu pot fi înstrăinate conform legii; diminuarea esențială a prețurilor bunurilor imobile care se înstrăinează; schimbarea destinației terenurilor etc.

Trebuie să subliniem faptul că indicatorul 18.2 „Informația privind gestionarea patrimoniului entităților publice publicată”, de facto, dublează acțiunea nr.19 cu indicatorii săi, care se referă la publicarea anunțurilor și rezultatelor gestionării patrimoniului public local.

Notăm aici și o obiecție, de ordin general, referitor la denumirea acțiunii nr.18 „Asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public și a asistenței externe” și acțiunii nr.19 „Asigurarea transparenței în procesul de administrare și gestionare a bunurilor patrimoniului public local” din Plan, or, în esență, acestea sună practic la fel.

Cu referire la indicatorul „Numărul informațiilor privind planificarea și administrarea lucrărilor de construcții publicate pe pagina web”, menționăm că în rezultatul analizei paginii web au fost identificate informații privind planificarea și administrarea lucrărilor de construcții.

Trebuie să remarcăm unele momente importante. Când vorbim de lucrări de construcție, subînțelegem achiziții publice de lucrări, respectiv, astfel de informații urmau să fie cuprinse în planul de achiziție pentru anul 2020 (anunțul de intenție), în rezultatele procedurilor de achiziții (anunțurile de atribuire), cât și în informațiile referitoare la executarea acestor contracte. Mai detaliat referitor la aceste aspecte ne referim în analiza acțiunilor din Prioritatea nr.3 a Planului raional anticorupție.

Nu au fost prezentate, precum și identificate pe pagina web, informații privind Rapoartele entităților publice care a atras fonduri externe cu privire la rezultatul (performanța) obținut în urma acestei asistențe.

Este de menționat că în urma analizei paginii web a fost identificat Planul de achiziții al Consiliului Raional și al Aparatului președintelui raionului Hîncești pentru anul 2020, aprobat de către președintele raionului la data de 10 ianuarie 2020⁴⁰.

Tabelul 20. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.19

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
19	Asigurarea transparenței în procesul de administrare și gestionare a bunurilor patrimoniului public local	19.1	Numărul anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/ locațiune/ arendă a bunurilor patrimoniului public local, publicate în termene rezonabile inclusiv pe pagina web a APL	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		19.2	Numărul informațiilor cu privire la rezultatele licitațiilor/ concursurilor/ negocierilor de vânzare/ locațiune/ arendă a bunurilor patrimoniului public local, aduse la cunoștința publicului prin intermediul panourilor informative, paginii web a APL	0		
		19.3	Numărul audierilor/ dezbaterilor/ consultărilor publice pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public, organizate	0		
		19.4	Numărul persoanelor care au solicitat îmbunătățirea condițiilor de trai și/sau atribuirea terenurilor de pământ pentru construcția caselor individuale de locuit	0		
		19.5	Numărul actelor normative și deciziilor APL pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public, publicate în presa locală	0		

În rezultatul analizei informațiilor plasate pe pagina web a Consiliului Raional Hîncești nu au fost identificate anunțuri și nici rezultate care se referă la licitațiile de vânzare/ locațiune/ arendă cu bunurile din patrimoniul public raional.

Referitor la publicarea rezultatelor pe panourile informative, această modalitate de publicare (prevăzută de lege) nu asigură deplin informarea unui cerc larg al publicului despre rezultatele acestor licitații.

În ce privește publicarea în presa locală a deciziilor APL pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public, a fost imposibil de identificat astfel de anunțuri. Însă, trebuie să subliniem că deciziile Consiliului Raional Hîncești, inclusiv cele care se referă la gestionarea patrimoniului public local, se publică pe pagina web a Consiliului⁴¹, dar și în Registrul de stat al actelor locale⁴², disponibile publicului.

⁴⁰ <https://hincesti.md/2020/01/10/planul-de-achizitii-ale-consiliului-raional-si-a-aparatului-presedintelui/>

⁴¹ Deciziile adoptate de Consiliul raional în 2019, disponibile la adresa: <https://hincesti.md/category/procesul-decizional/deciziile-consiliului-raional/deciziile-anului-2019/>

⁴² Deciziile Consiliului raional Hîncești publicate în Registrul de stat al actelor locale, disponibile la adresa: <http://actelocale.gov.md/ral/search>

Tabelul 21. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.20

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
20	Elaborarea, adoptarea și publicarea Regulamentului intern de gestionare a patrimoniului public local	20.1	Regulamentul intern de gestionare a patrimoniului public local elaborat, aprobat și publicat	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		20.2	Desemnarea persoanei responsabile de administrarea și gestionarea patrimoniului public și publicarea datelor de contact	0		

Potrivit informațiilor prezentate de către Consiliul Raional Hîncești, nu a fost aprobat Regulamentul intern de gestionare a patrimoniului public local și nu a fost desemnată persoana responsabilă de administrarea și gestionarea patrimoniului public.

Ca remarcă, subliniem că lipsesc orice informații despre aceste regulamente ale subdiviziunilor Consiliului și persoane responsabile, nefiind publicate nici datele de contact ale acestora. Mai mult ca atât, din analiza Raportului CNA de monitorizare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020 (Perioada de raportare: anul 2018)⁴³, Raportului CNA (Perioada de raportare: semestrul I al anului 2019)⁴⁴, Raportului CNA (Perioada de raportare: semestrul I al anului 2020),⁴⁵ nu a fost elaborat în termenul prevăzut (trimestrul IV anul 2018) și nici în anul 2019 Regulamentul intern de gestionare al patrimoniului public local.

Tabelul 22. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.21

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
21	Delimitarea și înregistrarea tuturor terenurilor în terenuri proprietate publică a statului și terenurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, inclusiv a terenurilor ce țin de domeniul public sau privat	21.1	Registru al terenurilor proprietate publică elaborat, aprobat, actualizat permanent și publicat	Este	Acțiune realizată	Acțiune în desfășurare
		21.2	Numărul terenurilor proprietate publică delimitate și înregistrate în Registru	7		

Reieșind din cele raportate de către Consiliul Raional Hîncești, a fost aprobat și publicat Registrul terenurilor proprietate publică, au fost delimitate terenurile proprietate publică și înregistrate în acest registru. Este de menționat că pe pagina web nu există informații despre acest registru și terenurile proprietate publică, deși administrația raionului informează că la întocmirea Cadastrului Funciar, Consiliul Raional se conduce de Hotărârea Guvernului nr.24 din 01.01.1995 cu modificările aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.1261 din 16.11.2004 și Hotărârea Guvernului nr.222 din 27.02.2007. De

⁴³ Raportului CNA de monitorizare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție 2017-2020 (Perioada de raportare: anul 2018), disponibil la adresa: https://cna.md/public/files/Raport_de_monitorizare_i_evaluare_a_implementarii_Strategiei_Naionale_de_Integritate_i_Anticorupcie_pentru_anii_2017-2020_Perioada_de_raportare_anul_2018.pdf

⁴⁴ Raportului CNA de monitorizare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție 2017-2020 (Perioada de raportare: semestrul I al anului 2019), disponibil la adresa: https://cna.md/public/files/Raport_SNIA_sem_I_2019_final.pdf

⁴⁵ Raportului CNA de monitorizare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție 2017-2020 (Perioada de raportare: semestrul I al anului 2020), disponibil la adresa: https://www.cna.md/public/files/Raport_SNIA_sem_I_2020_.pdf

asemenea, Serviciul relații funciare și cadastru se conduce de Decizia Consiliului Raional nr.03/27 din 22.05.2020⁴⁶.

Din informația prezentată de către Consiliul raional, numărul terenurilor proprietate publică înregistrate în Registrul bunurilor imobile este 7, conform Deciziei Consiliului Raional nr.03/27 din 22.05.2020, care au fost publicate pe web pagina oficială a Consiliului Raional. Reiese că Registrul terenurilor proprietate publică este elaborat, aprobat și actualizat permanent.

Trebuie să remarcăm că până în prezent, nu este definitivat procesul de delimitare a proprietății statului de proprietatea unităților administrativ teritoriale și de delimitare a bunurilor din proprietatea publică a unităților administrativ teritoriale (bunurile din domeniul public și bunurile din domeniul privat al UAT). Totodată, cadrul legal privind patrimoniul UAT este confuz, fapt ce dă posibilitate de interpretări abuzive.

Tabelul 23. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.22

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
22	Elaborarea, adoptarea și publicarea Regulamentului cu privire la atribuirea terenurilor de pământ pentru construcția caselor individuale de locuit	22.1	Regulamentul cu privire la atribuirea terenurilor de pământ pentru construcția caselor individuale de locuit, elaborat, adoptat și publicat pe pagina web a APL	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare

În raportul pentru semestrul I și semestrul II pentru anul 2020, prezentat de către administrația raionului Hîncești, nu a fost raportat nimic despre elaborarea, adoptarea și publicarea pe pagina web a APL a Regulamentului cu privire la atribuirea terenurilor de pământ pentru construcția caselor individuale de locuit.

Remarcăm că nici pe pagina web nu sunt mențiuni referitoare la această acțiune.

Tabelul 24. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr. 22¹

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
22 ¹	Instruirea specialiștilor în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public	22 ^{1.1}	Numărul persoanelor instruite	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		22 ^{1.2}	Numărul cursurilor de instruire	0		

În raportul pentru semestrul I și semestrul II pentru anul 2020, precum și pe pagina web, nu există nici o informație despre instruirile organizate de către APL în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public.

În general, trebuie de subliniat faptul că orice funcționar are obligația de a-și perfecționa, în mod continuu, abilitățile și pregătirea profesională, iar fiecare autoritate publică are obligația de a asigura organizarea unui proces sistematic și planificat de dezvoltare

⁴⁶ <https://hincesti.md/wp-content/uploads/2020/06/27.pdf>

profesională continuă a funcționarului public⁴⁷, fiind elaborat la nivel național și un Program de instruire a funcționarilor publici pentru anii 2016-2020⁴⁸.

Din analiza paginii web a Consiliului Raional Hîncești, la compartimentul „Anunțuri” am constatat că la data de 04.02.2020, de către Cancelaria de Stat a Republicii Moldova a fost organizată sesiunea tematică la tema „*Sprijin în procesul de reformare a administrației publice*”. Scopul instruirilor constă în informarea și consolidarea capacităților profesionale ale aleșilor locali și ale funcționarilor publici în activitatea desfășurată. Conform Agendei, au fost discutate un șir de subiecte la tematica Administrației Publice Locale, dintre care și subiectul „Gestionarea Patrimoniului”.⁴⁹ La 22.01.2020 a avut loc întrevederea de lucru a Prim-ministrului Ion Chicu cu reprezentanții APL, la care au fost discutate, de asemenea, un șir de subiecte. Conform agendei, a fost discutat și subiectul „Înregistrarea și evaluarea bunurilor imobile la nivel local”.⁵⁰

⁴⁷ Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158/2008, disponibilă la adresa:

http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115176&lang=ro

Regulamentul cu privire la dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici (anexa nr.10 la Hotărîrea Guvernului nr.201/2009), disponibil la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115403&lang=ro

⁴⁸ Program de instruire a funcționarilor publici pentru anii 2016-2020 (Hotărîrea Guvernului nr.970/2016), disponibil la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=94491&lang=ro

⁴⁹ <https://hincesti.md/2020/01/30/sesiune-tematica-la-tema-sprijin-in-procesul-de-reformare-a-administratiei-publice/>

⁵⁰ <https://hincesti.md/2020/01/17/agenda-intrunirii-primarilor-localitatilor-cu-ion-chicu-prim-ministrul-republicii-moldova/> ;
<https://hincesti.md/2020/01/17/agenda-intrunirii-primarilor-localitatilor-cu-ion-chicu-prim-ministrul-republicii-moldova/>

Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare ale achizițiilor publice

Rezultatele scontate:

1. *Transparență și acces la informație la toate etapele procesului de achiziție publică efectuate de către APL, asigurat;*
2. *Membrii grupului de lucru pentru achiziții și specialiștii pe achiziții publice din cadrul APL, instruiți și pregătiți corespunzător;*
3. *Încălcarea măsurilor de integritate instituțională și a regimului conflictelor de interese de către membrii grupului de lucru pentru achiziții, sancționată;*
4. *Combaterea concurenței neloiale în domeniul achizițiilor publice, asigurată.*

Tabelul 25. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.23

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
23	Corelarea procesului de achiziții cu planurile de dezvoltare, antrenarea societății în procesul de identificare a necesităților, evitarea achizițiilor inutile și neplanificate	23.1	Bugetul consultat înainte de aprobare, elaborat	0	Acțiune realizată parțial	Termen de implementare nerespectat, acțiune în desfășurare
		23.2	Planul de achiziții elaborat și publicat pe pagina web a instituției	Este 1+3		
		23.3	Achizițiile efectuate conform planului de achiziții	43		

Potrivit informațiilor furnizate în rapoartele privind implementarea planului local anticorupție, administrația locală nu indică nimic la indicatorul 23.1. „Bugetul consultat înainte de aprobare, elaborat”.

Cu toate că administrația raională nu indică nici o informație în rapoarte, din analiza paginii web a Consiliului Raional Hîncești constatăm că la compartimentul „Procesul decizional”, subcompartimentul „Consultări publice”, a fost plasat un anunț al Direcției generale finanțe Hîncești despre desfășurarea audierilor publice cu privire la proiectul bugetului raional pentru anul 2021, la data de 07 decembrie 2020, ora 13.00, indicând pentru informații suplimentare telefonul 0-269-2-44-50 și adresa electronică a Direcției generale finanțe: directiafinante_hn@mail.ru.⁵¹ Acest anunț a fost plasat și pe pagina Facebook a Consiliului Raional Hîncești. Aici este specificat că în legătură cu declararea codului roșu în sănătate, accesul va fi restricționat. Ședința va fi organizată cu respectarea măsurilor de protecție.⁵²

⁵¹ <https://hincesti.md/2019/12/14/anunt-privind-desfasurarea-audierilor-publice-cu-privire-la-proiectul-bugetului-raional-hincesti-pentru-anul-2020/>

⁵² <https://www.facebook.com/542153075827385/photos/a.988342177875137/4882221355153847/>

De asemenea, pe pagina Facebook a Consiliului Raional Hîncești a fost plasat, la data de 07.12.2020, comunicatul informativ cu privire la dezbaterile publice asupra Proiectului de Buget pentru anul 2021 al raionului Hîncești, unde Direcția generală finanțe a prezentat spre examinare proiectul deciziei cu privire la Bugetul raional pentru anul 2021.⁵³ În comunicatul informativ este specificat că la procedura de dezbateri au participat: Iurie Levinschi, președintele raionului, Dumitru Cornei, vicepreședintele raionului, Vasile Secu, vicepreședintele raionului, Galina Erhan, șef, Direcția generală finanțe, Valentina Manic, președintele Comisiei de specialitate buget și finanțe, Nicolae Tașcă, președintele Comisiei de specialitate învățământ, cultură și sport, șefii direcțiilor și secțiilor din subordinea Consiliului Raional, manageri școlari, societatea civilă.

Pe pagina web a Consiliului Raional am identificat proiectele deciziilor CR Hîncești din 24 decembrie 2020 cu privire la aprobarea bugetului raional Hîncești pentru anul 2021 în prima și în a doua lectură⁵⁴, precum și Decizia CR Hîncești nr.06/07 din 24 decembrie 2020 „Cu privire la aprobarea bugetului raional Hîncești pentru anul 2021 în a doua lectură”.⁵⁵

Însă, menționăm că proiectul bugetului pentru anul 2021 nu a fost publicat pe pagina web a Consiliului. Remarcăm că anunțul privind organizarea consultărilor publice a proiectului bugetului trebuia să cuprindă astfel de informații necesare pentru cetățeni, precum⁵⁶: a) argumentarea necesității de a adopta decizia; b) data plasării anunțului; c) termenul-limită de prezentare a recomandărilor; d) modalitatea în care părțile interesate pot avea acces la proiectul de decizie; e) modalitatea consultărilor publice; f) modalitatea în care părțile interesate pot prezenta sau expedia recomandări; g) numele și datele de contact (numărul de telefon, adresa poștei electronice, adresa poștală) ale persoanelor responsabile de recepționarea și examinarea recomandărilor referitoare la proiectul de decizie supus consultării. Publicul trebuie să dispună de 10 zile lucrătoare pentru a veni cu recomandări.

Potrivit informațiilor furnizate, administrația locală informează că a fost elaborat Planul anual de achiziții publice pentru anul 2020, în număr de 4 planuri cu modificări și suplینiri ulterioare. În urma analizei paginii web a fost identificat Planul de achiziții al Consiliului Raional și al Aparatului președintelui raionului Hîncești pentru anul 2020, aprobat de către președintele raionului la data de 10 ianuarie 2020⁵⁷.

În rapoartele de implementare este indicat că au fost efectuate 43 de achiziții conform planului de achiziții, precum și 3 rapoarte de monitorizare. Pe pagina web a Consiliului Raional Hîncești nu sunt informații despre achizițiile efectuate și rezultatele lor pentru perioada anului 2020. Însă, administrația locală indică că toate procedurile de achiziție publice sunt inițiate și lansate în sistemul informațional automatizat „Registrul de stat al achizițiilor publice” și, evident, este o transparență maximă, deoarece orice cetățean are acces la acest sistem și poate vizualiza toate elementele procedurii.⁵⁸

La fel, menționăm că pe web nu este publicată nici Darea de seamă privind realizarea achizițiilor publice de valoare mică, obligatorie pentru entitatea publică⁵⁹.

⁵³ <https://www.facebook.com/Consiliul-Raional-Hincesti-542153075827385/>

⁵⁴ <https://hincesti.md/2020/12/14/proiectele-de-decizie-pentru-sedinta-ordinara-a-consiliului-raional-din-data-de-24-decembrie-2020/>

⁵⁵ <https://hincesti.md/2020/12/29/deciziile-din-sedinta-nr-06-din-24-12-2020/>

⁵⁶ Hotărîrea Guvernului cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional nr.967/2016, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119856&lang=ro

⁵⁷ <https://hincesti.md/2020/01/10/planul-de-achizitii-ale-consiliului-raional-si-a-aparatului-presedintelui/>

⁵⁸ Datele de contact în cadrul Consiliului raional, disponibile la adresa: resurseumane@hincesti.md

⁵⁹ Regulamentul cu privire la achizițiile publice de valoare mică (Hotărîrea Guvernului nr.665/2016) http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=92984&lang=ro

Tabelul 26. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.24

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
24	Asigurarea transparenței în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice	24.1	Numărul anunțurilor de intenție publicate în Buletinul Achizițiilor Publice (BAP) și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice (AAP)	3	Acțiune realizată parțial	Acțiune în desfășurare
		24.2	Rezultatele/ anunțurile de atribuire, publicate pe pagina web a APL	0		
		24.3	Numărul anunțurilor publicate în presa locală și regională	0		
		24.4	Rapoartele anuale și semestriale privind executarea contractelor de achiziții publice, elaborate și publicate pe pagina web a APL	3		

Fiind o obligație prevăzută în Legea privind achizițiile publice nr.131/2015⁶⁰, anunțurile de intenție au fost publicate în Buletinul Achizițiilor Publice (BAP) și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice (AAP). Din analiza paginii web a Consiliului Raional, constatăm lipsa informațiilor pentru anul 2020 ce țin de numărul anunțurilor de intenție publicate în BAP și pe pagina web a AAP, rezultatele/anunțurile de atribuire, publicate pe pagina web a APL.

În conformitate cu prevederile art. 10 lit. c) al Legii nr.131/2015 privind achizițiile publice, Agenția Achiziții Publice monitorizează conformitatea desfășurării procedurilor de achiziție publică și efectuează analiza sistemului de achiziții publice. Scopul monitorizării:

- prevenirea și combaterea fraudelor și a abaterilor de la legislația din domeniul achizițiilor publice;
- consolidarea capacităților pentru autoritățile contractante și dezvoltarea abilităților mediului de afaceri în domeniul achizițiilor publice;
- sporirea eficienței sistemului de achiziții publice.

Potrivit Raportului privind exercitarea atribuțiilor de monitorizare de către Agenția Achiziții Publice în anul 2020⁶¹, pentru perioada anului 2020 au fost întocmite 578 de rapoarte de monitorizare. Cât privește rezultatele procedurilor de achiziție publică, activitatea de monitorizare constă în verificarea conformității desfășurării procedurii de achiziție și evaluarea corectitudinii deciziilor autorităților contractante referitoare la atribuirea contractelor de achiziție publică sau de anulare a procedurii de achiziție (verificarea ofertelor operatorilor economici și corespunderii cu cerințele obligatorii stabilite în documentația de atribuire, respectarea cerințelor aferente comunicării, verificarea motivelor de descalificare/respingere a ofertelor sau de anulare a procedurii de achiziție, respectarea principiilor achizițiilor publice etc). De asemenea, Agenția monitorizează procesele de modificare a contractelor de achiziție publică și de respectare a normelor legislative în cazul achizițiilor suplimentare, precum și asupra proceselor de modificare a contractelor de achiziții publice încheiate și aflate în etapa de executare.

⁶⁰ Legea privind achizițiile publice nr.131/2015, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=113104&lang=ro

⁶¹ https://tender.gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_privind_monitorizarea_2020_.pdf

Indiferent de faptul că achizițiile de valoare mică au reglementări și proceduri mai simple, autoritatea contractantă are obligația de a asigura și în cazul acestor achiziții utilizarea eficientă a resurselor financiare, transparența, obiectivitatea și imparțialitatea procesului de achiziție, precum și încrederea publică față de acesta.

Nu au fost publicate anunțurile de atribuire în presa locală și regională. Nu au putut fi verificate aceste informații, însă faptul utilizării mass-mediei locale/regionale contribuie la transparența achizițiilor publice.

Conform informației din Rapoartele de implementare, au fost elaborate și publicate pe pagina web a APL 3 rapoarte anuale și semestriale privind executarea contractelor de achiziții publice. Însă, din analiza paginii Consiliului Raional Hîncești nu au fost identificate aceste rapoarte anuale și semestriale privind executarea contractelor de achiziții publice. Este necesar de a sublinia faptul că grupul de lucru din cadrul autorității contractante are responsabilitatea de a asigura monitorizarea executării contractelor de achiziție publică, întocmind rapoarte în acest sens, trimestrial/semestrial și anual. Rapoartele respective, care vor include, în mod obligatoriu, informații cu privire la etapa de executare a obligațiilor contractuale, cauzele neexecutării, reclamațiile înaintate și sancțiunile aplicate, mențiuni cu privire la calitatea executării contractului etc., vor fi plasate pe pagina web a autorității contractante, iar în lipsa acestora pe pagina oficială a autorității centrale căreia i se subordonează sau a autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea⁶².

Obiecție generală: Indicatorii de progres din acțiunea nr.24 trebuie să se refere separat și la publicarea rezultatelor achizițiilor publice de valoare mică. Totodată, a fost omis un indicator important, care se referă la publicarea pe web a anunțurilor de participare la achizițiile publice desfășurate prin licitații publice, cererea ofertelor de prețuri, alte modalități.

Tabelul 27. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.25

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
25	Reglementarea internă a procesului de achiziții publice	25.1	Ordinul intern privind activitatea grupului de lucru cu specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru este elaborat și aprobat	Este	Acțiune realizată	Acțiune în desfășurare

Administrația raională Hîncești a informat despre elaborarea și aprobarea Regulamentului privind activitatea grupului de lucru cu specificarea drepturilor și sarcinilor fiecărui membru, prin Dispoziția nr.57-d din 07.05.2019 și nr.199-d din 11.12.2019⁶³, publicate în Registrul de Stat.

Consiliul Raional Hîncești notează că este elaborată și aprobată dispoziția internă privind grupul de lucru cu specificarea drepturilor fiecărui membru. Potrivit Raportului de activitate al Aparatului președintelui raionului Hîncești pentru anul 2020⁶⁴, grupul de lucru pentru achiziții s-a întrunit pe parcursul anului 2020 în 72 de ședințe; 42 de achiziții de valoare mare; 72 de achiziții de valoare mică; 8 proceduri anuale.

⁶² Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții (Hotărîrea Guvernului nr.667/2016), disponibil la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=92988&lang=ro

⁶³ Datele de contact în cadrul Consiliului raional, disponibile la adresa: resurseumane@hincesti.md

⁶⁴ <https://hincesti.md/wp-content/uploads/2021/02/Raport-de-activitate-al-Aparatului-Pre%C8%99edint-elui-Raionului-H%C3%AEnce%C8%99ti-pentru-anul-2020-rotated.pdf>

Tabelul 28. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.26

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres		Nivelul de realizare	Respectare termen
26	Consolidarea procesului de monitorizare a executării contractelor și efectuarea modificărilor în contracte	26.1	Persoana responsabilă de monitorizarea procesului de executare a contractelor desemnată	0	Acțiune realizată parțial Acțiune în desfășurare
		26.2	Rapoartele de monitorizare sunt prezentate lunar grupului de lucru pentru achiziții	Este Rapoarte trimestriale	
		26.3	Numărul acordurilor de modificare a contractelor din numărul total de acorduri adiționale semnate, examinate și aprobate de către grupul de lucru	6	
		26.4	Numărul contractelor neperformante, examinate în ședința grupului de lucru, cu luarea deciziilor în contextul acestora	0	
		26.5	Valoarea penalităților aplicate	0	
		26.6	Numărul de sesizări ale organelor competente	0	

Administrația raională Hîncești nu a indicat în rapoartele de implementare, dacă a fost desemnată persoana responsabilă de monitorizarea procesului de executare a contractelor. La solicitarea de a ne răspunde la acest indicator 26.1, administrația raională Hîncești a informat că în raportul de monitorizare prezentat grupului de lucru pentru achiziții este indicată persoana responsabilă a procesului de executare a contractelor⁶⁵. Cu referire la indicatorul 26.2, rapoartele de monitorizare trebuie să fie prezentate lunar grupului de lucru pentru achiziții. În rapoartele de implementare este indicat că acestea sunt prezentate trimestrial.

În anul 2020 sunt raportate 6 acorduri de modificare a contractelor din numărul total de acorduri adiționale semnate, examinate și aprobate de către grupul de lucru. Potrivit informațiilor furnizate, pe parcursul anului 2020 nu au existat contracte neperformante examinate în ședința grupului de lucru, cu luarea deciziilor în contextul acestora. La fel, se menționează lipsa penalităților aplicate și sesizărilor adresate organelor competente, contracte neperformante examinate în ședința grupului de lucru și nu sunt penalități aplicate și sesizări adresate organelor competente.

Este important de a sublinia că acordurile adiționale sunt mai puțin controlate, comparativ cu oferta inițială și procesul de atribuire a contractului, nefiind necesară pentru autoritatea contractantă organizarea unei noi proceduri de achiziție publică. În consecință, modificarea contractului constituie o modalitate răspândită de a „câștiga”, în mod fraudulos, mijloace financiare. Iată de ce este necesar de transparentizat orice modificare la contractele de achiziții publice, inclusiv pentru a monitoriza argumentele autorității contractante de a efectua aceste modificări, precum și dacă au fost respectate condițiile impuse de Legea achizițiilor publice nr.131/2015 (art.76).⁶⁶

⁶⁵ Datele de contact în cadrul Consiliului raional, disponibile la adresa: resurseumane@hincesti.md

⁶⁶ Legea achizițiilor publice nr.131/2015

În procesul de achiziție publică, etapa de monitorizare a executării contractelor de achiziție publică este cea mai vulnerabilă. Responsabilitatea de monitorizare îi revine grupului de lucru, care are sarcina de a verifica cum sunt executate contractele, dacă sunt realizate obligațiile asumate de operatorul economic, motivele de neexecutare ale acestora. În caz de neîndeplinire a obligațiilor contractuale de către operatorul economic, autoritatea contractantă poate înainta reclamații, aplica sancțiuni operatorului economic, precum și poate solicita Agenției Achiziții Publice includerea operatorului economic în Lista de interdicție (interdicție de participare la achiziții publice pe termen de 3 ani), conform Regulamentului cu privire la modul de întocmire a Listei de interdicție a operatorilor economici.⁶⁷

Ca **remarcă generală**, menționăm că autoritățile contractante nu utilizează sau foarte rar utilizează instrumentele legale de care dispun (inclusiv cele care reies din prevederile Codului civil, legislației procesual-civile, altor acte normative) pentru a stopa încălcările operatorilor economici la etapa de executare a contractelor, pentru a-i responsabiliza și a-i obliga să remedieze neconformitățile.

Tabelul 29. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.27

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
27	Încurajarea participării societății în componența grupului de lucru prin crearea unei liste de ONG-uri care vor primi înștiințări la anunțarea achizițiilor și includerea în componența grupului de lucru pentru achiziții a reprezentanților societății civile	27.1	Registrul de evidență al cererilor parvenite de la societatea civilă, întocmit	Este	Acțiune realizată parțial	Acțiune în desfășurare
		27.2	Numărul cererilor de includere în componența grupului de lucru pentru achiziții din partea societății civile	0		
		27.3	Numărul reprezentanților societății civile incluși în componența grupului de lucru pentru achiziții	0		
		27.4	Numărul procedurilor de achiziții la care au participat reprezentanții societății civile în calitate de membri ai grupului de lucru pentru achiziții	0		

Conducându-ne de informațiile prezentate de către administrația raională Hîncești, există întocmit un Registru de evidență a cererilor parvenite de la societatea civilă. Registrul de evidență a cererilor parvenite de la societatea civilă este întocmit, cereri de includere în componența grupului de lucru pentru achiziții din partea societății civile nu au fost, de aceea în grupul de lucru pentru achiziții nu sunt reprezentanți ai societății civile.

Faptul neparticipării reprezentanților societății civile la procedurile de achiziții și în cadrul grupului de lucru a fost confirmat suplimentar în discuția telefonică cu reprezentanți din administrația raionului Hîncești.

Remarcăm o situație dezolantă în raion – reprezentanții societății civile nu participă și nu sunt implicați în procesul de achiziții publice, lipsa activismului civic din partea cetățenilor,

⁶⁷ Regulamentul cu privire la modul de întocmire a Listei de interdicție a operatorilor economici (Hotărârea Guvernului nr.1418/2016), disponibil la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=96901&lang=ro

fapt ce se răsfrânge și asupra participării în cadrul grupurilor de lucru și procedurilor de achiziții publice.

Totuși, ținem să reamintim că autoritatea contractantă va include obligatoriu în componența grupului de lucru (pentru fiecare procedură de achiziție în parte) reprezentanți ai societății civile în cazul în care a fost depusă o cerere scrisă în acest sens, fiind emisă o decizie specială (ordin) sau dispoziție, care va fi publicată obligatoriu pe pagina web a autorității contractante și/sau afișată public în cadrul autorității contractante⁶⁸.

Tabelul 30. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.28

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
28	Asigurarea respectării regulilor de evitare a conflictelor de interese pe parcursul aplicării procedurii de atribuire a contractului de achiziții	28.1	Membrii grupului de lucru pentru achiziții, informați și instruiți privind regulile de evitare a conflictelor de interese	Instruiți și informați	Acțiune realizată	Acțiune în desfășurare
		28.2	Declarațiile de confidențialitate și imparțialitate, semnate de către fiecare membru al grupului de lucru la fiecare procedură de achiziție publică	Este		
		28.3	Numărul de încălcări constatate/ Măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatate	0		

În conformitate cu informațiile relatate de către administrația raională, membrii grupului de lucru pentru achiziții sunt informați și instruiți privind regulile de evitare a conflictelor de interese. Membrii grupului de lucru au participat la cursuri de instruire la Academia de Administrare Publică.

Nu sunt informații pe web despre numărul persoanelor instruite sau numărul instruirilor organizate pentru membrii grupului de lucru. Trebuie să subliniem că instruirile privind regulile de evitare a conflictelor de interese reprezintă, de regulă, doar un subiect al sesiunilor de instruire, care se organizează în domeniul achizițiilor publice. Mai rar sunt organizate instruirii tematice pe aspecte ce țin de integritate și prevenirea corupției în achizițiile publice, nefiind identificate astfel de instruirii pe pagina web a Centrului Național Anticorupție și a Agenției Achiziții Publice. Potrivit Raportului Agenției Achiziției Publice privind activitatea desfășurată în perioada trimestrelor I, II și III ale anului 2020⁶⁹, în vederea realizării atribuțiilor prevăzute de cadrul normativ, Agenția Achiziții Publice acordă ajutor metodologic și consultații în domeniul achizițiilor publice. În acest scop, sunt desfășurate activități de instruire și activează linia telefonică de consiliere metodologică în domeniul achizițiilor publice (Help Desk). Pentru satisfacerea necesităților de perfecționare continuă, în perioada 1 ianuarie – 30 septembrie anul 2020 au fost organizate 20 de activități de instruire, dintre care 14 seminare online, destinate actorilor implicați în acest proces, cu un număr total de 610 participanți. În cadrul seminarelor care au avut loc, au fost instruiți angajații responsabili de desfășurarea procedurilor de achiziții publice din cadrul Autorităților Publice Centrale și a Autorităților Publice Locale, precum și operatori economici. Constatăm că au avut loc activități de instruire organizate pentru autoritățile

⁶⁸ Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții (Hotărârea Guvernului nr.667/2016), disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=92988&lang=ro

⁶⁹ Raportul Agenției Achiziției Publice privind activitatea desfășurată în perioada trimestrelor I, II și III ale anului 2020, disponibil la adresa: https://tender.gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_aaa_2020_tr_03.pdf

contractante, desfășurate în mun. Chișinău (de regulă sediul AAP) și în regim online, dar nici un ciclu de instruire în raionul Hîncești.

În contextul evitării dublărilor, considerăm oportun regândirea indicatorilor ce țin de instruire din Planul local anticorupție.

Administrația raională informează despre faptul că declarațiile de confidențialitate și imparțialitate sunt semnate de către fiecare membru al grupului de lucru la fiecare procedură de achiziție publică și anexate la fiecare dosar al achiziției publice. Însă, acestea nu se regăsesc pe pagina web a Consiliului Raional.

Potrivit rapoartelor APL Hîncești, precum și a informației parvenite de la administrația raională, nu au fost constatate încălcări ce țin de conflictele de interese în achiziții publice, respectiv nu au fost întreprinse măsuri pentru înlăturarea încălcărilor. Remarcăm lipsa oricăror date privind conflictele de interese în achizițiile publice pe pagina web a Consiliului Raional, cât și în alte surse on-line de informație, inclusiv pagina web a Autorității Naționale de Integritate.

Tabelul 31. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.29

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres		Nivelul de realizare	Respectare termen
29	Prevenirea concurenței neloiale în achizițiile publice	29.1	Numărul de participări a membrilor grupului de lucru pentru achiziții, informați la instruire privind regulile de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziții publice	0	Acțiune realizată parțial Acțiune în desfășurare
		29.2	Numărul mediu de operatori economici participanți la o procedură de achiziție publică	4-5	
		29.3	Numărul procedurilor anulate din lipsa concurenței/ofertelor	0	
		29.4	Numărul contestațiilor depuse privind procedurile de achiziție desfășurate de către APL	5	
		29.5	Numărul de încălcări constatate/ Măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatăte	0	
		29.6	Numărul sesizărilor depuse de către APL la Agenția Achiziții Publice, Consiliul Concurenței, Centrul Național Anticorupție	AAP-3 CC-0 CNA-0	

În conformitate cu informațiile relatate de către administrația raională, pe parcursul anului 2020, membrii grupului de lucru pentru achiziții nu au fost informați și instruiți privind regulile de evitare a conflictelor de interese, nu au participat la cursuri de instruire.

După cum am menționat la acțiunea nr.28 din Plan, astfel de instruire tematice nu s-au desfășurat în anul precedent, însă subiectul ce ține de regulile de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziții publice putea fi inclus în sesiunile generale de instruire în domeniul achizițiilor publice, organizate în 2020 de către Agenția Achiziții Publice în mun. Chișinău, la care puteau să participe în regim online și membrii grupurilor de lucru din raioane, reieșind din situația pandemică din țară.

Pentru a evita confuziile privind instruirile membrilor grupului de lucru în achiziții publice, considerăm oportun regândirea indicatorilor ce țin de instruire, cu posibilitatea excluderii și inserarea într-o singură acțiune din Planul local anticorupție.

Potrivit datelor APL Hîncești, la o procedură de achiziție publică au participat în mediu 4-5 operatori economici. Astfel de date nu pot fi verificate din considerentul, că administrația raională nu a informat publicul despre achizițiile desfășurate, iar din sistemul electronic MTender nu este posibil de extras toate informațiile privind achizițiile desfășurate de către o autoritate contractantă. Totodată, achizițiile de valoare mică, desfășurate de către Consiliul Raional și subdiviziunile sale, nici nu trec prin sistemul electronic MTender.

Din cele relatate de APL Hîncești, în anul 2020 au fost depuse 5 contestații privind procedurile de achiziție desfășurate de către APL, însă nu au existat încălcări constatate, respectiv nu au fost întreprinse măsuri în vederea înlăturării încălcărilor constatăte. La fel, au fost depuse de către APL 3 sesizări la Agenția Achiziții Publice. Cât privește Consiliul Concurenței și Centrul Național Anticorupție, în adresa acestor autorități nu au fost depuse sesizări.

Tabelul 32. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.30

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
30	Instruirea specialiștilor în achiziții publice, a membrilor grupului de lucru pe achiziții din cadrul APL	30.1	Numărul specialiștilor, membrilor grupului de lucru pe achiziții, instruiți	3	Acțiune realizată	Acțiune în desfășurare
		30.2	Numărul instruirilor de care a beneficiat fiecare specialist în achiziții publice și membru al grupului de lucru	3		

Reieșind din afirmațiile APL Hîncești, în anul 2020 au fost instruiți membri ai grupului de lucru pe achiziții, însă după cum a fost deja menționat în prezentul raport, aceste informații se dublează cu informațiile din acțiunile precedente din Plan, plus că nu sunt aduse la cunoștința publicului.

Trebuie să remarcăm aici că de regulă beneficiază de instruire specialiștii în achiziții publice din entitățile publice, mai rar sau defel – membrii grupurilor de lucru, care sunt create din funcționari publici, care activează în alte subdiviziuni și au altă specialitate. Astfel, pentru a avea o imagine corectă asupra beneficiarilor de instruire în achiziții publice trebuie de divizat indicatorii separat pentru specialiștii în achiziții și separat pentru membrii grupului de lucru.

Ca remarcă, notăm că rolul principal în organizarea și desfășurarea instruirilor în achiziții publice îi revine Agenției de Achiziții Publice. Procesul de instruire trebuie să aibă un caracter permanent și continuu, cu seminare practice pe subiecte specifice, conform necesităților autorităților contractante, cu echipe de formatori pregătiți și cu continuitate. De asemenea, este necesar de a fi un Program național de instruire în domeniul achizițiilor publice.

Din analiza paginii web a Consiliului Raional nu am identificat dacă au avut loc instruire privind sistemul de achiziții publice în Republica Moldova, însă remarcăm că toate

informațiile cu privire la instruiți au fost publicate pe pagina web Facebook a Consiliului Raional Hîncești.⁷⁰

Tabelul 33. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.31

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
31	Crearea Comisiilor obștești de monitorizare participativă a achizițiilor publice (inclusiv la aprecierea ofertelor)	31.1	Comisia instituită și funcțională	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		31.2	Numărul de participări ale Comisiei	0		
		31.3	Numărul de încălcări constatate de către Comisie	0		

În raportul pentru semestrul I și semestrul II, nu a fost raportat nimic despre instituirea și funcționarea Comisiilor obștești de monitorizare participativă a achizițiilor publice (inclusiv la aprecierea ofertelor), numărul de participări ale Comisiei, numărul de încălcări constatate de către Comisie.

Remarcăm că nici pe pagina web nu sunt mențiuni referitoare la această acțiune.

Tabelul 34. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.32

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
32	Atragerea societății civile în procesul de desfășurare a procedurilor de achiziții publice	32.1	Numărul de achiziții organizate	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		32.2	Numărul de achiziții la care au participat reprezentanți ai societății civile	0		
		32.3	Numărul de reprezentanți	0		

În raportul pentru semestrul I și semestrul II, nu a fost raportat nimic despre atragerea societății civile în procesul de desfășurare a procedurilor de achiziții publice.

Remarcăm că nici pe pagina web nu sunt mențiuni referitoare la această acțiune.

Administrația locală a informat că reprezentanți ai societății civile nu au participat în procesul de desfășurare a procedurilor de achiziții publice.

⁷⁰ https://www.facebook.com/pg/Consiliul-Raional-Hincesti-542153075827385/posts/?ref=page_internal

Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane

Rezultatele scontate:

1. Proces de recrutare, selectare, angajare și promovare a personalului în funcții publice, organizat cu respectarea principiilor de transparență și integritate asigurat;
2. Agenții publici din cadrul APL și aleșii locali instruiți;
3. Mecanism de evaluare de către cetățeni a calității serviciilor publice prestate, implementat și aplicat periodic.

Tabelul 35. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.33

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
33	Asigurarea angajării și promovării agenților publici pe bază de merit și de integritate profesională	33.1	Numărul de angajați publici, angajați prin concurs sau prin transfer de la alte entități publice	9	Acțiune realizată	Acțiune în desfășurare
		33.2	Numărul de anunțuri privind lansarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice publicate pe portalul web	9		
		33.3	Numărul cazierelor de integritate solicitate de către entitățile publice la angajare	0		
		33.4	Numărul de contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor organizate	0		
		33.5	Numărul de agenți publici angajați/reconfirmați în funcții ca urmare a verificării conform Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice	9		

Din informațiile oferite de către administrația raională, constatăm că pe parcursul anului 2020 au fost angajați prin concurs sau prin transfer de la alte entități publice 9 persoane. De asemenea, pe pagina web au fost plasate 9 anunțuri privind lansarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice. Cu referire la indicatorii 33.3 „Numărul cazierelor de integritate solicitate de entitățile publice la angajare” și 33.4 „Numărul de contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor organizate” a fost indicată cifra zero.

Pe pagina web a Consiliului Raional nu au fost identificate informații despre cazierelor de integritate solicitate, numărul de contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor organizate. Cât privește numărul de agenți publici angajați/reconfirmați în funcții ca urmare a verificării conform Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice,⁷¹ administrația raională indică cifra 9.

Este de menționat că pe pagina web a Consiliului Raional, precum și pe pagina web Facebook a Consiliului Raional Hîncești au fost plasate anunțuri privind lansarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice în Aparatul președintelui raionului și subdiviziunile Consiliului Raional.⁷²

⁷¹ Legea nr.271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice

⁷² Anunțuri concurs funcții publice 2020, disponibile la adresa:

Potrivit Raportului de activitate al Aparatului președintelui raionului Hîncești pentru anul 2020⁷³, la rubrica „Transparența recrutării, promovării/numirii în funcția a angajaților” este indicat:

- Elaborarea avizelor privind funcțiile vacante – 9 avize;
- Activitatea comisiei de concurs – 18 ședințe;
- Asigurarea organizării desfășurării perioadei de probă a funcționarilor publici – 7 debutanți;
- Elaborarea proiectelor de acte administrative privind personalul – 422 de dispoziții; 25 de dispoziții.

Ca **remarcă generală**, subliniem necesitatea administrației raionale de a asigura accesul publicului la toate informațiile ce se referă la selectarea și angajarea cadrelor în serviciu public, inclusiv prin arhivarea acestor informații pe pagina web. În acest sens, publicului urmează să-i fie comunicate numărul și numele candidaților ce participă la concursurile de selecție pentru posturile vacante, precum și informațiile din procesele-verbale ale comisiei de selectare a candidaților pentru funcția vacantă, incluzând evaluarea comisiei și clasamentul solicitanților. Analiza nivelului de transparență a APL II în 2018⁷⁴, precum și în anul 2019⁷⁵ a arătat că doar două APL II din țară publică pe web astfel de informații.

Tabelul 36. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.34

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
34	Asigurarea condițiilor și încurajarea participării în cadrul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională pentru agenții publici și aleșii locali (domeniul de specialitate, integritate anticorupție)	34.1	Numărul agenților publici și a aleșilor locali care au beneficiat de programe de dezvoltare profesională	12	Acțiune realizată	Acțiune în desfășurare
		34.2	Numărul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională de care a beneficiat un funcționar public, ales local pe durata unui an	8		

Agenții publici din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale se confruntă cu schimbări frecvente ale cadrului normativ, cu necesități noi ale sectorului privat și ale societății civile, cu cerințe față de modernizarea serviciilor publice. Pentru a răspunde la aceste necesități, agenții publici trebuie să fie instruiți și să-și dezvolte permanent potențialul, atât personal, cât și profesional.

Administrația locală indică cifra 12 la indicatorul 34.1 „Numărul agenților publici și aleșilor locali care au beneficiat de programe de dezvoltare profesională” și cifra 8 la indicatorul „Numărul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională de care au beneficiat un funcționar public, ales local pe durata unui an”. Pe pagina web a Consiliului Raional, în rapoartele de activitate ale subdiviziunilor sale sunt anumite referințe la unele instruirii tematice organizate, dar acestea nu se referă la integritate și anticorupție. Plus la acesta, referințele la instruirii sunt pentru funcționarii publici din UAT de nivelul I, parte a raionului Hîncești.

<https://hincesti.md/category/subdiviziunile/directia-asistenta-sociala-si-protectie-a-familiei/functii-vacante/>

⁷³ <https://hincesti.md/wp-content/uploads/2021/02/Raport-de-activitate-al-Aparatului-Pre%C8%99edint-elui-Raionului-H%C3%Aence%C8%99ti-pentru-anul-2020-rotated.pdf>

⁷⁴ Clasamentul transparenței raioanelor 2020, disponibil la adresa:

<http://localtransparency.viitorul.org/rankings/rRr,iRt,iRf01,iRf02,iRf03,iRf04,iRf05,iRf06,iRf07,iRf08,iRf09/0-r/2020/rRr,desc,1->

⁷⁵ <http://viitorul.org/files/library/Raport%20transparenta%20APL%20final.pdf>

Totodată, pe pagina web a Academiei de Administrare Publică sunt publicate Planurile de dezvoltare profesională a funcționarilor publici la comanda de stat în semestrul I și II al anului 2020⁷⁶, dar nu este indicat numărul funcționarilor publici din fiecare raion și autoritate publică care au fost instruiți. În consecință, nu cunoaștem câți funcționari publici din administrația raionului Hîncești au participat la astfel de instruiți. Este de menționat că Planurile de dezvoltare profesională ale funcționarilor publici la comanda de stat în semestrul I și II al anului 2020 au fost expediate în adresa autorităților publice centrale (Scrisoarea nr.16-01/180 din 08.09.2020; Scrisoarea nr.16-01/16 din 23.01.2020) și locale (Scrisoarea nr.16-01/179 din 08.09.2020; Scrisoarea nr.16-01/17 din 23.01.2020).⁷⁷

Plus la aceasta, în indicatorul analizat se menționează și despre instruirea aleșilor locali (consilierilor), însă APL Hîncești nu indică în raport dacă aceștia au fost sau nu instruiți în 2020. Cu siguranță, au fost organizate sesiuni de informare la începutul mandatelor (în anii 2015-2016), dar pot fi și anumite instruiți pe parcursul mandatului, la necesitate.

Tabelul 37. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.35

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
35	Evaluarea permanentă a performanțelor personalului	35.1	Comisie de evaluare a personalului, creată	0	Acțiune realizată parțial	Acțiune în desfășurare
		35.2	Numărul chestionarelor elaborate	0		
		35.3	Numărul evaluărilor efectuate	35		
		35.4	Numărul funcționarilor supuși evaluării	35		

Evaluarea permanentă a performanțelor profesionale individuale are ca scop aprecierea obiectivă a activității personalului, prin compararea gradului de îndeplinire a obiectivelor și criteriilor de evaluare stabilite pentru o anumită perioadă cu rezultatele obținute, în mod efectiv. Totodată, în cadrul procesului de evaluare a performanțelor profesionale individuale, în raportul de evaluare sunt identificate acele segmente și direcții profesionale, în care funcționarul public evaluat necesită formare profesională suplimentară.

Administrația locală nu indică nimic referitor la crearea Comisiei de evaluare a personalului, precum și la numărul de chestionare elaborate. Însă, APL Hîncești indică în rapoartele sale că în anul 2020 au fost efectuate 35 de evaluări, fiind supuși evaluării 35 de funcționari publici. Astfel, este clar că au fost elaborate 35 de chestionare. Ca mențiune, pe pagina web oficială lipsește orice informație despre acest subiect.

Toate aceste confuzii se explică prin faptul că administrația locală nu s-a condus de toți indicatorii din Planul de acțiuni anticorupție al raionului Hîncești pentru anii 2018-2020, aprobat prin decizia Consiliului Raional nr.07/16 din 22 decembrie 2017.

Per general, această acțiune din Plan nu este clară și creează confuzii pentru orice entitate publică raportoare. Or, potrivit Legii nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și Regulamentului cu privire la dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici (anexa nr.10 la Hotărîrea Guvernului nr.201/2009), evaluarea performanțelor funcționarului public se efectuează anual, iar rezultatele evaluării se iau în considerare la luarea deciziilor: a) cu privire la conferirea unui grad de calificare superior; b) cu privire la promovarea într-o funcție publică superioară; c) cu privire la

⁷⁶ Planurile de dezvoltare profesională a funcționarilor publici la comanda de stat în semestrul I și II al anului 2020, disponibile la adresa: <http://www.aap.gov.md/ro/article/cursuri-la-comanda-de-stat>

⁷⁷ <http://aap.gov.md/files/ddp/planuri/20/s2/cs/apl.PDF>; <http://aap.gov.md/files/ddp/planuri/20/s1/cs/apl.PDF>

destituirea din funcția publică. În același timp, reieșind din prevederile Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018 și Hotărârea Guvernului nr.1231/2018 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.270/2018, evaluarea performanțelor personalului are loc trimestrial, iar rezultatele evaluării se i-au în considerare la acordarea sporului pentru performanță de către conducerea administrației.

Tabelul 38. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.36

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
36	Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate	36.1	Boxă pentru reclamații instalată în cadrul APL	0	Acțiune realizată parțial	Acțiune în desfășurare
		36.2	Rubrică pentru reclamații disponibilă pe pagina web a APL	Este		
		36.3	Numărul cetățenilor nemulțumiți de calitatea serviciilor publice prestate	0		
		36.4	Numărul problemelor depistate	0		
		36.5	Raport privind evoluția calității serviciilor publice în viziunea cetățenilor/beneficiarilor, elaborat și publicat	0		

Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate contribuie la sporirea nivelului de încredere a celor din urmă față de entitatea publică, precum și la realizarea eficace a procesului de gestionare a riscurilor de corupție.

APL Hîncești a raportat despre lipsa instalării unei boxe pentru reclamații în cadrul APL. În schimb, a relatat de existența unei rubrici pentru reclamații, disponibilă pe pagina web a APL. Restul indicatorilor au fost punctați cu "0".

Pe pagina web a Consiliului Raional Hîncești nu există o rubrică care permite cetățenilor să adreseze un mesaj către administrația raională. Este de menționat că Regulamentul de organizare și funcționare a Aparatului președintelui Raionului Hîncești conține un Capitol separat „Capitolul 5. Procedura de soluționare a cererilor sau reclamațiilor individuale ale salariaților”, care ar trebui să prevadă mecanismul de adresare a mesajelor către administrația raională, însă nu putem afla această informație din cauza că regulamentul în cauză nu este publicat pe pagina web, cu excepția Deciziei prin care a fost aprobat.⁷⁸

Este necesar de a menționa că indicatorul „rubrica pentru reclamații pe pagina web” se cuprinde și în acțiunea nr.37 (Pagina web conține un instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor), iar pentru a evita această dublare, propunem unificarea acestora, în acțiunea care se referă la elaborarea/îmbunătățirea funcționării paginii web prin plasarea informațiilor exacte, complete și în timp util.

Nu există mențiuni pe pagina web despre cetățenii nemulțumiți de calitatea serviciilor prestate, care să raporteze probleme. Plus la aceasta, nu cunoaștem dacă a fost elaborat Raportul privind evoluția calității serviciilor publice în viziunea cetățenilor/beneficiarelor.

⁷⁸ <https://hincesti.md/2016/07/25/regulamentul-de-organizare-i-func-ionare/>

Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor

Rezultatele scontate:

1. Proces decizional transparent și participativ asigurat;
2. Accesul la informație și comunicarea cu publicul (mass-media, societatea civilă, cetățenii) îmbunătățite;
3. Pagini web elaborate și funcționale, care oferă acces la informații complete, exacte și în timp util;
4. Rapoarte de transparență anuale elaborate și publicate.

Tabelul 39. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.37

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
37	Elaborarea/îmbunătățirea funcționării paginii web prin plasarea informațiilor exacte, complete și în timp util	37.1	Pagina web elaborată, funcțională și actualizată permanent cu informații	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		37.2	Pagina web dispune de:			
			- compartimente privind transparența decizională; consultări publice; servicii publice, achiziții publice, prevenirea corupției;	0		
			- programul de lucru al APL și subdiviziunile sale, cu indicarea zilelor și orelor de audiență, a funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor, documentelor oficiale;	0		
			- date despre Consiliul Local, aleșii locali (nume, date de contact, afilierea politică);	0		
			- un instrument online pentru depunerea plângerilor/ reclamațiilor;	0		
			- proiecte de decizie, materialele aferente, date despre organizarea ședințelor publice etc.	0		

Cel mai modern și comod instrument de diseminare a datelor publice reprezintă portalul web guvernamental, unde administrația publică locală trebuie să plaseze informații relevante despre activitatea sa.

APL Hîncești nu a indicat nimic la această acțiune. Însă, din analiza efectuată am constatat că APL Hîncești dispune de pagină web oficială, care este funcțională și actualizată permanent cu informații. Pagina web conține date despre Consiliul Raional, aleșii acestuia (nume, afilierea politică, dar fără datele de contact), precum și compartimente privind transparența decizională, proiecte de decizii, achiziții publice etc., însă fără un instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor.

Subliniem că pagina web a Consiliului Raional Hîncești este funcțională și actualizată cu informații care interesează publicul larg, însă informațiile publicate sunt într-un format incomod pentru accesare de către cetățeni. Pagina web nu dispune de toate compartimentele necesare, în dependență de domeniile informațiilor cu caracter public,

vizibile pe pagina web, pentru a fi ușor accesabile. Plus la aceasta, nu există un instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor. Nu există un compartiment dedicat special domeniului corupției și măsurilor de prevenire, nici modalitatea de raportare a practicilor ilegale în calitate de avertizori de integritate (un număr raional de telefon anticorupție, e-mail confidențial, boxă etc.), alte informații utile și necesare unui angajat pentru a dezvălui ilegalitățile din cadrul entității publice.

În consecință, pe pagina web lipsesc un șir de informații, menționate deja în prezentul raport, referitoare la achizițiile publice (în mod special cele de mică valoare), referitoare la integritate și prevenirea corupției (registre, proceduri, regulamente, statistici, rapoarte etc.). La fel, lipsesc informații sau sunt publicate informații cu nerespectarea cadrului legal, care privesc transparența procesului decizional (vor fi menționate mai detaliat în analiza acțiunii nr.38).

În ce privește proiectele de decizii publicate pe web, acestea, împreună cu materialele aferente, se regăsesc la compartimentul distinct „proiecte de decizii”.⁷⁹

Mulți cetățeni, în special tinerii, nu cunosc despre faptul existenței unei pagini web a Consiliului Raional Hîncești, în calitate de instrument de reflectare a activității autorităților publice raionale și de diseminare a informațiilor publice utile cetățenilor.

Tabelul 40. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.38

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
38	Organizarea și publicarea informațiilor privind ședințele/consultările publice pentru proiecte de decizie	38.1	Numărul anunțurilor privind ședințele/consultările publice ce urmează a fi organizate	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		38.2	Numărul consultărilor publice organizate	0		
		38.3	Numărul participanților la consultările publice	0		
		38.4	Numărul recomandărilor primite din partea participanților la proiectele de decizii	0		
		38.5	Numărul recomandărilor acceptate	0		
		38.6	Sinteza recomandărilor la fiecare proiect de decizie, consultat, publicat pe pagina web a APL	0		

În raportul pentru semestrul I și semestrul II, prezentat de către administrația raionului Hîncești, nu a fost raportat nimic despre organizarea și publicarea informațiilor privind ședințele/consultările publice pentru proiecte de decizie.

Este necesar de făcut distincție între anunțul privind convocarea ședințelor Consiliului Raional și anunțul privind consultările publice ce urmează a fi organizate.

Administrația publică raională are obligația de a aduce la cunoștința cetățenilor anunțul despre desfășurarea ședinței publice (cu cel puțin 10 zile înaintea ședințelor ordinare și cu cel puțin trei zile înaintea celor extraordinare), care trebuie să includă obligatoriu data, ora,

⁷⁹ <https://hincesti.md/category/procesul-decizional/proiectele-de-decizii/>

locul desfășurării ședinței și ordinea de zi a acesteia⁸⁰. Cetățenii trebuie informați permanent, în timp util, despre următoarea ședință a autorităților publice și trebuie să le fie comunicată agenda subiectelor ce vor fi examinate la ședință.

Totodată, administrația publică raională are obligația de organiza consultări publice pentru proiectele de decizii, cu plasarea anunțului privind organizarea consultărilor publice pe pagina web, însoțit de proiectul deciziei și materialele aferente acestuia (note informative comprehensive, studii analitice, analize ex-ante, tabele de concordanță cu legislația comunitară, alte materiale care au stat la baza elaborării proiectului de decizie etc.)⁸¹. Anunțul privind organizarea consultărilor publice și materialele aferente sunt făcute publice cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de definitivarea proiectului de decizie, care va include obligatoriu: a) argumentarea necesității de a adopta decizia; b) data plasării anunțului; c) termenul-limită de prezentare a recomandărilor; d) modalitatea în care părțile interesate pot avea acces la proiectul de decizie; e) modalitatea consultărilor publice; f) modalitatea în care părțile interesate pot prezenta sau expedia recomandări; g) numele și datele de contact (numărul de telefon, adresa poștei electronice, adresa poștală) ale persoanelor responsabile de recepționarea și examinarea recomandărilor referitoare la proiectul de decizie supus consultării. Termenul de prezentare a recomandărilor asupra proiectelor de decizii va constitui cel puțin 10 zile lucrătoare de la data mediatizării anunțului privind organizarea consultărilor publice.

Din analiza paginii web a Consiliului Raional Hîncești, la compartimentul „Anunțuri”, au fost identificate mai multe informații ce țin de anunțurile privind ședințele/consultările publice ce urmează a fi organizate. Astfel, pe parcursul anului 2020 au fost publicate anunțuri de convocare a ședinței Consiliului Raional în număr de 6, dintre care 3 ședințe ordinare și 3 ședințe extraordinare. De asemenea, a fost publicată și ordinea de zi pentru aceste 6 ședințe, care includeau, respectiv, 5 subiecte, 2 subiecte, 37 de subiecte, 38 de subiecte, 25 de subiecte, 22 de subiecte.

Potrivit Raportului de activitate al Aparatului președintelui Raionului Hîncești pentru anul 2020⁸² și a Raportului de activitate al Secției administrație publică, probleme de secretariat și protocol⁸³, publicate pe pagina web a CR Hîncești, numărul de invitați la aceste 6 ședințe ale Consiliului Raional a fost 35 de consilieri, iar numărul de invitați raportori – 63. De asemenea, au fost publicate pe pagina web a Consiliului Raional și în Registrul actelor locale 134 de proiecte de decizii, dintre care au fost adoptate 133 de decizii. Au fost publicate pe pagina web 129 de proiecte pentru consultări publice, 1 dezbatere publică desfășurată – 2 proiecte de decizii, 226 de dispoziții normative, 422 de dispoziții cu caracter individual. Din analiza anunțurilor de pe pagina web, constatăm informația privind consultarea publicului pentru dezbateră proiectului bugetului – Dezbatere publică – 7.12.2020.

În primul rând, pentru ca procesul consultărilor să fie unul eficient și să corespundă cadrului legal, APL Hîncești trebuia să indice în anunțul de consultări publice astfel de informații importante pentru publicul interesat ca: termenul-limită de prezentare a

⁸⁰ Legea privind administrația publică locală nr.436/2006 (art.45), disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=116762&lang=ro

⁸¹ Legea privind transparența în procesul decizional nr.239/2018, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=106638&lang=ro

Hotărârea Guvernului nr.967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119856&lang=ro

Hotărârea Guvernului nr.188/2012 privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=103186&lang=ro

⁸² <https://hincesti.md/wp-content/uploads/2021/02/Raport-de-activitate-al-Aparatului-Pre%C8%99edint-elui-Raionului-H%C3%AEnce%C8%99ti-pentru-anul-2020-rotated.pdf>

⁸³ <https://hincesti.md/2021/01/27/raportul-de-activitate-a-sectiei-administratie-publica-probleme-de-secretariat-si-protocol-pentru-anul-de-activitate-2020/>

recomandărilor; modalitatea în care părțile interesate pot prezenta sau expedia recomandări; numele și datele de contact (numărul de telefon, adresa poștei electronice, adresa poștală) ale persoanelor responsabile de recepționarea și examinarea recomandărilor referitoare la proiectul de decizie supus consultării; alte informații relevante.

În rândul doi, APL Hîncești nu a informat publicul, nu a publicat informații cu privire la dezbaterile publice și audierile publice.

În rândul trei, APL Hîncești nu utilizează informarea direcționată a părților interesate despre examinarea proiectelor de decizii care le pot afecta. Informarea direcționată a părților interesate se poate realiza prin mai multe modalități: e-mail, rețele sociale, instrumente electronice, poștă, inclusiv elaborarea și actualizarea unei liste a părților interesate. Aceste părți interesate trebuie să fie identificate de APL pentru a asigura posibilitatea participării acestora la procesul decizional. Spre exemplu, în cazul inițiativelor care au impact asupra activității de întreprinzător, APL, în mod obligatoriu, trebuie să informeze și să se consulte cu asociațiile de business, asociațiile patronale și profesionale, reprezentanți ai sectorului privat și alte părți interesate.

În rândul patru, trebuie să subliniem faptul că anunțurile și proiecte de decizii au fost plasate pe web fără a respecta termenul de 10 zile lucrătoare, necesar de acordat pentru consultările publice, fapt ce reprezintă un obstacol în plus pentru cetățeni de a se implica în acest proces și de a înainta recomandări.

În rândul cinci, participarea publică, deși este esențială în cadrul unei democrații, nu este întotdeauna ușor de realizat. De multe ori este necesară voință politică, perseverență și o anumită dispoziție necesară educării, atât a autorităților, cât și a cetățenilor, pe tema responsabilităților ce le revin într-o democrație. Inactivitatea cetățenilor și slaba participare cetățenească este un fenomen destul de întâlnit la nivelul întregii țări. Acest lucru nu se datorează legislației (care permite și încurajează participarea publică), ci faptului că oamenii nu își cunosc drepturile pe care le au în relația cu autoritățile publice, iar o mare parte a personalului din autorități nu este conștient de obligațiile care îi revin pentru a asigura implicarea cetățeanului în actul decizional.

Tabelul 41. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.39

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
39	Crearea unor grupuri consultative de lucru, permanente sau ad-hoc, care participă la elaborarea proiectelor de decizie	39.1	Numărul grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc care participă în procesul decizional	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		39.2	Numărul întrunirilor/ședințelor grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc	0		
		39.3	Numărul deciziilor adoptate cu consultarea grupurilor și numărul total de decizii adoptate	0		

Atragem atenția asupra faptului că, conform acestei acțiuni, se are în vedere crearea unor mecanisme instituționalizate de cooperare și parteneriat între autoritățile publice și societatea civilă-grupuri de lucru permanente sau ad-hoc pentru consultarea proiectelor de decizii.

Legea privind transparența în procesul decizional nr.239/2008 prevede expres că autoritățile publice au obligația să instituționalizeze mecanismele de cooperare și de parteneriat cu societatea⁸⁴, iar Hotărârea Guvernului nr.967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional⁸⁵ prevede instituirea grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc.

Consiliile consultative și grupurile de lucru reprezintă unele dintre cele mai eficiente forme de cooperare și parteneriat între autoritățile publice și societate. Utilizarea acestor mecanisme instituționalizate în procesul decizional permite discutarea și analiza subiectelor concrete, care fac obiectul unei decizii publice, aflate pe agenda autorității publice. Aceste consilii/grupuri, formate din reprezentanți ai diverșilor actori interesați și ai administrației publice, au rolul de a identifica cele mai bune soluții pentru obiectul unui proiect de decizie și să evalueze impactul normelor ce urmează a fi adoptate.

Cu titlu informativ, menționăm că din analiza paginii web a Consiliului Raional au fost identificate informații privind existența comisiilor consultative de specialitate, care participă la procesul decizional: 1) Comisia consultativă de specialitate Buget și finanțe (11 membri); 2) Comisia consultativă de specialitate Agricultură, comerț și ecologie (9 membri); 3) Comisia consultativă de specialitate Sănătate și protecție socială (9 membri); 4) Comisia consultativă de specialitate Învățământ, cultură și sport (9 membri).⁸⁶

De asemenea, la compartimentul „Procesul decizional”, subcompartimentul „Comisii specializate”, au fost identificate informații privind existența următoarelor comisii specializate:⁸⁷ Comisia ajutoare umanitare; Comisia de atragere a investițiilor; Comisia mixtă raională de achiziții de bunuri și prestări de servicii în interes public; Comisia raională în domeniul adaptării sociale a persoanelor eliberate din locurile de detenție; Comisia raională pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane; Comisia transporturi; Consiliul de sănătate publică.

Totodată, menționăm că din analiza Raportului de activitate al Aparatului președintelui raionului Hîncești pentru anul 2020⁸⁸, publicat pe pagina web a CR Hîncești, la obiectivul nr. 6: „Eficientizarea activității comisiilor speciale constituite de Consiliul Raional”, am identificat activitatea următoarelor comisii:

- Comisia Situații Excepționale și Sănătate Publică, care s-a întrunit în 11 ședințe;
- *Comisii ce țin de domeniul social:* - Comisia raională pentru protecția copilului aflat în dificultate; - Consiliul raional pentru protecția drepturilor copilului; - Comisia raională pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane; - Comisia pentru examinarea cererilor persoanelor aflate în dificultate/defavorizate pentru a fi cazate în Centrul raional Maternal „Pro Femina”; - Comisia pentru acordarea indemnizațiilor unice; - Comisia raională referitoare la modul de angajare al asistenților sociali; - Comisia pentru examinarea cererilor solicitanților privind admiterea în serviciul „Asistența Personală”; - Comisia pentru examinarea dosarelor beneficiarilor de Azil; - Grupul de lucru pentru elaborarea Planului de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă; - Comitetul local în domeniul Diaspora, Migrație și Dezvoltare (CDMD);

⁸⁴ Legea privind transparența în procesul decizional nr.239/2018 (art.7 lit.c)), disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=106638&lang=ro

⁸⁵ Hotărârea Guvernului nr.967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional (pct.23 subpct.2)), disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119856&lang=ro

⁸⁶ <https://hincesti.md/category/procesul-decizional/comisiile-consultative-de-specialitate/>

⁸⁷ <https://hincesti.md/category/procesul-decizional/comisii-specializate/>

⁸⁸ <https://hincesti.md/wp-content/uploads/2021/02/Raport-de-activitate-al-Aparatului-Pre%C8%99edint-elui-Raionului-H%C3%AEnce%C8%99ti-pentru-anul-2020-rotated.pdf>

- *Comisii ce țin de domeniul economiei:* - Comisia pentru elaborarea strategiei raionale de dezvoltare economico-socială; - Comisia consultativă pentru gestionarea Patrimoniului;
- *Comisii ce țin de domeniul agriculturii:* - Comisia raională transporturi regulate de pasageri și bagaje; - Comisia pentru situații excepționale în agricultură a raionului Hîncești.

Atragem atenția că din informația plasată pe pagina web a Consiliului nu au fost identificate informații referitoare la rezultatul consultărilor, precum și adoptarea deciziilor de către Consiliul Raional.

Tabelul 42. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.40

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
40	Asigurarea respectării transparenței în procesul decizional	40.1	Rapoarte anuale privind transparența în procesul decizional, publicate pe pagina web a entității	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		40.2	Stabilirea unor indicatori calitativi privind transparența în procesul decizional	0		

În rezultatul analizei paginii web, constatăm publicarea Raportului privind transparența în procesul decizional în Consiliul Raional Hîncești pentru anul 2019⁸⁹, precum și Raportului privind transparența în procesul decizional în Consiliul Raional Hîncești pentru anul 2020, aprobat de președintele raionului la data de 04.01.2021.⁹⁰ Nu cunoaștem dacă au fost stabiliți anumiți indicatori calitativi privind transparența în procesul decizional, nefiind identificate confirmări pe pagina web.

Remarcă generală: În Raportul privind transparența în procesul decizional în Consiliul Raional Hîncești pentru anul 2020 se menționează despre 139 de decizii elaborate în perioada de raportare din cele 133 de decizii adoptate, fiind consultate 134 de proiecte de decizii (din numărul de decizii adoptate). La numărul de decizii adoptate în regim de urgență a fost indicată cifra „0”. Cât privește numărul întrunirilor consultative (audieri publice, dezbateri, ședințe ale grupurilor de lucru etc.) este indicată cifra „5”. Drept număr al participanților la întrunirile consultative (audieri publice, dezbateri, ședințe ale grupurilor de lucru etc.) desfășurate de către autoritatea administrației publice locale (exclusiv funcționarii publici) este indicată cifra „37”.

Referitor la numărul recomandărilor recepționate/acceptate din partea cetățenilor, asociațiilor obștești, sindicate, asociații de patronat, partide și alte organizații social-politice, mijloace de informare în masă, reprezentanți ai mediului de afaceri, parteneri de dezvoltare, alte părți interesate, administrația publică indică lipsa acestora, cu excepția unei recomandări din partea asociației obștești. De asemenea, administrația publică locală indică și lipsa cazurilor în care acțiunile sau deciziile autorității administrației publice locale au fost contestate pentru nerespectarea Legii nr.239/2008; contestate în organul ierarhic superior – 0, contestate în instanța de judecată – 0. În raport este indicată și lipsa numărului sancțiunilor aplicate pentru încălcarea Legii nr.239/2008.

⁸⁹ Raport privind transparența în procesul decizional 2020, disponibil la adresa:

<https://hincesti.md/2020/01/31/raportul-privind-transparenta-in-procesul-decizional-in-consiliul-raional-hincesti-pentru-anul-2019/>

⁹⁰ <https://hincesti.md/2021/01/05/raportul-privind-transparenta-in-procesul-decizional-in-consiliul-raional-hincesti-pentru-anul-2020/>

Tabelul 43. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.41

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
41	Plasarea informației privind ajutorul social, plasat pe pagina web a autorității, panouri informative, în mass-media locală și regională	41.1	Numărul informațiilor privind ajutorul social plasat pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare

Subliniem că în rezultatul analizei paginii web nu au fost identificate informații care să corespundă indicatorului din acțiunea nr.41. Totodată, nu cunoaștem dacă astfel de informații au fost plasate pe panoul informativ sau în mass-media locală și regională.

Este important de a înțelege că printre domeniile proprii de activitate pentru autoritățile publice raionale este administrarea unităților de asistență socială de interes raional, dezvoltarea și gestionarea serviciilor sociale comunitare pentru categoriile social-vulnerabile, monitorizarea calității serviciilor sociale. În prestarea serviciilor sociale, administrația publică raională trebuie să se bazeze pe principiul de accesibilitate, care prevede asigurarea accesului persoanelor/familiilor defavorizate la toate tipurile de servicii (prin informarea populației despre serviciile sociale existente, dezvoltarea serviciilor sociale noi și amplasarea lor în vecinătatea beneficiarilor), precum și adaptarea lor la necesitățile beneficiarilor.

În acest sens, administrația raionului Hîncești urmează să aducă la cunoștință pe pagina web informații depline privind programele de asistență socială adoptate, informații despre serviciile sociale furnizate de către unitatea administrativ-teritorială și modalitatea de aplicare pentru un potențial beneficiar. La fel, paginile web trebuie să conțină informații referitoare la instituțiile de asistență socială înființate de unitatea administrativ-teritorială, în cazul în care sunt astfel de instituții la nivel raional.

Pe pagina web a Consiliului Raional, la compartimentul Direcția asistență socială și protecție a familiei, este arătat scopul și obiectivele, precum și textul informativ: pentru informații suplimentare referitoare la atribuțiile Direcției, serviciile care le prestează pot fi accesate:

- regulamentul de activitate al Direcției asistență socială și protecție a familiei;
- organigrama Direcției asistență socială și protecție a familiei;
- lista colaboratorilor Direcției asistență socială și protecție a familiei;
- planul anual de activitate al Serviciului asistență socială comunitară;
- programul de activitate pentru luna martie al Direcției asistență socială și protecție a familiei.

Menționăm că aceste acte nu pot fi accesate pe pagina web a Consiliului.

La momentul întocmirii prezentului raport de monitorizare, menționăm că pe pagina web a CR Hîncești, precum și pe pagina Direcției asistență socială și protecție a familiei Hîncești nu a fost plasat Raportul de activitate al Direcției asistență socială și protecție a familiei Hîncești pentru anul 2020. Astfel, la analiza acțiunii nr.41 ne-am condus de datele prezentate în raportul DASPF Hîncești pentru anul 2019⁹¹, publicat pe pagina web a

⁹¹ <https://hincesti.md/2020/05/25/raportul-de-activitate-a-directiei-asistentei-sociale-si-protectiei-a-familiei-hincesti-pentru-anul-2019/>

Consiliului Raional. Raportul social anual reprezintă o generalizare a aspectelor principale ale activității DASPF pe parcursul anului. În acesta sunt reflectate rezultatele reformelor sociale în raion, sunt evidențiate problemele cu care se confruntă sistemul protecției sociale. Astfel, raportul constituie un instrument important de monitorizare a situației sociale din raion în decursul unui an. Prestațiile de asistență socială sunt exprimate într-o gamă largă de compensații, indemnizații și ajutoare acordate persoanelor în dificultate. În raport este arătat numărul de cereri primite și procesate în programul SIAAS; numărul de beneficiari și suma acordată lunar.

Tabelul 44. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.42

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
42	Monitorizarea calității serviciilor prestate prin instalarea unui ghișeu pentru reclamațiile/mulțumirile și adresările cetățenilor	42.1	Ghișeul instalat	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		42.2	Numărul de adresări	0		

În rapoartele de implementare ale Planului local anticorupție, de către administrația raionului Hîncești nu a fost raportat nimic despre monitorizarea calității serviciilor prestate prin instalarea unui ghișeu pentru reclamațiile/mulțumirile și adresările cetățenilor.

Remarcăm că nici pe pagina web nu sunt menționi ce vizează această acțiune. Însă, potrivit Raportului de activitate al Aparatului președintelui raionului Hîncești pentru anul 2020⁹² și a Raportului de activitate al Secției administrație publică, probleme de secretariat și protocol⁹³, publicate pe pagina web a CR Hîncești, au fost depuse de către cetățeni 156 de petiții/adresări, dintre care 118 petiții/adresări soluționate, 38 de petiții/adresări sunt în curs de realizare, iar la 31 de petiții/adresări s-a dat răspuns cu termenul legal depășit.

Tabelul 45. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.43

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
43	Desfășurarea campaniilor de sensibilitate a populației asupra fenomenului corupției prin organizarea meselor rotunde, întâlniri cu populația, elaborarea broșurilor, pliantelor etc.	43.1	Numărul campaniilor de sensibilitate a populației asupra fenomenului corupției	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		43.2	Numărul meselor rotunde organizate	0		

În rapoartele de implementare ale Planului local anticorupție nu a fost raportat nimic despre desfășurarea campaniilor de sensibilitate a populației asupra fenomenului corupție prin organizarea meselor rotunde, întâlniri cu populația, elaborarea broșurilor, pliantelor etc., monitorizarea calității serviciilor prestate prin instalarea unui ghișeu pentru reclamațiile/mulțumirile și adresările cetățenilor.

Remarcăm că nici pe pagina web nu sunt menționi ce vizează această acțiune.

⁹² <https://hincesti.md/wp-content/uploads/2021/02/Raport-de-activitate-al-Aparatului-Pre%C8%99edint-elui-Raionului-H%C3%AEnce%C8%99ti-pentru-anul-2020-rotated.pdf>

⁹³ <https://hincesti.md/2021/01/27/raportul-de-activitate-a-sectiei-administratie-publica-probleme-de-secretariat-si-protocol-pentru-anul-de-activitate-2020/>

Autoritățile administrației publice, organizațiile necomerciale, alți reprezentanți ai societății civile desfășoară, separat sau în comun, activități în domeniul prevenirii corupției prin schimb de informații, de experți, prin cercetarea și identificarea cauzelor corupției, instruirea personalului, organizarea sistematică a campaniilor informaționale de sensibilizare a populației, realizarea și difuzarea materialelor publicitare privind riscurile corupției, realizarea unor inițiative social-economice și prin alte acțiuni în domeniu. Potrivit art.35 din Legea integrității nr.82/2017⁹⁴ (prin care a fost abrogată Legea nr.90/2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției), se stabilește expres că în cazul în care agenții publici întâmpină dificultăți la implementarea măsurilor de asigurare a integrității politice sau instituționale, precum și la aplicarea măsurilor de control al integrității în sectorul public, conducătorii entităților publice pot lua, după caz, următoarele măsuri de consolidare a integrității:

- a) desfășurarea instruirilor, a activităților de sensibilizare a agenților publici sau a cetățenilor;
- b) elaborarea și punerea în aplicare a ghidurilor, metodologiilor etc.;
- c) adoptarea și implementarea planurilor de integritate.

Agenții publici pot solicita aplicarea măsurilor de consolidare a integrității și au obligația să se conformeze măsurilor aplicate în cadrul entității publice.

La solicitarea conducătorilor entităților publice și a agenților publici, Centrul Național Anticorupție, autoritățile competente și, după caz, societatea civilă, mass-media acordă suportul necesar entităților publice în vederea consolidării integrității acestora.

Centrul Național Anticorupție, autoritățile competente, reprezentanții societății civile și mass-media pot propune entităților publice suport pentru consolidarea integrității lor, acordându-le cu acceptul conducătorilor entităților date. Campaniile de sensibilizare publică ale cetățenilor, ghidurile și metodologiile pentru cetățeni cu privire la aspecte sensibile pentru integritatea agenților publici pot fi inițiate și difuzate de către Centrul Național Anticorupție, autoritățile competente, reprezentanții societății civile și mass-media fără acordul entităților publice.

CNA trebuie să stimuleze și faciliteze și instruirea angajaților agenților economici. Organizarea unor seminare poate fi anevoioasă și costisitoare atât pentru IMM-uri, cât și pentru CNA. În aceste condiții, varianta optimă ar putea fi elaborarea unor materiale instructive de către CNA și plasarea acestora pe pagina web proprie. Este important ca aceste materiale instructive să fie laconice și practice, să examineze și să ofere soluții pentru diferite situații care țin de actele de corupție. Este binevenită crearea unei secțiuni informative pe pagina web a CNA, care va conține materiale instructive, recomandări practice, documente model pentru agenții economici (lista de verificare, modelul codului de conduită).

Tabelul 46. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.44

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
44	Consolidarea transparenței în administrația publică locală prin plasarea informațiilor pe paginile web și a bazelor de date, înnoirea sistematică a informației	44.1	Numărul de informații bazate pe date, plasate pe pagina web	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		44.2	Periodicitatea înnoirii informației	0		

⁹⁴ Legea integrității nr.82/2017

Administrația publică locală nu a prezentat informații referitoare la această acțiune, însă din analiza pagini web a Consiliului Raional Hîncești, remarcăm că într-adevăr sunt plasate permanent informații pe pagina web și în bazele de date, care sunt sistematic înnoite. Nu cunoaștem numărul exact de informații, bazate pe date plasate pe pagina web, însă am observat că acestea sunt înnoite în fiecare zi. De asemenea, remarcăm că pagina web Facebook a Consiliului Raional Hîncești este foarte activă și cuprinde informații pe diferite subiecte, pentru publicul larg, atât pentru locuitorii raionului Hîncești, cât și pentru cei din afară. În Raportul de activitate al Aparatului președintelui raionului Hîncești pentru anul 2020 este indicat că au fost publicate pe pagina web a Consiliului Raional 64 de informații cu privire la informarea cetățenilor despre activitățile publice locale de nivelul doi și al serviciilor descentralizate desfășurate pe parcursul anului 2020.⁹⁵

Tabelul 47. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.45

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
45	Promovarea dreptului de acces la informație prin stabilirea și consolidarea parteneriatelor cu mass-media și cu societatea civilă	45.1	Concepții de comunicare publică, elaborate și puse în aplicare	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare

În ceea ce privește promovarea dreptului de acces la informație prin stabilirea și consolidarea parteneriatelor cu mass-media și cu societatea civilă, există mai multe exemple de parteneriat. O opțiune care trebuie luată în considerare este convocarea meselor rotunde pentru a face schimb de experiență și a discuta problemele existente, planuri de acțiuni, strategii etc. ONG-urile pot oferi asistență în promovarea dreptului de acces la informație prin realizarea studiilor, publicarea informațiilor, instruirea întreprinderilor, sensibilizare etc. Referitor la sensibilizare, de exemplu, mai multe sondaje și interviuri au arătat că ONG-urile trebuie să publice în mass-media informații din diferite domenii, subiecte. În acest caz, exemple de măsuri pentru ONG-uri, care pot avea o contribuție semnificativă, sunt:

- realizarea de studii, colectarea și diseminarea de date și evaluarea cu regularitate a domeniului de aplicare;
- oferirea oportunităților de formare și instruire cu privire la măsurile anticorupție pentru întreprinzători;
- realizarea campaniilor de sensibilizare;
- dezvoltarea practicilor de corupție ale funcționarilor publici și a altor companii;
- organizarea concursurilor și premierilor pentru practici etice de afaceri;
- publicarea informațiilor despre practicile bune și rele;
- oferirea de asistență juridică;
- instituirea de linii telefonice de urgență pentru denunțarea actelor de corupție;
- oferirea de asistență între întreprinderi.

Asociațiile obștești, de cele mai dese ori, acordă acele categorii de servicii care se încadrează în asistența juridică primară (informarea populației referitor la drepturile omului și legislație; consultații și explicații în probleme juridice; întocmire de acte juridice fără caracter procesual; reprezentare în fața autorităților administrației publice). De aici, la stabilirea relațiilor de parteneriat cu asociațiile obștești referitor la acordarea asistenței juridice primare, urmează a fi consolidate, prin instruire, capacitățile asociațiilor obștești de

⁹⁵ <https://hincesti.md/wp-content/uploads/2021/02/Raport-de-activitate-al-Aparatului-Pre%C8%99edint-elui-Raionului-H%C3%AEnce%C8%99ti-pentru-anul-2020-rotated.pdf>

a oferi acele categorii de servicii juridice care le sunt firești mandatului lor statutar și experienței de activitate.

Fiind întrebați care ar fi metodele de a spori accesibilitatea serviciilor de AJGS, avocații care acordă asistență juridică garantată de stat, respondenți la chestionar, au menționat, inter alia, și „transmiterea chiar în plină stradă a broșurilor privind apărarea drepturilor fundamentale ale omului și interacțiunea sistemului cu beneficiarii de AJGS; mediatizarea/informarea; consider că ar trebui să fie o publicitate, din motiv că multe persoane nu cunosc că pot beneficia de AJGS; grad mai înalt de promovare, în special în teritoriu; mai multă informație; mass-media, internet; informații publice privind AJGS, categorii de beneficiari, litigii; lecții publice în localitățile rurale, școli, internate, spitale, penitenciare, implicarea ONG-urilor cu profil de activitate similar; prin diferite surse de adus la cunoștința cetățenilor despre existența OT al CNAJGS – presă, buclete, broșuri în limba rusă și de stat, de răspândit prin toate colțurile țării de către CNAJGS; să fie informată populația prin intermediul posturilor TV, Radio, presă – pentru ca oamenii să fie familiarizați; majoritatea populației nu cunosc despre esența unui asemenea sistem și nu cred că există servicii juridice gratuite; informarea prin toate mijloacele posibile a persoanelor, îndeosebi în mediul rural, despre existența acestor servicii, majoritatea oamenilor din raioanele/satele îndepărtate nu au idee că există și așa gen de ajutor din partea statului; etc.”. Deci, multe răspunsuri se referă la activități care, la moment, sunt desfășurate de către asociațiile obștești.

Toți reprezentanții asociațiilor obștești, respondenți la chestionar, au indicat că ar putea acorda asistență juridică primară garantată de către stat în toate domeniile (democrație și drepturile omului, administrația de stat, proprietatea, drept fiscal, contracte, consumatorii, moștenire, dreptul familiei, dreptul muncii, drept procesual civil, dreptul protecției sociale, ocrotirea sănătății, dreptul afacerilor, acte de stare civilă, metode alternative de soluționare a conflictelor, contravenții, drept penal și de procedură penală etc.).

Tabelul 48. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.46

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres		Nivelul de realizare	Respectare termen
46	Elaborarea, publicarea și diseminarea materialelor promoționale privind etapele, modalitatea și procedura de obținere a ajutoarelor sociale în parteneriat cu ONG-urile de profil	46.1	Numărul de informații, elaborarea, publicarea și diseminarea în parteneriat cu ONG-urile de profil	0	Acțiune nerealizată
					Acțiune în desfășurare

Administrația publică locală nu a prezentat informații referitoare la această acțiune. Din analiza paginii web a Consiliului Raional Hîncești, remarcăm că unele informații la acest subiect sunt plasate pe pagina web și pe pagina web Facebook a Consiliului Raional Hîncești.

Prioritatea 6. Ajutorul social acordat persoanelor vulnerabile într-un mod profesionalist, transparent și efficient

Tabelul 49. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.47

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
47	Elaborarea bazei de date a beneficiarilor de ajutor social și publicarea ei pe pagina web	47.1	Baza de date, elaborată și publicată pe pagina web	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare

Administrația publică locală nu a prezentat informații referitoare la această acțiune, însă din analiza pagini web a Consiliului Raional Hîncești, remarcăm că într-adevăr sunt plasate informații pe pagina web și pe pagina web Facebook ale Consiliului Raional Hîncești. Se observă o tendință pozitivă de utilizare a paginii web pentru a aduce la cunoștința publicului multiple informații de diferite genuri. Probabil, informațiile despre serviciile sociale sunt făcute prin intermediul panourilor informative. Este de menționat că Consiliul Raional trebuie să publice pe pagina web informații detaliate despre tipurile de servicii sociale existente în localitate, să explice ce reprezintă acestea, cu trimitere la prevederile legale, să indice cine poate beneficia de aceste servicii, care sunt condițiile și documentele necesare pentru beneficiari, date statistice privind numărul beneficiarilor ajutorului social și a ajutorului pentru perioada rece a anului și sumele achitate, alte informații utile pentru persoanele/famiiliile social-vulnerabile.

Raportul de activitate al Direcției asistență socială și protecție a familiei Hîncești pentru anul 2020 nu este elaborat/publicat pe pagina web, însă din analiza Raportului de activitate al Direcției asistență socială și protecție a familiei Hîncești pentru anul 2019⁹⁶, publicat pe pagina web a Consiliului Raional, care constituie un instrument important de monitorizare a situației sociale din raion în decursul unui an și reprezintă o analiză din cadrul sistemului de protecție socială din raion, reiese că administrația raională dispune de baza de date a beneficiarilor de ajutor social elaborată. Ce ține de publicarea bazei de date, menționăm că aceasta nu a fost identificată pe pagina web a Consiliului Raional și nici pe pagina Direcției asistență socială și protecție a familiei Hîncești.

În raport sunt reflectate rezultatele reformelor sociale în raion, sunt evidențiate problemele cu care se confruntă sistemul protecției sociale, sunt indicate date concrete. Conform datelor din raport, la situația din 01.01.2020, în raionul Hîncești numărul total al beneficiaiilor de pensii și alocații sociale de stat constituia 24 801 de persoane, dintre care pensionari de toate categoriile – 22 438 de persoane, iar beneficiari de alocații sociale – 2 363 de persoane. Numărul total al persoanelor cu dizabilități a constituit 4 842 de persoane (dintre care copii – 353), inclusiv pe grade de dizabilitate.

Este indicat numărul cererilor și numărul beneficiarilor de ajutor social, precum și serviciile sociale destinate.

Evident că statistica datelor pe parcursul anului 2020 va fi inclusă și în Raportul de activitate al Direcției asistență socială și protecție a familiei Hîncești pentru anul 2020.

⁹⁶ <https://hincesti.md/2020/05/25/raportul-de-activitate-a-directiei-asistentei-sociale-si-protectiei-a-familiei-hincesti-pentru-anul-2019/>

Tabelul 50. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.48

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
48	Monitorizarea acordării ajutorului social prin întocmirea unor rapoarte anuale și publicarea lor pe pagina web	48.1	Rapoarte de monitorizare anuale, elaborate și publicate pe pagina web până la data de 15 ianuarie a anului următor	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare

Administrația publică locală nu a prezentat informații referitoare la această acțiune. Raportul de activitate al Direcției asistență socială și protecție a familiei Hîncești pentru anul 2020 nu este elaborat/publicat pe pagina web, însă din analiza Raportului de activitate al Direcției asistență socială și protecție a familiei Hîncești pentru anul 2019⁹⁷, constatăm că sunt arătate prestațiile sociale efectuate și monitorizarea acordării ajutorului social. Prestațiile de asistență socială sunt exprimate într-o gamă largă de compensații, indemnizații și ajutoare acordate persoanelor în dificultate. În raport este arătat numărul de cereri primite și procesate în programul SIAAS; numărul de beneficiari și suma acordată lunar.

Pe parcursul anului sistematic se efectuează o monitorizare în fiecare localitate din raionul Hîncești, în urma căreia se stabilește autenticitatea și corectitudinea informației prezentate în cererea pentru acordarea ajutorului social. Pe parcursul anului se efectuează peste 679 de anchete sociale, fiind executate de către asistenții sociali comunitari din fiecare localitate și comisia cu privire la verificarea corectitudinii ajutorului social din cadrul DASPF.

În perioada ianuarie-decembrie se procesează cereri de ajutor social și/sau ajutor pentru perioada rece a anului.

În vederea implementării Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.1413 din 27 decembrie 2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a compensației pentru serviciile de transport, pe parcursul anului se stabilesc compensații pentru serviciile de transport pentru beneficiarii din Hîncești.

În scopul asigurării drepturilor persoanelor cu dizabilitati la un trai independent și în contextul integrării lor în societate, în raionul Hîncești sunt create și activează:

- Servicii sociale destinate persoanelor în vârstă și cu dizabilități;
- Serviciul social asistență socială comunitară;
- Serviciul social îngrijire socială la domiciliu;
- Serviciul social „Locuința protejată”, situat în com. Lapușna, raionul Hîncești, pentru 2 beneficiari;
- Serviciul social „Echipa mobilă” (pentru adulți) în cadrul Centrului de îngrijire la domiciliu pentru persoane care se află în incapacitatea de a se îngriji individual din mun. Hîncești, pentru 76 de beneficiari;
- Serviciul social „Asistență Personală” – 78 de asistenți personali îngrijesc 76 de persoane cu dizabilități severe. Reieșind din faptul ca serviciul social „Asistență personală” este printre cele mai solicitate servicii la nivel local și reprezintă o necesitate stringentă pentru majoritatea persoanelor cu dizabilități severe;
- Serviciul de recuperare/reabilitare medicală în cadrul centrelor de reabilitare sanatorială;

⁹⁷ <https://hincesti.md/2020/05/25/raportul-de-activitate-a-directiei-asistentei-sociale-si-protectiei-a-familiei-hincesti-pentru-anul-2019/>

- Serviciul social de protezare, ortopedie și reabilitare;
- Serviciul de alimentare în cantinele de ajutor social.

Raportul prezintă:

- Numărul beneficiarilor de Suport monetar după categorii;
- Mijloacele financiare acordate după categorii în anul 2019, mii de lei;
- Dinamica numărului de beneficiari și a mijloacelor financiare transferate pentru acordarea suportului monetar, pentru anii 2018-2019.

Considerăm că monitorizarea acordării ajutorului social va fi descrisă în raportul anual de activitate a Direcției asistență socială și protecție a familiei Hîncești pentru anul 2020, cu indicarea cifrelor concrete, așa precum a fost prezentat pentru anul 2019.

Tabelul 51. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.49

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
49	Efectuarea verificărilor inopinate a activității asistenților socializați, a comisiilor de verificare la domiciliu și a corectitudinii declarării bunurilor	49.1	Numărul de verificări	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		49.2	Numărul de persoane verificate	0		

Administrația publică locală nu a prezentat informații referitoare la această acțiune, însă din analiza Raportului sus-nominalizat⁹⁸, constatăm că pe parcursul anului 2019, de către șefii serviciului:

- s-au efectuat 109 vizite de lucru în teritoriu, în urma cărora s-au întocmit 780 de rapoarte de monitorizare pentru fiecare beneficiar în parte;
- au fost revăzute cazurile la 90% dintre beneficiari de către echipa multidisciplinară locală. În timpul vizitelor de revedere s-a constatat că, în multe cazuri, s-a îmbunătățit starea emoțională a beneficiarilor, deoarece acest serviciu le oferă posibilitatea de a trăi cât posibil de independent în propriile case și de a fi implicați în diverse activități;
- s-au efectuat 65 de vizite în teritoriu în majoritatea localităților ale raionului Hîncești; în urma deplasărilor în teritoriu, au fost vizitați 489 de beneficiari îngrijiți la domiciliu și, respectiv, întocmite rapoarte de monitorizare privind calitatea serviciilor prestate;
- pe perioada iulie-decembrie, au fost efectuate 9 deplasări în teritoriu atât în serviciile de plasament de tip familial CCTF, cât și la domiciliul altor beneficiari, la solicitările specialiștilor în domeniu.

Tabelul 52. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.50

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
50	Organizarea de instruiți și asigurarea participării angajaților la diferite programe de experiență și bune practice în domeniu	50.1	Numărul de instruiți	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		50.2	Numărul de participanți	0		

Din analiza Raportului nominalizat mai sus,⁹⁹ constatăm că funcționarii publici din cadrul Direcției asistență socială și protecție a familiei Hîncești participă la seminare raionale

⁹⁸ <https://hincesti.md/2020/05/25/raportul-de-activitate-a-directiei-asistentei-sociale-si-protectiei-a-familiei-hincesti-pentru-anul-2019/>

privind problemele din domeniul social, organizate de către Direcție; lucrătorii sociali noi angajați beneficiază de instruire inițială, iar restul lucrătorilor sociali de instruire profesională continuă în număr total de 24 de ore. Sunt organizate ședințe individuale și în grup de către șefii serviciului de îngrijire socială la domiciliu din cadrul Direcției asistență socială și protecție a familiei cu lucrătorii sociali din primării privind îngrijirea socială la domiciliu și metodele de rezolvare a unor dificultăți întâlnite în procesul de prestare a serviciilor.

Cât privește informația cu privire la numărul de instruirii și numărul de participanți la diferite programe de experiență și bune practice în domeniu pentru anul 2020, menționăm că aceasta nu este disponibilă pe pagina web a CR.

⁹⁹ <https://hincesti.md/2020/05/25/raportul-de-activitate-a-directiei-asistentei-sociale-si-protectiei-a-familiei-hincesti-pentru-anul-2019/>

Prioritatea 7. Gestionarea unui Buget bine planificat și executat în mod transparent, echitabil și eficient

Tabelul 53. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.51

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
51	Implementarea metodologiei privind organizarea și desfășurarea procesului bugetar care să reflecte în detaliu, pe etape, modalitatea de planificare, executare și raportare a Bugetului	51.1	Numărul de recomandări cu privire la realizarea Bugetului	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare

Administrația publică locală nu a prezentat informații referitoare la această acțiune. Din analiza paginii web a Consiliului Raional Hîncești, constatăm publicarea Raportului privind executarea bugetului raional Hîncești pe 9 luni a anului 2020.¹⁰⁰

Conform datelor din raport, acesta a fost întocmit în temeiul rapoartelor prezentate de către executorii de buget din subordinea Consiliului Raional Hîncești și corespunde datelor din Sistemul Informațional de Management Financiar și Trezoreriei Regionale Central al Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova. Bugetul raional Hîncești pentru anul 2020 a fost aprobat prin Decizia Consiliului Raional Hîncești nr.03/07 din 24 decembrie 2019 „Cu privire la aprobarea bugetului raional Hîncești pentru anul 2020”.

Bugetul raional pentru anul 2020 a fost aprobat pe programe și performanță. În buget au fost incluse subprograme de cheltuieli, cu scopuri, obiective și indicatori de performanță formulați și aprobați, care sunt grupate în programe.

Tabelul 54. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.52

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
52	Plasarea pe portalul informațional al Consiliului Raional și în Buletinul Informativ editat de către Direcția economie și cooperare transfrontalieră a informațiilor privind: • Planificarea, aprobarea executarea bugetului; • Consultările publice cu cetățenii; • Politica impozitară	52.1	Numărul de informații plasate pe portal și Buletinul informativ	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		52.2	Numărul de cetățeni participanți la consultările publice	0		

¹⁰⁰ <https://hincesti.md/wp-content/uploads/2020/12/RAPORT-pe-9-luni.pdf>

Cu toate că administrația raională nu indică nici o informație în rapoarte, din analiza paginii web a Consiliului Raional Hîncești, constatăm că a fost plasat un anunț de consultare cu privire la proiectul bugetului raional Hîncești pentru anul 2020¹⁰¹. Este de menționat că acest anunț a fost plasat de către Direcția generală finanțe și nu de către Direcția economie și cooperare transfrontalieră, așa precum este prevăzut în acțiunea nr.52. Însă, menționăm că proiectul bugetului pentru anul 2020 nu a fost publicat pe pagina web a Consiliului.

Cât privește realizarea indicatorilor 52.1 „Numărul de informații plasate pe portal și Buletinul informativ” și 52.2 „Numărul de cetățeni participanți la consultările publice”, menționăm că aceștia nu au putut fi verificați din lipsa informațiilor pe pagina web.

Tabelul 55. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.53

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
53	Informarea Consiliului Raional despre mersul realizării Bugetului pentru anul 2020	53.1	Numărul de rapoarte prezentate la ședințele CR	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare

Din informațiile plasate pe pagina web a Consiliului Raional nu au putut fi verificate informațiile referitoare la numărul de rapoarte prezentate la ședințele CR, însă a fost identificat că pe parcursul anului 2020, în bugetul raional au fost operate un șir de modificări și completări. Potrivit informației din compartimentul „Procesul decizional”, subcompartimentele „Decizii ale Consiliului Raional”¹⁰² și „Dispozițiile președintelui”¹⁰³ de pe pagina web a Consiliului, precum și din prevederile Raportului privind executarea bugetului raional Hîncești pe 9 luni a anului 2020¹⁰⁴, sunt indicate următoarele acte normative:

Decizii ale Consiliului Raional Hîncești:

- nr.02/01 din 21.04.2020 „Cu privire la efectuarea unor modificări și completări în bugetul raional pentru anul 2020”;
- nr.03/04 din 22.05.2020 „Cu privire la efectuarea unor modificări și completări în bugetul raional pentru anul 2020”;
- nr.03/03 din 22.05.2020 „Cu privire la corelarea bugetului raional cu Legea bugetului de stat pentru anul 2020”;
- nr.04/03 din 04.09.2020 „Cu privire la efectuarea unor modificări și completări în bugetul raional pentru anul 2020”.

Factorii de baza care au determinat modificările și completările operate sunt precizarea soldului mijloacelor bugetare la contul bugetului raional, revizuirea și prioritizarea programelor de cheltuieli, implementarea programelor noi care nu au fost aprobate în bugetul raional pentru anul 2020 și precizarea alocațiilor aprobate prin Legea bugetului de stat pentru anul 2020 nr.172 din 19.12.2019, modificată prin Legea nr.61 din 23.04.2020.

¹⁰¹ <https://hincesti.md/2019/12/14/anunt-privind-desfasurarea-audierilor-publice-cu-privire-la-proiectul-bugetului-raional-hincesti-pentru-anul-2020/>

¹⁰² <https://hincesti.md/category/procesul-decizional/deciziile-consiliului-raional/deciziile-anului-2019/>

¹⁰³ <https://hincesti.md/category/procesul-decizional/dispozitiile-presedintelui/>

¹⁰⁴ <https://hincesti.md/wp-content/uploads/2020/12/RAPORT-pe-9-luni.pdf>

Tabelul 56. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.54

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
54	Monitorizarea, controlul organizării și ținerii evidenței contabile, corectitudinii întocmirii rapoartelor privind executarea bugetelor și a devizelor de cheltuieli de către colaboratorii contabilităților bugetare	54.1	Numărul de controale	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare

Cu toate că administrația raională nu indică nici o informație în rapoartele de implementare, din Raportul privind executarea bugetului raional Hîncești pe 9 luni ale anului 2020¹⁰⁵, constatăm că a fost efectuată monitorizarea, controlul organizării și ținerii evidenței contabile. Astfel, responsabilii indică în raport bilanțul contabil pe 9 luni ale anului 2020.

Tabelul 57. Nivelul și termenul de realizare a acțiunii nr.55

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
55	Monitorizarea riscurilor de corupție la planificarea și executarea Bugetului raional	55.1	Numărul de riscuri identificate	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		55.2	Numărul de riscuri depășite	0		
		55.3	Procentul depășirii riscurilor	0		

Subliniem că în rezultatul analizei paginii web, nu au fost identificate informații care să corespundă indicatorului din acțiunea nr.55. Totodată, nu cunoaștem dacă astfel de informații au fost plasate pe panoul informativ sau în mass-media locală și regională.

¹⁰⁵ <https://hincesti.md/wp-content/uploads/2020/12/RAPORT-pe-9-luni.pdf>

III. Constatări și concluzii de bază ale monitorizării alternative

Constatări și concluzii cantitative

1. Rezultatele monitorizării implementării acțiunilor prevăzute în Planul de acțiuni anticorupție al raionului Hîncești pentru anii 2018-2020, aprobat prin Decizia CR nr.07/16 din 22 decembrie 2017, efectuate în baza metodologiei prestabilite de către CNA și a informațiilor raportate de către Consiliul Raional Hîncești, atestă că 11 acțiuni sunt realizate (19,6%), 9 acțiuni sunt parțial realizate (16,1%) și 36 de acțiuni nu sunt realizate (64,3%).
2. În ceea ce privește monitorizarea respectării termenelor de implementare ale acțiunilor prevăzute în Planul local anticorupție al raionului Hîncești, efectuate în baza metodologiei prestabilite și a informațiilor incomplete raportate de către Consiliul Raional Hîncești, rezultatele arată că majoritatea acțiunilor sunt în desfășurare (96,4%), iar două acțiuni sunt cu termenul de implementare respectat (3,6%).
3. În baza datelor sintetizate și prezentate în tabelele de mai jos, constatăm că progresul privind implementarea Planului local de acțiuni anticorupție al raionului Hîncești este unul mediu, **cu toate că, în realitate, progresul este unul bun**. Rezultatele monitorizării sunt efectuate în baza acțiunilor și indicatorilor din Planul local anticorupție și al rapoartelor de implementare, care nu au fost întocmite/completate corect de către responsabili (din numărul total de acțiuni – 56, responsabilii s-au referit doar la jumate de acțiuni). Din analiza rapoartelor de implementare, constatăm că responsabilii de întocmire a raportului nu s-au condus de Planul de acțiuni anticorupție al raionului Hîncești pentru anii 2018-2020, aprobat prin Decizia CR nr.07/16 din 22 decembrie 2017.

Figura 1. Implementarea acțiunilor

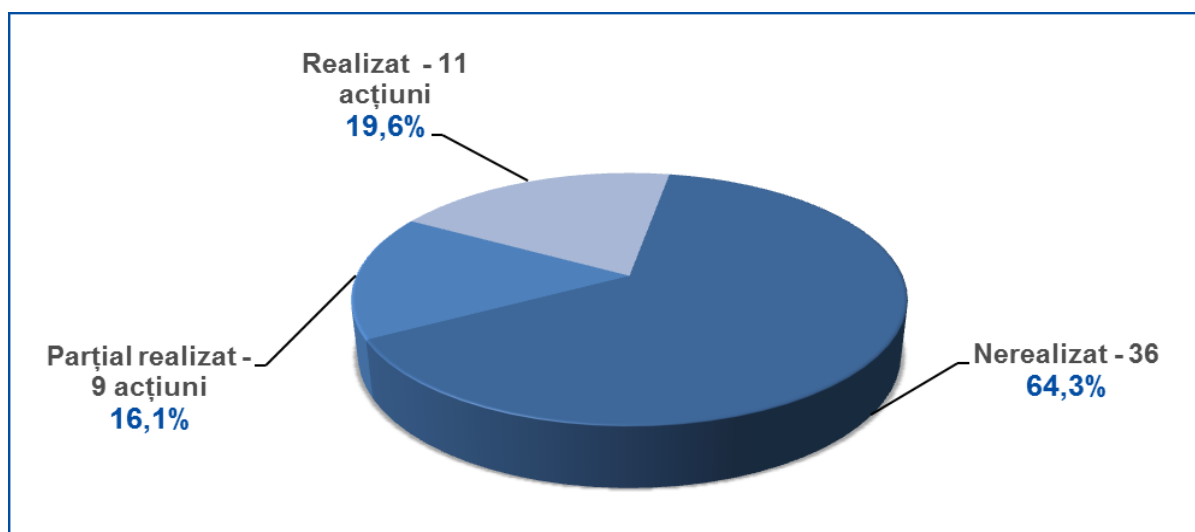
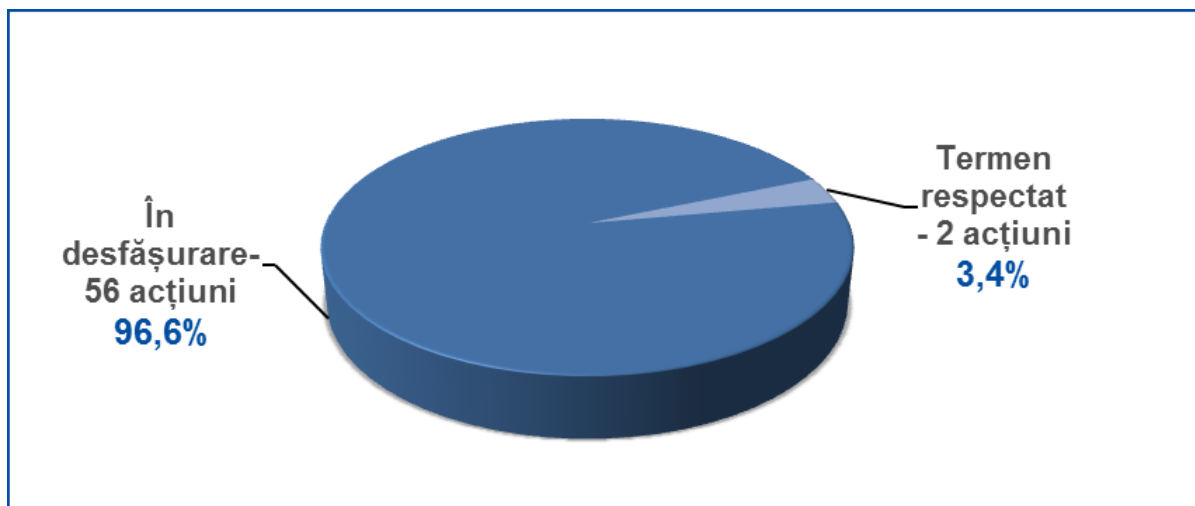

Figura 2. Respectarea termenelor

Constatări și concluzii generale

1. La întocmirea rapoartelor semestriale privind implementarea Planului local anticorupție al Consiliului Raional Hîncești pentru anii 2018-2020, semestrul I și II 2020, responsabilii nu au ținut cont de Planul de acțiuni anticorupție al raionului Hîncești pentru anii 2018-2020, aprobat prin decizia CR nr.07/16 din 22 decembrie 2017, care și-au stabilit în planul său local, pe lângă acțiunile regăsite în modelul Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale, și alte măsuri de integritate specifice instituției: 56 de acțiuni, grupate în 7 priorități.
2. Planul local de acțiuni anticorupție al raionului Hîncești pentru anii 2018-2020 nu este plasat pe pagina web a Consiliului Raional, cu excepția Deciziei CR nr.07/16 din 22 decembrie 2017 „Cu privire la aprobarea Planului de acțiuni anticorupție al raionului Hîncești pentru anii 2018-2020”, care prevede la pct.1, că se aprobă Planul de acțiuni anticorupție al raionului Hîncești pentru anul 2018-2020 (Anexa nr.1).¹⁰⁶ Conform ordinii de zi a ședinței CR Hîncești din 22.12.2017, acest subiect este indicat la pct.16, iar Planul de acțiuni anticorupție al raionului Hîncești pentru anul 2018-2020, conform anexei nr.1 din Decizia sus-menționată, este indicat la pct.16.1).¹⁰⁷ Atragem atenția că pe pagina web oficială a Consiliului Raional Hîncești, la pct.16.1 din ordinea de zi a ședinței CR Hîncești, figurează un alt document (a fost emisă o eroare, fiind plasat la acest punct un alt document), și anume „Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități prin prisma Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități din raionul Hîncești (2014-2018) Anul III de implementare: octombrie 2016 – octombrie 2017”.¹⁰⁸ Din aceste considerente, emiterea acestei erori creează unele confuzii.
3. Constatăm că mulți cetățeni nu cunosc despre existența și prevederile Planului de acțiuni anticorupție al raionului Hîncești pentru anii 2018-2020. Această constatare reiese și din răspunsurile cetățenilor chestionați. La fel, nu toți consilierii raionali cunosc despre acțiunile cuprinse în acest Plan și despre implementarea acestora.

¹⁰⁶ <https://hincesti.md/wp-content/uploads/2018/01/16.pdf>

¹⁰⁷ <https://hincesti.md/2018/01/04/edin-a-consiliului-raional-din-22-12-2017/>

¹⁰⁸ <https://hincesti.md/wp-content/uploads/2017/01/16.1.pdf>

4. Monitorizarea și raportarea implementării Planului raional anticorupție reprezintă un efort suplimentar și cumul de atribuții pentru persoana responsabilă din administrația raională (Secretarul Consiliului Raional), mai ales în contextul lipsei de personal și a funcțiilor vacante existente, neatractivitatea funcției publice la nivel local, motivarea financiară insuficientă a acestor funcții.
5. Administrația raionului Hîncești a întocmit rapoarte semestriale incomplete privind implementarea planului local anticorupție. Pe pagina web a Consiliului Raional lipsesc atât Planul local de acțiuni anticorupție, cât și rapoartele de implementare pentru anii 2018, 2019, 2020 semestrul I, cu excepția raportului pentru semestrul II al anului 2020. De asemenea, lipsesc mai multe informații despre acțiunile realizate și indicatorii atinși, indicați expres în rapoartele de implementare prezentate CNA, precum și informații despre acțiunile, care urmau a fi realizate conform Planului și indicatorii atinși.

De remarcat, că Raportul privind implementarea acțiunilor din Planul local anticorupție pentru anul 2020 privind progresele înregistrate în implementarea acțiunilor cuprinse în Planul raional anticorupție a fost transmis către Secretariatul grupurilor de monitorizare din cadrul Centrului Național Anticorupție. În consecință, evaluarea progresului în implementarea Planului raional anticorupție a fost efectuată în baza informațiilor prezentate de către CR Hîncești către CNA, către IDIS „Viitorul” și în baza informațiilor publice disponibile.

Este de menționat că pe pagina web a Consiliului Raional lipsesc mai multe informații despre acțiunile realizate și indicatorii atinși, indicați expres în raportul de implementare. Astfel, lipsește confirmarea celor raportate de către administrația raională. În pofida acestor deficiențe, trebuie să remarcăm deschiderea administrației raionale la solicitările IDIS „Viitorul” și oferirea informațiilor solicitate.

6. Multe dintre cifrele raportate sunt confuze, se contrazic între ele, nu corespund realității, însă acestea sunt luate în calcul la stabilirea calificativului și implicit influențează rezultatele evaluării unei acțiuni. Cu siguranță, aceste inexactități se datorează lipsei unor date și informații, numărului impunător de informații care necesită a fi colectate, cumulului de funcții și eforturilor suplimentare nestimulate ale personalului responsabil de colectarea și raportarea datelor, lipsei cunoștințelor despre toate aspectele de integritate și prevenire a corupției indicate în Plan, dar și a lacunelor și deficiențelor Planului local anticorupție.
7. În raportul privind implementarea planului local anticorupție lipsesc explicațiile, cauzele și nu sunt menționate obstacolele care împiedică realizarea acțiunilor, nu sunt prezentate soluțiile pentru depășirea acestora.
8. În raportul privind implementarea planului local anticorupție, unii indicatori au fost completați unificat pentru toate entitățile publice responsabile ca o cifră generală, fapt ce creează adesea neclarități, dar și nu prezintă real starea de fapt a lucrurilor.
9. În ce privește metodologia de evaluare, notăm că este dificil și chiar irelevant să apreciezi nivelul de realizare al unei acțiuni din Plan în contextul în care o acțiune are multipli și diferiți, după natura lor, indicatori de progres, iar aceștia din urmă fie sunt realizați, fie nerealizați sau parțial realizați de către entitatea publică. Metodologia de calcul al nivelului de realizare al tuturor indicatorilor pentru a obține nivelul de realizare al acțiunii nu arată situația reală privind implementarea acțiunilor stabilite în Planul local anticorupție. Plus la aceasta, rezultatele și calificativele sunt denaturate

în cazul în care cifrele raportate nu corespund realității, dar acestea se i-au în calcul fără a fi verificate în nici un fel de către Centrul Național Anticorupție.

10. Este apreciată inițiativa și responsabilitatea prezentată de către autoritățile administrației publice locale, Consiliul Raional Hîncești, care și-au stabilit în planul anticorupție, pe lângă acțiunile regăsite în modelul Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale, și alte măsuri de integritate specifice instituției, fapt ce exhibă și atrage după sine implicare și atenție detaliată. Însă, menționăm că planul raional anticorupție cuprinde un șir de lacune și deficiențe. Un șir de indicatori se dublează, fiind cuprinși în mai multe acțiuni din Planul raional anticorupție, fapt ce creează confuzie la raportare. Plus la aceasta, unii indicatori nu-și au locul în Plan, fiind mai degrabă competența altor autorități publice să țină evidența acestora și să raporteze publicului larg, inclusiv Secretariatului grupurilor de monitorizare din cadrul Centrului Național Anticorupție.
11. Planul raional anticorupție stabilește un număr mare de registre în evidența entităților publice, fapt ce creează dificultăți și eforturi suplimentare, confuzii pentru autoritățile publice responsabile, dar și pentru subiecții declarării. Această problemă ține mai mult de cadrul normativ, care a instituit aceste registre ca instrumente pentru cultivarea integrității instituționale. Plus la aceasta, registrele respective au devenit o formalitate birocratică, nefiind utilizate și completate corespunzător, diminuând rolul lor și eficiența lor.
12. Per general, în Planul raional anticorupție, dar și în conformitate cu cadrul legal, sunt prevăzute foarte multe responsabilități în domeniul integrității, asigurării climatului de integritate, ținerea și completarea registrelor, examinarea cazurilor lipsite de integritate, fiind necesară existența unei persoane responsabile în entitatea publică, care să se ocupe de toate aceste aspecte. Este un domeniu specific și dificil, pe care nu toți îl cunosc, iar autoritățile publice locale, de regulă, nu au așa persoane.
13. Raportarea unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea privind implementarea planurilor locale anticorupție este mai mult o formalitate, fiind indicate, de facto, date statistice fără a produce impactul scontat, fapt susținut și de rezultatele chestionării locuitorilor din raion. Simpla enumerare a actelor adoptate sau a registrelor, care reprezintă în esență și o obligație prevăzute de lege, fie prin indicarea lipsei oricăror cazuri de corupție, alte acțiuni ilegale, nu semnifică că este asigurat climatul de integritate, responsabilitatea, transparența și rezistența la riscurile de corupție ale agenților publici din cadrul autorităților administrației publice raionale și aleșilor locali. Pe de altă parte, analiza și prelucrarea acestor informații din rapoarte de către Centrul Național Anticorupție este în mare parte doar o sistematizare a acestor informații și prezentare a datelor statistice la nivel de țară, fără a verifica aceste informații, fără a face o analiză a impactului măsurilor întreprinse la nivel raional, dar și fără a înainta entităților publice rapoarte anumite recomandări pentru sporirea eficienței.
14. La nivel conceptual, eficiența Planurilor raionale anticorupție este redusă fără implicarea și includerea responsabilităților în materie de integritate pentru unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi, similare cu cele pentru nivelul doi. Înțelegem că acest exercițiu este unul extrem de dificil, din mai multe cauze, precum: lipsa capacităților de monitorizare a planurilor locale anticorupție ale orașelor/municipiilor, satelor/comunelor; imposibilitatea impunerii unor astfel de planuri pentru autoritățile publice locale în virtutea principiului de autonomie locală etc. Însă, tot acest sistem de monitorizare a integrității în administrațiile publice locale rămâne a fi unul

incomplet, iar axarea monitorizării doar pe nivelul doi nu rezolvă problemele referitoare la integritate de la nivel local.

Constatări și concluzii detaliate

Prioritatea nr.1 (Integritatea instituțională)

- 1.** Autoritățile publice locale nu aduc la cunoștința publicului nici o informație referitoare la consolidarea integrității instituționale și măsurile anticorupție realizate. În principal, notăm lipsa unor astfel de informații, precum:
 - cazurile de incompatibilitate, de încălcare a regimului conflictelor de interese și finalitatea acestora;
 - activitatea comisiilor de evaluare și evidență a cadourilor;
 - registrele de evidență (a cadourilor, a riscurilor etc.);
 - regulamente sau alte informații referitoare la denunțarea manifestărilor de corupție;
 - procedurile și modalitatea de raportare a practicilor ilegale în calitate de avertizori de integritate, inclusiv informații privind protejarea acestora de eventuale abuzuri și răzbunări;
 - instruirile organizate pe subiecte tangente cu prevenirea corupției și asigurarea climatului de integritate în entitățile publice raionale.

- 2.** Pentru unele acțiuni există diferențe referitoare la subiecții responsabili indicați în Plan și subiecții menționați în rapoartele semestriale. În unele acțiuni nu sunt incluși în lista responsabililor și alți subiecți importanți, precum șefii instituțiilor publice subordonate Consiliului Raional sau chiar și consilierii raionali.

- 3.** Unele responsabilități din Plan sunt dificil de realizat și reprezintă o povară în plus pentru administrația raională, în contextul în care informațiile necesare sunt deținute de către Autoritatea Națională de Integritate, care le poate furniza Centrului Național Anticorupție.

Aceste informații se referă la:

- numărul agenților publici care au depus declarațiile de avere și interese personale;
- numărul actelor de constatare ale Autorității Naționale de Integritate cu privire la conflictele de interese.

- 4.** Declararea cadourilor rămâne a fi un instrument anticorupție cu caracter formal la nivel local. În afară de faptul că nu este utilizat, nu există un control al aplicării acestui instrument, dar nici nu există interes din partea societății (inclusiv cunoștințe) de a solicita administrației raionale utilizarea instrumentului dat și publicarea informațiilor referitoare la cadourile declarate.

- 5.** Lipsesc informații, dar și cunoștințe referitoare la ce reprezintă influențele necorespunzătoare, obligațiile agenților publici de denunțare a acestor influențe, importanța acestor măsuri pentru cultivarea integrității instituționale.

- 6.** În Plan lipsesc informații referitoare la „Numărul avertizorilor de integritate supuși protecției”. Totodată, administrația raională nu aduce la cunoștința publicului procedurile și modalitatea de raportare a practicilor ilegale în calitate de avertizori de integritate, alte informații utile și necesare unui angajat pentru a dezvălui ilegalitățile

din cadrul entităţii publice, inclusiv informaţii privind protejarea acestora de eventuale abuzuri şi răzbunări.

7. Nu există relatări publice despre organizarea instruirilor şi participarea funcţionarilor publici la aceste instruirii pe subiecte ce ţin de prevenirea corupţiei şi asigurarea climatului de integritate în entităţile publice locale.

Prioritatea nr.2 (Patrimoniul public local)

8. Lipsesc informaţii pe pagina web despre înregistrarea, evaluarea şi gestionarea bunurilor imobile din patrimoniul public raional, iar datele prezentate de către administraţia raională nu redau exact situaţia reală. Nu sunt publicate pe web informaţiile privind desfăşurarea şi rezultatele licitaţiilor de vânzare/ locaţiune/ arendă a bunurilor patrimoniului public raional. Deşi panoul informativ este o modalitate de publicare prevăzută de lege, aceasta nu asigură deplin informarea unui cerc larg al publicului despre cum sunt gestionate bunurile imobile raionale.
9. Unii indicatori şi chiar denumirea unor acţiuni, care se referă la gestionarea patrimoniului public local, se dublează între ei, fapt ce creează confuzii, dar şi efort suplimentar la raportarea realizărilor şi măsurilor întreprinse.
10. Administraţia raională Hînceşti aduce la cunoştinţa publicului informaţii generale despre proiectele derulate cu asistenţă din fonduri externe, însă nu informează despre rezultatele şi performanţa proiectelor realizate, cu evaluarea obiectivelor atinse, sustenabilitatea proiectului, alte informaţii despre performanţele acestora.
11. Pe pagina web lipsesc informaţii despre instruirile organizate de către APL în domeniul administrării şi gestionării patrimoniului public.

Prioritatea nr.3 (Achiziţiile publice)

12. Administraţia raională a consultat proiectul bugetului raional înainte de aprobare, iar în raportul de implementare, acest fapt nu este indicat. Pe pagina web a fost publicat anunţul privind organizarea consultărilor publice a proiectului bugetului raional Hînceşti pentru anul 2021, însă proiectul bugetului pentru anul 2021 nu a fost publicat pe pagina web a Consiliului. Remarcăm că, anunţul privind organizarea consultărilor publice a proiectului bugetului trebuia să cuprindă astfel de informaţii necesare pentru cetăţeni, precum¹⁰⁹: a) argumentarea necesităţii de a adopta decizia; b) data plasării anunţului; c) termenul-limită de prezentare a recomandărilor; d) modalitatea în care părţile interesate pot avea acces la proiectul de decizie; e) modalitatea consultărilor publice; f) modalitatea în care părţile interesate pot prezenta sau expedia recomandări; g) numele şi datele de contact (numărul de telefon, adresa poştei electronice, adresa poştală) ale persoanelor responsabile de recepţionarea şi examinarea recomandărilor referitoare la proiectul de decizie supus consultării. Publicul trebuie să dispună de 10 zile lucrătoare pentru a veni cu recomandări, dar din datele indicate pe pagina web, observăm că publicul a avut mai puţine zile.
13. Potrivit informaţiilor furnizate, administraţia locală informează că a fost elaborat Planul anual de achiziţii publice pentru anul 2020, în număr de 4 planuri cu modificări

¹⁰⁹ Hotărîrea Guvernului cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional nr.967/2016, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119856&lang=ro

și supliniri ulterioare. În rapoartele de implementare este indicat că au fost efectuate 43 de achiziții conform planului de achiziții, precum și 3 rapoarte de monitorizare.

14. Pe pagina web a Consiliului Raional Hîncești nu sunt informații despre achizițiile efectuate și rezultatele lor. La fel, pe web nu este publicată nici Darea de seamă privind realizarea achizițiilor publice de valoare mică, obligatorie pentru entitatea publică.
15. În Plan au fost omiși câțiva indicatori importanți care ar spori nivelul de transparență al achizițiilor publice, precum publicarea rezultatelor achizițiilor publice de valoare mică și publicarea anunțurilor de participare la achizițiile publice desfășurate prin licitații publice, cererea ofertelor de prețuri, alte modalități.
16. Spre regret, autoritățile contractante nu utilizează sau foarte rar utilizează instrumentele legale de care dispun (inclusiv cele care reies din prevederile Codului civil, legislației procesual-civile, altor acte normative) pentru a stopa încălcările operatorilor economici la etapa de executare a contractelor, pentru a-i responsabiliza și obliga să remedieze neconformitățile (reclamații, sancțiuni, solicitarea Agenției Achiziției Publice includerea operatorului economic în Lista de interdicție).
17. Trebuie să remarcăm că, există întocmit un Registru de evidență al cererilor parvenite de la societatea civilă, dar nu există nici o cerere din partea societății civile de a fi incluși în componența grupului de lucru pentru achiziții în anul 2020. Totodată, nici un reprezentant al societății civile nu a fost inclus în componența grupului de lucru pentru achiziții și nu a participat la procedurile de achiziții în calitate de membri ai grupului de lucru pentru achiziții.
18. În unele acțiuni se dublează indicatorii care se referă la instruirea specialiștilor și membrilor grupului de lucru pentru achiziții.
19. Potrivit Planului local anticorupție, subdiviziunile Consiliului Raional și instituțiile subordonate Consiliului Raional nu sunt incluse ca subiecți responsabili de realizarea mai multor acțiuni în domeniul achizițiilor publice, deși acestea, în calitate de autorități contractante, au efectuat mai multe achiziții publice cu sume impunătoare de bani publici.

Prioritatea nr.4 (Serviciile publice și resursele umane)

20. Sunt confuze informațiile despre angajările în autoritățile publice raionale și privind numărul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională de care a beneficiat un funcționar public. Plus la aceasta, nu există informații referitoare la instruire.
21. Informațiile privind evaluarea permanentă a performanțelor personalului din start sunt confuze, deoarece nu este clar la care formă de evaluare a performanțelor se referă – la evaluarea anuală potrivit legii nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și Regulamentului cu privire la dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici (anexa nr.10 la Hotărârea Guvernului nr.201/2009) sau la evaluarea trimestrială potrivit legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018 și Hotărârea Guvernului nr.1231/2018 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.270/2018.
22. Pe pagina web a Consiliului Raional Hîncești lipsește o rubrică destinată reclamațiilor.

Prioritatea nr.5 (Transparența activității APL)

- 23.** Pagina web a Consiliului Raional Hîncești este funcțională, actualizată cu informații, însă nu toate informațiile publice sunt aduse la cunoștința cetățenilor. Atragem atenția că informațiile publicate sunt într-un format incomod pentru accesare de către publicul larg. Pagina web dispune de un șir de compartimente necesare, în dependență de domeniile informațiilor cu caracter public, însă acestea nu sunt actualizate. Nu există un compartiment dedicat special domeniul corupției și măsurilor de prevenire. Nu sunt instituite/asigurate funcționarea liniilor telefonice anticorupție.
- 24.** Mulți cetățenii ai raionului nu cunosc despre faptul existenței unei pagini web a Consiliului Raional Hîncești, în calitate de instrument de reflectare a activității autorităților publice raionale și diseminare a informațiilor publice utile cetățenilor. Tineretul este informat din pagina Facebook a Consiliului Raional Hîncești, care este una activă și conține un spectru larg de notificări.
- 25.** În ce privește indicatorul „Numărul anunțurilor privind ședințele/consultările publice ce urmează a fi organizate”, acesta este unul confuz, deoarece trebuie de luat în vedere că sunt 2 indicatori distincți care se referă, pe de o parte, la anunțul privind convocarea ședințelor Consiliului Raional, iar pe de altă parte la anunțul privind consultările publice ce urmează a fi organizate.
- 26.** În rezultatul analizei paginii web constatăm că administrația publică raională aduce la cunoștința publică pe pagina web a CR, precum și pe pagina de socializare Facebook, anunțul despre desfășurarea ședinței publice (cu respectarea termenului: cu cel puțin 10 zile înaintea ședințelor ordinare și cu cel puțin 3 zile înaintea celor extraordinare). În ce privește anunțurile privind organizarea consultărilor publice, unele dintre ele au fost plasate pe web, însă acestea nu conțin toate elementele cerute de actele normative, inclusiv nu au respectat termenul de 10 zile necesar pentru consultări.
- 27.** Deși administrația raională indică în rapoartele de implementare că nu au fost desfășurate consultări publice în anul 2020, pe pagina web și pagina Facebook ale Consiliului Raional Hîncești a fost plasat la data de 07.12.2020 comunicatul informativ cu privire la dezbaterile publice asupra Proiectului de Buget pentru anul 2021 a raionului Hîncești. Însă, nu există informații despre participarea reprezentanților societății civile, a cetățenilor în procesul decizional.
- 28.** Administrația raională nu indică nici o informație pe pagina web referitoare la grupurile de lucru permanente sau ad-hoc pentru consultarea proiectelor de decizii.

Prioritatea nr.6 (Ajutorul social acordat persoanelor vulnerabile într-un mod profesionalist, transparent și eficient)

- 29.** Administrația raională publică pe pagina web informații despre serviciile sociale oferite de către autoritățile publice raionale, însă acestea trebuie să fie plasate într-un compartiment aparte, pentru a fi accesate ușor de către cetățeni. Totodată, CR trebuie să publice pe pagina web informații detaliate despre tipurile de servicii sociale existente în localitate, să explice ce reprezintă acestea, cu trimitere la prevederile legale, să indice cine poate beneficia de aceste servicii, care sunt condițiile și documentele necesare pentru beneficiari, date statistice privind numărul

beneficiarilor ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului și sumele achitate, alte informații utile pentru persoanele/familiiile social-vulnerabile.

30. Baza de date a beneficiarilor de ajutor social trebuie să fie publicată pe pagina web a Consiliului Raional (numărul de cereri, numărul beneficiarilor de ajutor social, precum și serviciile sociale destinate etc.).

Prioritatea nr.7 (Gestionarea unui buget bine planificat și executat în mod transparent, echitabil și eficient)

31. Administrația publică locală nu a prezentat informații referitoare la implementarea metodologiei privind organizarea și desfășurarea procesului bugetar care să reflecte în detaliu, pe etape modalitatea de planificare, executare și raportare a Bugetului.
32. Administrația raională nu indică nici o informație pe pagina web referitoare la planificarea, aprobarea și executarea bugetului, informații referitoare la politica impozitară, numărul de informații plasate pe portal și Buletinul informativ, numărul consultărilor și numărul de cetățeni participanți la consultările publice, recomandările care au fost examinate etc.
33. În rezultatul analizei paginii web constatăm că administrația publică raională nu a realizat obligația de a aduce la cunoștință cetățenilor rapoartele ce au fost prezentate Consiliului Raional referitor la realizarea bugetului pentru anul 2020.
34. Subliniem că în rezultatul analizei paginii web nu au fost identificate informații cu privire la monitorizarea riscurilor de corupție la planificarea și executarea Bugetului raional.

IV. Propuneri și recomandări

Recomandări generale

1. Informarea permanentă a consilierilor raionali despre Planul local (raional) anticorupție pentru anii 2018-2020 și implementarea acestuia, care prin interacțiunea lor cu cetățenii și alegătorii vor impulsiona nivelul de cunoaștere al acestui document de către publicul larg.
2. Se impune publicarea de către administrația raională pe pagina web oficială a Planului de acțiuni anticorupție al raionului Hîncești pentru anii 2018-2020 și al rapoartelor privind implementarea planului local anticorupție (acțiunile realizate și indicatorii atinși) pentru toți anii de referință.
3. Informațiile privind implementarea planului local anticorupție necesită a fi publicate pe pagina web și ordonate într-un mod vizibil, pentru a fi ușor accesibile și identificabile de către cetățeni. Ca opțiune, sugerăm publicarea informației unificate referitoare la integritate și anticorupție într-o singură rubrică pe pagina web, crearea rubricii destinate patrimoniului public și publicarea informațiilor la acest subiect, crearea rubricii cu informații ce țin de serviciile sociale și resursele umane. În privința transparenței achizițiilor și procesului decizional, este necesar de completat rubricile existente cu informații despre acțiunile și indicatorii realizați.
4. În rapoartele privind implementarea planului local anticorupție este necesar de a insera o rubrică suplimentară, în care entitatea publică raportoare va fi responsabilă de indicarea argumentelor, cauzelor și obstacolelor care împiedică realizarea acțiunilor și indicatorilor din Plan, cu prezentarea soluțiilor pentru depășirea acestora.
5. Eforturi sporite pentru implicarea și participarea publicului în procesul decizional.
6. Informarea publicului la toate etapele procesului decizional, inclusiv prin publicarea deciziilor adoptate și a materialelor adiționale.
7. Consultarea obligatorie a proiectelor de decizii cu impact.
8. Analiza recomandărilor parvenite în urma consultărilor.
9. Crearea consiliilor consultative care participă în procesul decizional.
10. Publicarea sau indicarea link-ului documentelor privind achizițiile publice.
11. Publicarea contractelor de achiziții pe pagina web.
12. Publicarea anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor cu patrimoniul APL și rezultatele acestor licitații.
13. Consultarea obligatorie a proiectului bugetului, cu implicarea publicului și la etapele de planificare bugetară.
14. Publicarea proiectului bugetului, cu o descriere și justificare a tuturor elementelor de venituri și cheltuieli ale bugetului.

15. Transparența informațiilor ce se referă la selectarea și angajarea cadrelor în serviciu public.
16. Elaborarea și implementarea instrumentelor de integritate prevăzute de cadrul normativ național.
17. Transparența serviciilor sociale, ajutoarelor materiale.
18. Transparența rezultatelor financiare ale ÎM fondate de către APL.
19. În rapoartele privind implementarea planului local anticorupție, indicatorii din acțiuni trebuie completați și prezentați în raport în mod separat pentru fiecare entitate publică responsabilă, dar nu ca o cifră generală, per indicator, pentru toate entitățile.
20. Pentru facilitarea analizei și prelucrării informațiilor prezentate în rapoartele privind implementarea planului local anticorupție, inclusiv pentru sporirea calității și corectitudinii informațiilor prezentate, entitatea rapoartoare urmează să indice în raport adresa către informația pe web și linkul web (cu condiția ca raportul să fie transmis într-un format care să permită accesarea link-ului).
21. Pentru efortul depus de persoanele responsabile din administrația raională de monitorizarea și raportarea privind implementarea Planului raional anticorupție, trebuie de identificat instrumente de motivare și stimulare suplimentare, inclusiv acordarea sporului pentru performanță de către conducerea administrației, prevăzut de Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018 și Hotărârea Guvernului nr.1231/2018 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.
22. Examinarea de către entitățile publice a posibilității instituirii unei funcții specifice de coordonator/ofițer de colectarea informațiilor, monitorizarea realizării acțiunilor ce au tangență cu integritatea și prevenirea corupției, elaborarea și prezentarea rapoartelor privind implementarea Planului raional anticorupție, alte responsabilități. În cazul în care se optează pentru o persoană din statele de personal, care are alte atribuții funcționale, se impune completarea fișei de post a personalului respectiv și participarea periodică la instruirii organizate de către Centrul Național Anticorupție, precum și beneficierea suportului și consilierii permanente din partea CNA.
23. Este oportun de a modifica cadrul normativ în domeniul politicilor anticorupție pentru a unifica multitudinea de registre gestionate de către entitățile publice în calitate de instrumente pentru cultivarea integrității instituționale.
24. Pentru a nu transforma în formalitate raportarea unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea privind implementarea planurilor locale anticorupție, Centrul Național Anticorupție are responsabilitatea de a efectua o analiză mai aprofundată a acestor rapoarte, cu verificarea informațiilor prezentate, efectuarea analizei impactului măsurilor întreprinse la nivel raional, iar în final – cu înaintarea entităților publice rapoartoare a anumitor recomandări pentru atingerea obiectivelor trasate de către Planurile locale anticorupție.
25. Considerăm oportună regândirea construcției Planurilor locale anticorupție și metodologia de evaluare pentru a avea opțiunea de stabilire a nivelului de realizare a fiecărui indicator în parte. Plus, se impune modificarea modalității de evaluare pentru unii indicatori, or, nu este relevant să fie apreciat cu calificativul "nerealizat" o acțiune cu caracter permanent în privința căreia nu există niciun indicator cantitativ realizat

(exemplu: nu au fost raportate/ soluționate/ sesizate către Autoritatea Națională de Integritate acte de constatare emise în ce privește cazurile de conflicte de interese).

26. Sugerăm schimbarea perioadei de raportare pentru autoritățile responsabile de implementarea planurilor locale de acțiuni anticorupție de la semestrială la raportarea anuală și expedierea rapoartelor de monitorizare până la sfârșitul lunii ianuarie a anului următor, Secretariatului grupurilor de monitorizare din cadrul Centrului Național Anticorupție.
27. Din punct de vedere conceptual, Hotărârea Guvernului nr.676/2017 privind aprobarea mecanismului de elaborare și coordonare a planurilor sectoriale și locale de acțiuni anticorupție pentru anii 2018-2020 trebuie să instituie responsabilități în materie de integritate și pentru unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi, similare cu cele pentru nivelul doi. Eventual, după revizuirea acestui act normativ, ar fi oportun de indicat cel puțin și pentru municipii și orașe să elaboreze și să aprobe planuri anticorupție locale conform structurii-tip din Hotărârea Guvernului.
28. După 3 ani de implementare a acestui instrument anticorupție în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi, este necesar de efectuat o evaluare a impactului Planurilor raionale anticorupție, tuturor dificultăților de realizare a acestora și raportare din partea entităților publice, dar și evaluarea oportunității continuării acestui instrument sau schimbarea cu unul mai eficient, fără sporirea și dublarea responsabilităților autorităților publice locale.

Recomandări detaliate

	RECOMANDAREA	NR. ACȚIUNII DIN PLAN
1	Publicarea pe web a informațiilor despre cazurile de incompatibilitate și încălcare a regimului conflictelor de interese din anul precedent și cum au fost soluționate aceste cazuri.	Acțiunea 1 – 3
2	Excluderea responsabilității de ținere a evidenței declarațiilor de avere și interese personale, deoarece informațiile privind numărul declarațiilor depuse pe fiecare raion și entitate publică pot fi furnizate Centrului Național Anticorupție de către Autoritatea Națională de Integritate.	Acțiunea 2
3	Excluderea responsabilității de monitorizare a numărului actelor de constatare ale Autorității Naționale de Integritate cu privire la conflictele de interese, întrucât aceste informații sunt deținute și pot fi furnizate nemijlocit de către Autoritatea Națională de Integritate.	Acțiunea 3
4	Publicarea informațiilor despre activitatea comisiilor de evaluare și evidență a cadourilor și registrele de evidență al cadourilor, inclusiv din instituțiile publice subordonate Consiliului Raional	Acțiunea 4
5	Publicarea procedurilor și modalităților de raportare a practicilor ilegale în calitate de avertizori de integritate, inclusiv a informațiilor privind protejarea acestora de eventuale abuzuri și răzbunări	Acțiunea 6
6	Publicarea pe web a Registrelor riscurilor, care includ și riscurile de corupție	Acțiunea 11

RECOMANDAREA		NR. ACȚIUNII DIN PLAN
7	Organizarea instruirilor și participarea funcționarilor la instruire pe subiecte tangente cu prevenirea corupției și asigurarea climatului de integritate în entitățile publice locale (influențe necorespunzătoare, norme de etică și deontologice etc.)	Acțiunea 1 – 9
8	Instituirea/asigurarea funcționării liniilor telefonice anticorupție	Acțiunea 16
9	Indicarea expresă în denumirea acțiunii că aceasta se referă la bunurile imobile	Acțiunea 18
10	Excluderea indicatorului „Planurile anuale de achiziții publice ale entității publice, publicate pe pagina web oficială” din acțiunea 18, deoarece un astfel de indicator se cuprinde în acțiunea 23 din Plan.	Acțiunea 18, 23
11	Indicarea pentru toate entitățile publice a numărului exact al bunurilor din patrimoniul public local înregistrate și evaluate.	Acțiunea 18
12	Publicarea pe pagina web a informațiilor despre bunurile imobile din patrimoniul public înregistrate, evaluate și gestionate de către APL.	Acțiunea 18
13	Publicarea pe web a informațiilor privind desfășurarea și rezultatele licitațiilor de vânzare/ locațiune/ arendă a bunurilor patrimoniului public raional	Acțiunea 18 – 19
14	Modificarea denumirii acțiunii „asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public”	Acțiunea 18
15	Excluderea indicatorului „Informația privind gestionarea patrimoniului entităților publice publicată”	Acțiunea 18
16	Publicarea informațiilor (rapoartelor) despre rezultatele și performanța proiectelor de asistență realizate din fonduri externe, cu evaluarea obiectivelor atinse, sustenabilitatea proiectului, alte informații despre performanțele acestora	Acțiunea 18
17	Publicarea Regulamentului intern de gestionare a patrimoniului public local	Acțiunea 20
18	Organizarea instruirilor agenților publici în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public și publicarea informațiilor despre instruirile desfășurate	Acțiunea 22¹
19	Respectarea procesului de consultări publice a proiectului bugetului raional, cu publicarea obligatorie a anunțului privind organizarea consultărilor publice, care trebuia să cuprindă toate informațiile prevăzute de cadrul normativ, necesare pentru cetățeni, cu acordarea timpului suficient pentru a veni cu recomandări (cel puțin 10 zile lucrătoare)	Acțiunea 23
20	Publicarea pe web a informațiilor privind achizițiile publice, de la etapa de planificare până la etapa de executare a contractelor de achiziții și raportare a executării, inclusiv să cuprindă informații privind achizițiile publice de valoare mică.	Acțiunea 23 – 32

RECOMANDAREA		NR. ACȚIUNII DIN PLAN
21	Inserarea unor indicatori separați referitor la: a) publicarea pe web a procedurilor și rezultatelor achizițiilor publice de valoare mică; c) publicarea pe web a anunțurilor de participare la achizițiile publice desfășurate prin licitații publice, cererea ofertelor de prețuri, alte modalități	Acțiunea 29
22	Elaborarea și publicarea pe web a rapoartelor trimestriale/semestriale și anuale de executare a contractelor de achiziție publică; la fel, publicarea pe web a Dărilor de seamă privind realizarea achizițiilor publice de valoare mică	Acțiunea 24, 32
23	Publicarea pe web a ordinului intern privind activitatea grupului de lucru în achiziții publice, cu specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru	Acțiunea 25
24	Publicarea pe web a informațiilor referitoare la modificările la contractele de achiziții publice	Acțiunea 26
25	Utilizarea instrumentelor legale pentru a stopa încălcările operatorilor economici la etapa de executare a contractelor, pentru a-i responsabiliza și obliga să remedieze neconformitățile (reclamații, sancțiuni, solicitarea Agenției Achiziției Publice includerea operatorului economic în Lista de interdicție)	Acțiunea 26
26	Încurajarea, facilitarea și invitarea reprezentanților societății civile de a participa și implica în procesul de achiziții publice la nivel de raion, inclusiv la etapa de monitorizare a executării contractelor de achiziții.	Acțiunea 27
27	Excluderea indicatorilor care se referă la instruire din acțiunile nr.28-29 și inserarea lor în acțiunea nr.30 din Plan	Acțiunea 28 – 30
28	Depunerea eforturilor sporite din partea entităților publice de a organiza, fie de a solicita instruire pentru specialiștii și membrii grupurilor de lucru în achiziții de la Agenția Achiziții Publice, alte autorități publice (Centrul Național Anticorupție, Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor, Ministerul Finanțelor), inclusiv de la ONG-urile care oferă astfel de instruire	Acțiunea 28 – 30
29	Este necesar de divizat ambii indicatori ai acțiunii separat pentru specialiștii în achiziții și separat pentru membrii grupului de lucru.	Acțiunea 28 – 30
30	Asigurarea accesului publicului la toate informațiile ce se referă la selectarea și angajarea cadrelor în serviciu public, inclusiv prin arhivarea acestor informații pe pagina web (numărul și numele candidaților ce participă la concursurile de selecție pentru posturile vacante, informațiile din procesele-verbale ale comisiei de selectare a candidaților pentru funcția vacantă, incluzând evaluarea comisiei și clasamentul solicitanților)	Acțiunea 33
31	Publicarea pe web a informațiilor privind instruirile și programele de dezvoltare profesională de care au beneficiat funcționarii publici	Acțiunea 34
32	Asigurarea instruirilor pentru aleșii locali nu doar la începutul mandatului, dar și pe perioada acestuia, inclusiv prin intermediul ONG-urilor care desfășoară astfel de instruire	Acțiunea 34

RECOMANDAREA	NR. ACȚIUNII DIN PLAN
33 Specificarea expresă în acțiune și în indicatorii de progres la care formă de evaluare a performanțelor personalului acestea se referă (evaluarea potrivit Legii nr.158/2008, Hotărârii Guvernului nr.201/2009 (anexa nr.10) sau evaluarea potrivit Legii nr.270/2018 și Hotărârii Guvernului nr.1231/2018). Eventual de divizat indicatorii pentru fiecare tip de evaluare a performanțelor	Acțiunea 35
34 Publicarea pe web a informațiilor privind evaluarea permanentă a performanțelor personalului	Acțiunea 35
35 Excluderea indicatorului de la acțiunea nr.36 „rubrica pentru reclamații pe pagina web”, care deja se cuprinde în indicatorul din acțiunea nr.37 „pagina web conține un instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor”	Acțiunea 36 – 37
36 Modernizarea paginii web a Consiliului Raional Hîncești pentru a deveni funcțională și actualizarea permanentă cu informații publice necesare cetățenilor, ușor accesibile de către utilizatori. Pagina web trebuie completată/structurată pentru a conține toate compartimentele necesare, în dependență de domeniile informațiilor cu caracter public, vizibile pe pagina web, pentru a fi ușor accesabile. Includerea instrumentului online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor, includerea compartimentului.	Acțiunea 37
37 Divizarea indicatorului „Numărul anunțurilor privind ședințele/consultările publice ce urmează a fi organizate” în 2 indicatori distincți „Numărul anunțurilor privind convocarea ședințelor” și „Numărul anunțurilor privind consultările publice ce urmează a fi organizate”	Acțiunea 38
38 Publicarea pe web a anunțurilor privind convocarea ședințelor Consiliului Raional și a anunțurilor privind organizarea consultărilor publice, împreună cu toate elementele cerute de actele normative, inclusiv respectarea termenului necesar pentru consultări	Acțiunea 38
39 Depunerea eforturilor de către entitățile publice pentru a asigura implicarea cetățeanului în actul decizional, prin utilizarea mai multor metode și instrumente, inclusiv prin informarea direcționată a părților interesate despre examinarea proiectelor de decizii care le pot afecta (prin e-mail, rețele sociale, instrumente electronice, poștă, inclusiv elaborarea și actualizarea unei liste a părților interesate)	Acțiunea 39
40 Instituirea și utilizarea consiliilor consultative și grupurilor de lucru (permanente sau ad-hoc) în calitate de forme eficiente de cooperare și parteneriat între autoritățile publice și societate	Acțiunea 39
41 Administrația raionului Hîncești urmează să aducă la cunoștință pe pagina web informații depline privind programele de asistență socială adoptate, instituțiile de asistență socială înființate, informații despre serviciile sociale furnizate de către unitatea administrativ-teritorială și modalitatea de aplicare pentru un potențial beneficiar	Acțiunea 41
42 Monitorizarea calității serviciilor prestate prin instalarea unui ghișeu pentru reclamațiile/mulțumirile și adresările cetățenilor	Acțiunea 42

RECOMANDAREA	NR. ACȚIUNII DIN PLAN
43 Administrația raionului Hîncești urmează să desfășoare campanii de sensibilitate a populației asupra fenomenului corupției prin organizarea meselor rotunde, întâlniri cu populația, elaborarea broșurilor, pliantelor etc.	Acțiunea 43
44 Administrația raionului Hîncești urmează să elaboreze baza de date a beneficiarilor de ajutor social și publicarea ei pe pagina web pentru a fi accesibilă publicului larg.	Acțiunea 47
45 Publicarea obligatorie pe pagina web a rapoartelor anuale privind acordarea ajutorului social	Acțiunea 48
46 Analiza acțiunilor și indicatorilor din Prioritatea 6 și 7, în sensul excluderii repetărilor	Acțiunea 47 – 55

Anexa nr.1. Percepția cetățenilor din raionul Hîncești privind nivelul de corupție și impactul acțiunilor anticorupție

Numărul persoanelor chestionate – 23

Figura A.1. Răspundeți la acest chestionar în calitate de: ...

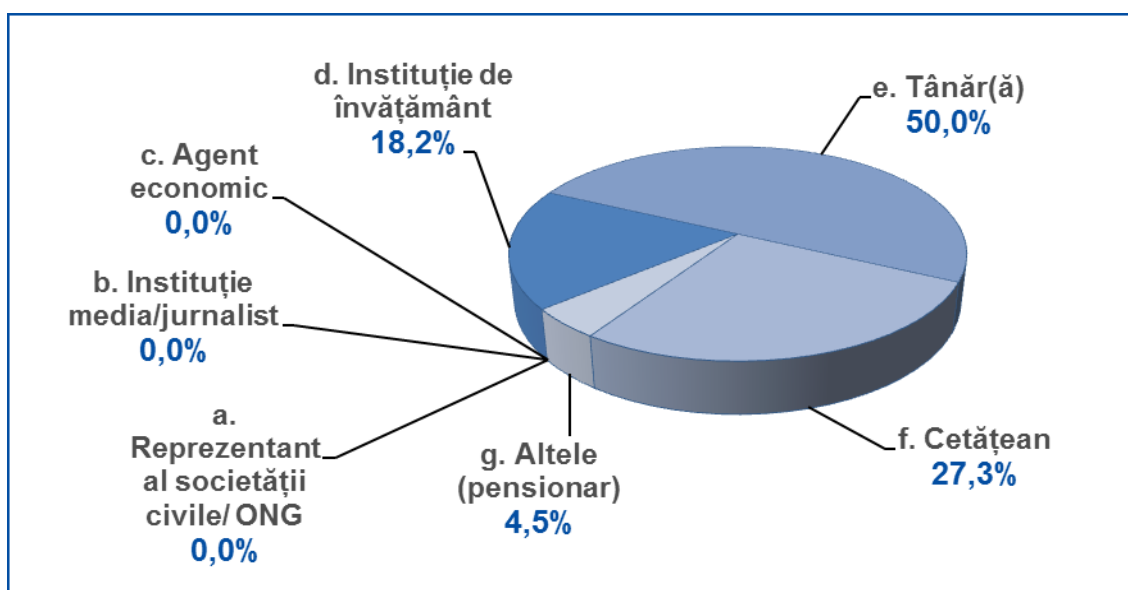

Figura A.2. Cunoașteți despre existența Planului raional anticorupție și acțiunile cuprinse în acest Plan?

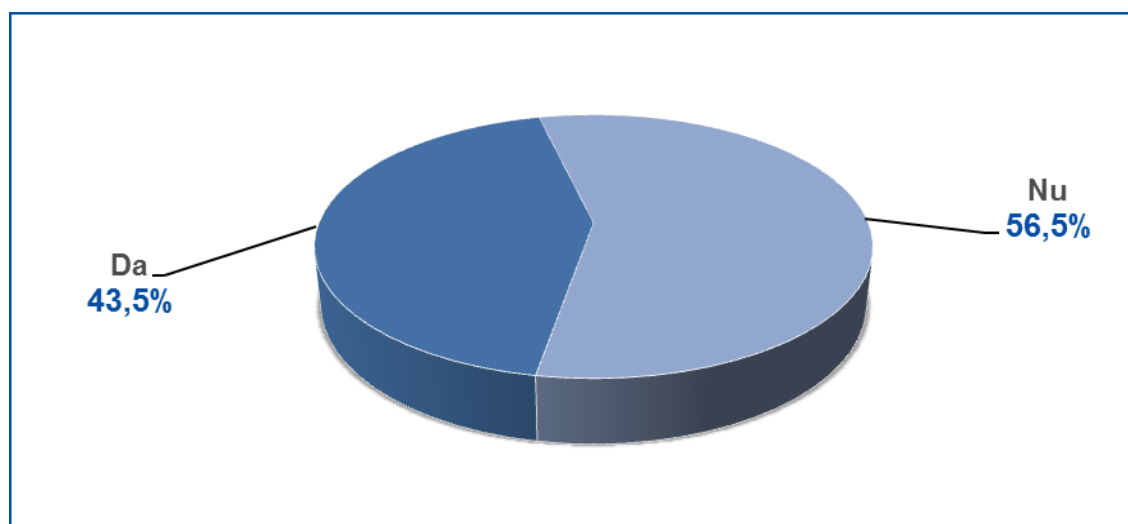

Figura A.3. Cum apreciați capacitățile autorităților publice raionale în prevenirea, depistarea, contracararea actelor de corupție și asigurarea integrității profesionale a funcționarilor publici?

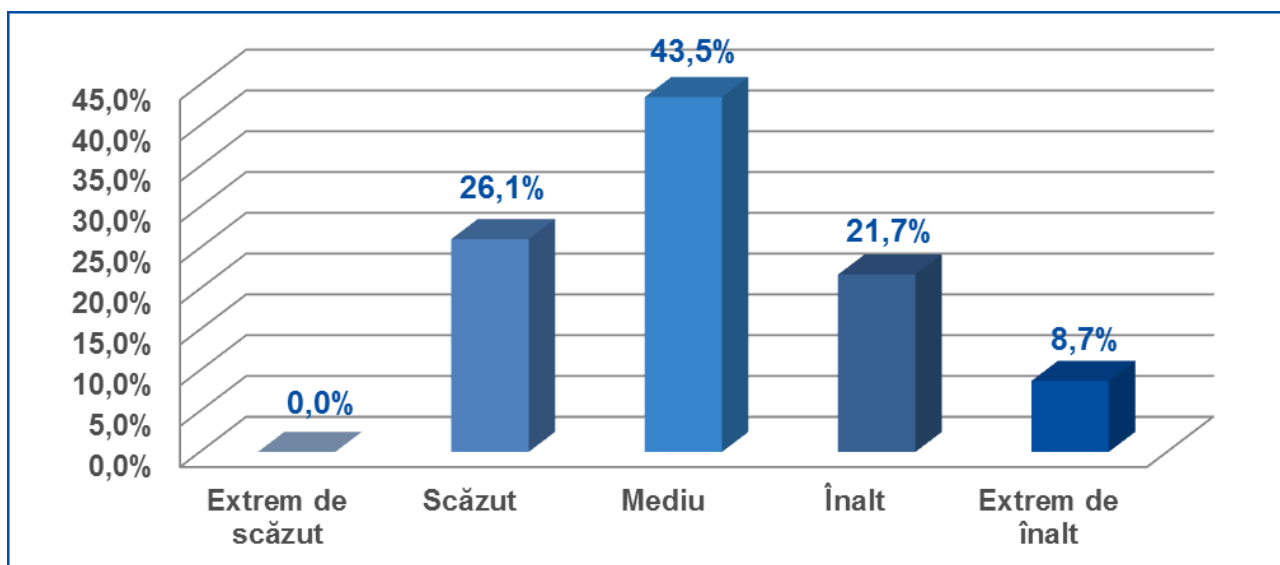

Figura A.4. Cum apreciați impactul acțiunilor și măsurilor întreprinse la nivel de raion în prevenirea, depistarea, contracararea actelor de corupție și asigurarea integrității?

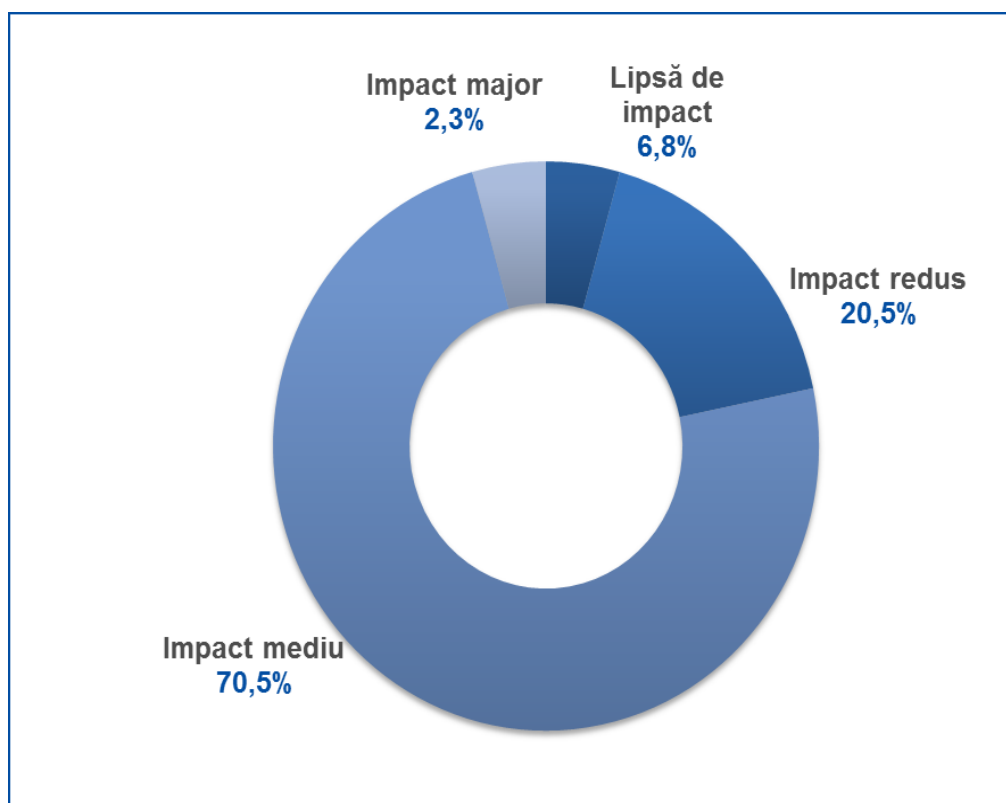

Figura A.5. Cum apreciați integritatea funcționarilor publici și a aleșilor raionali?

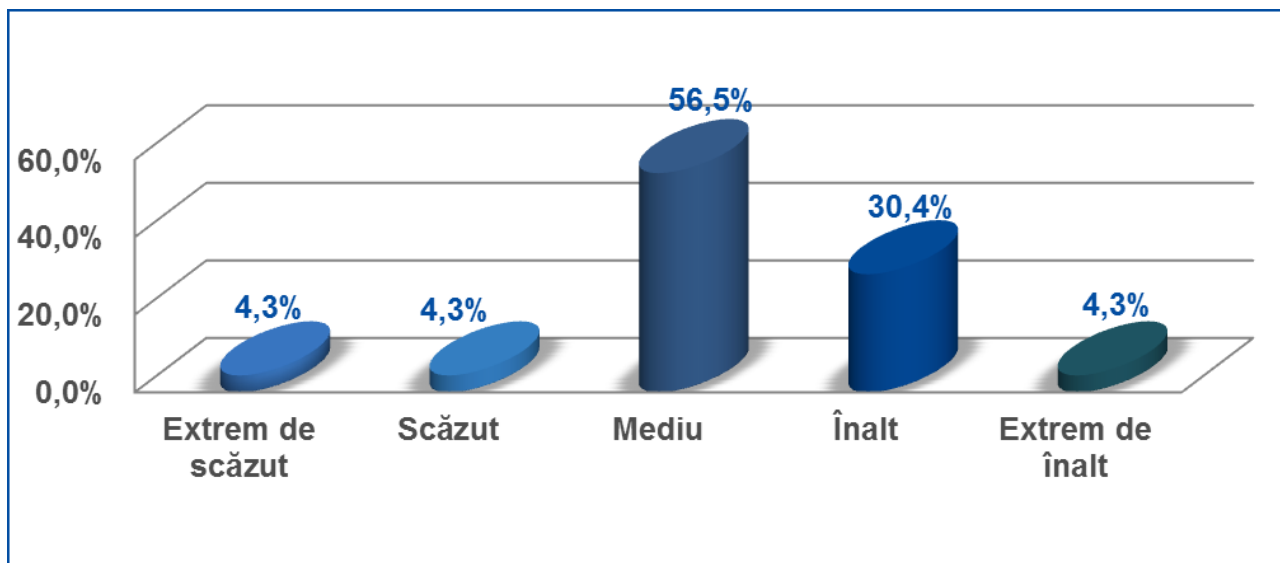

Figura A.6. Cum apreciați capacitățile/ profesionalismul/ cunoștințele funcționarilor publici și a aleșilor raionali?

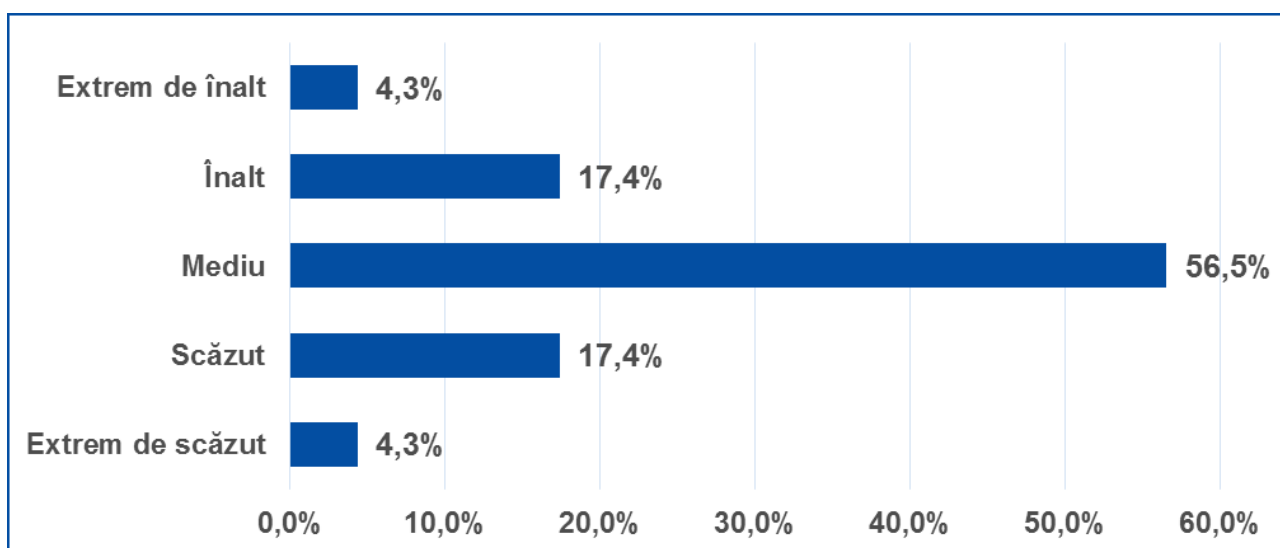

Figura A.7. Cum apreciați evoluția transparenței și a accesului la informații publice în anul 2020?

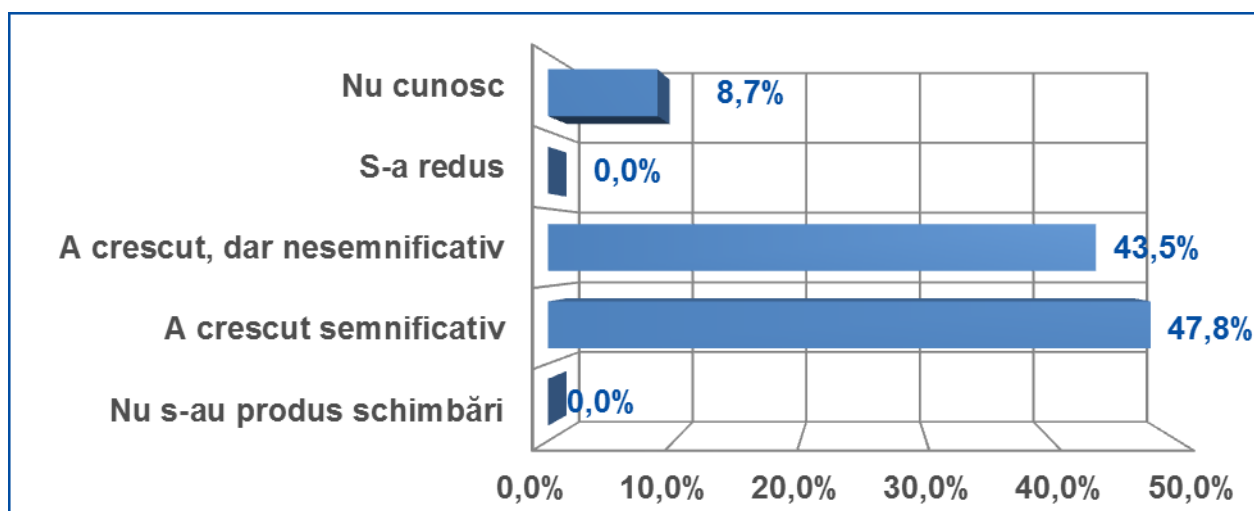

Figura A.8. La ce nivel apreciați practicile de corupție în autoritățile și instituțiile publice raionale?

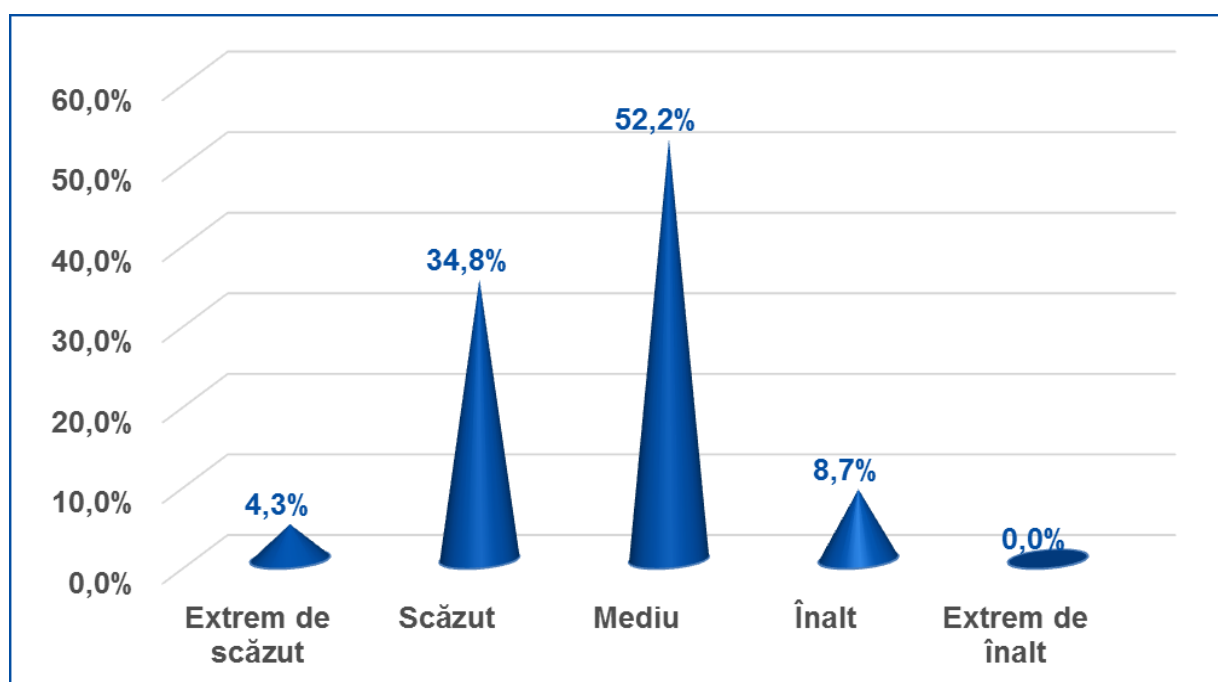

Figura A.9. În care din următoarele situații o persoană fizică/juridică se confruntă, în mod direct, cu aspecte legate de corupție?

(Puteți alege una sau mai multe opțiuni)

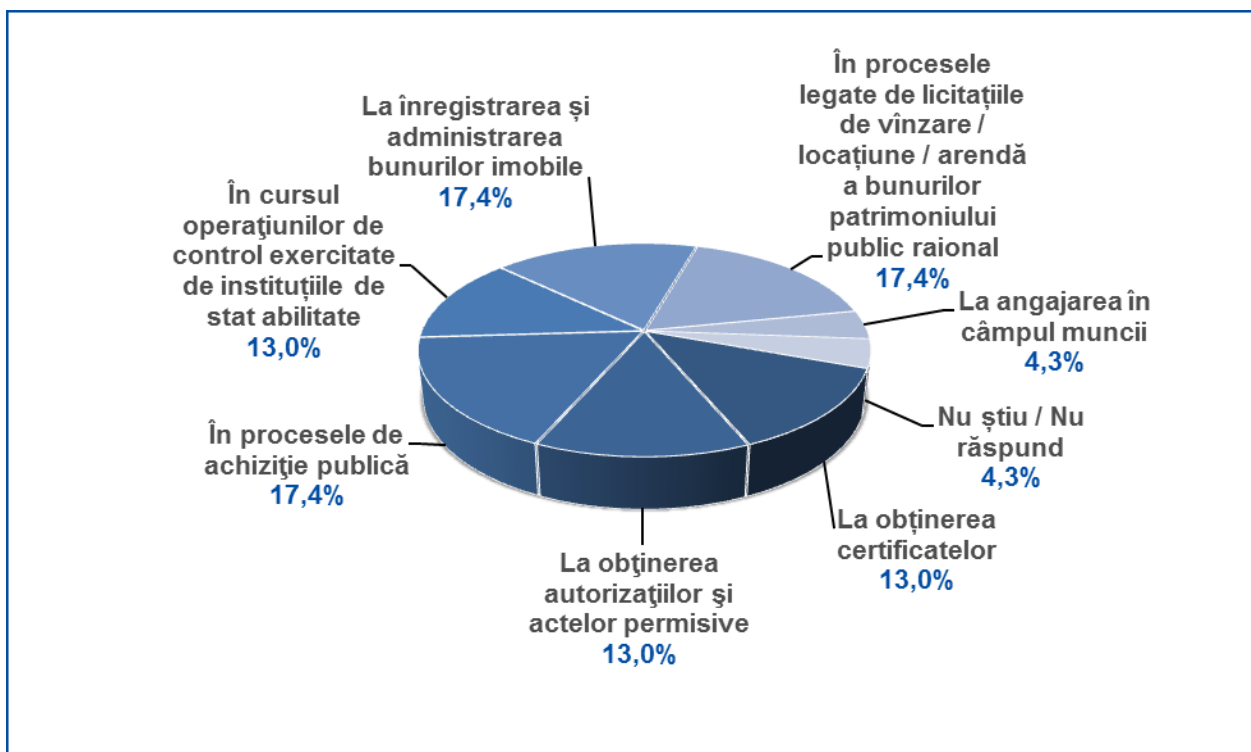

Figura A.10. Este mai simplu de a soluționa problemele cu autoritățile/instituțiile raionale pe căi neoficiale decât pe cele oficiale?

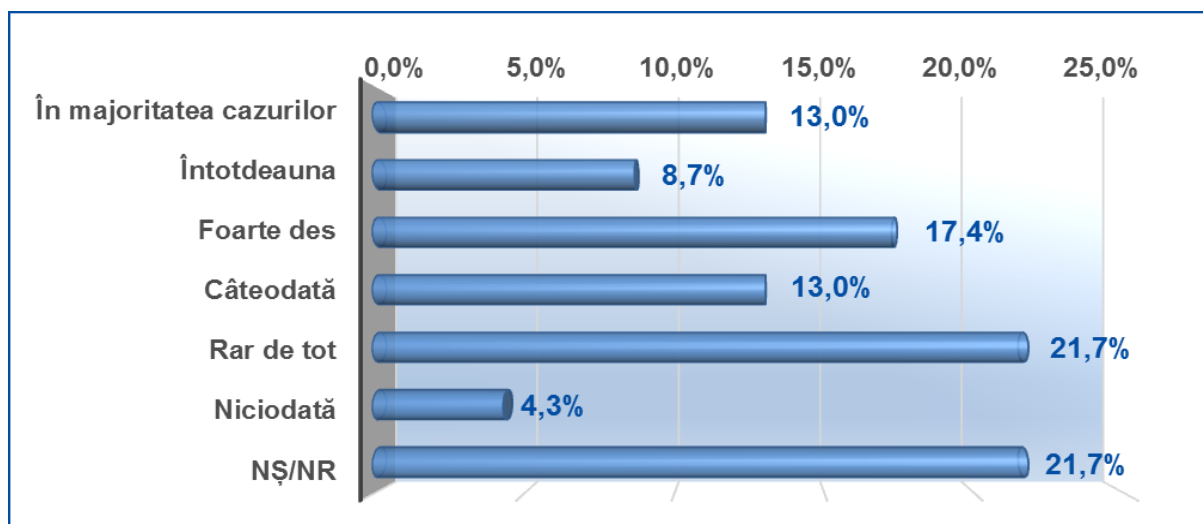

Figura A.11. Căile neoficiale de soluționare a problemelor cu sectorul public, de obicei, iau forma de: ...

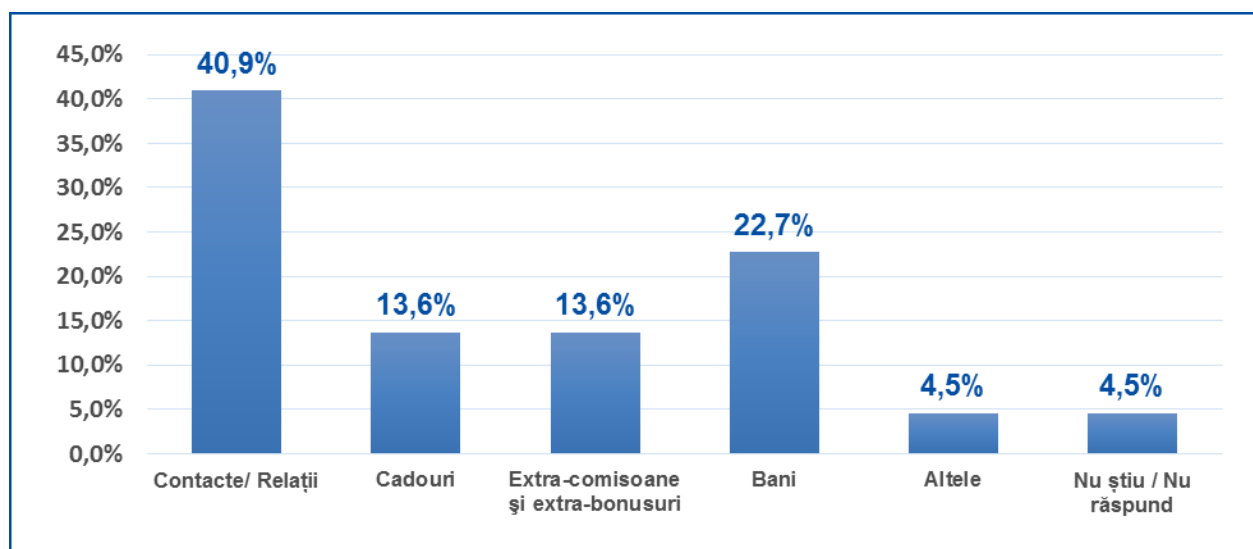

Figura A.12. Care sunt autoritățile/instituțiile în care se plătește neoficial mai frecvent?

(Puteți alege una sau mai multe opțiuni)

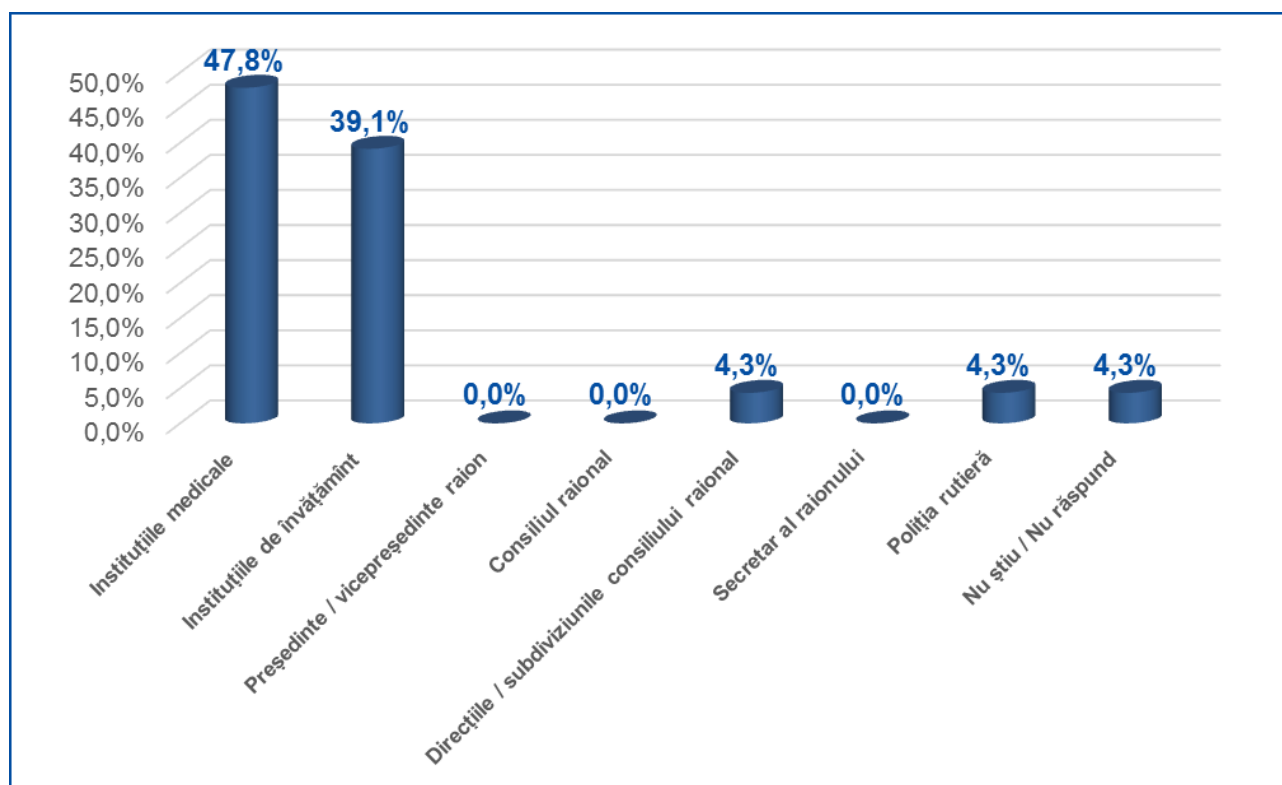

Figura A.13. Care este scopul plăților neoficiale?

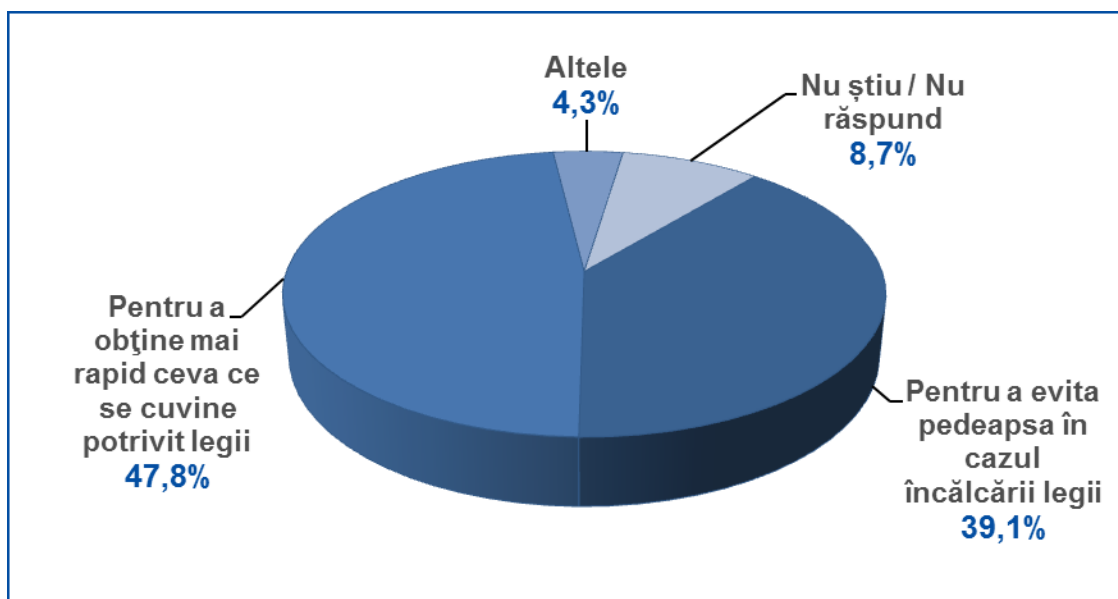

Figura A.14. Cine a fost inițiatorul plăților neoficiale?

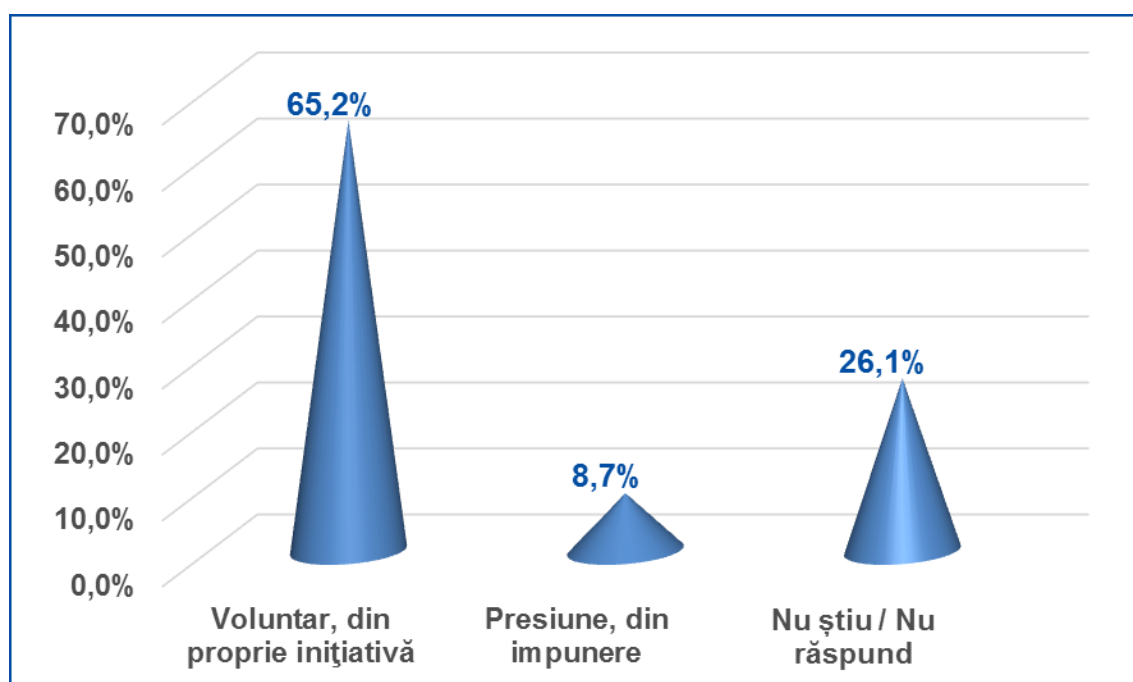

Figura A.15. Unde v-ați plâns pe cazurile de corupție cu care v-ați confruntat?

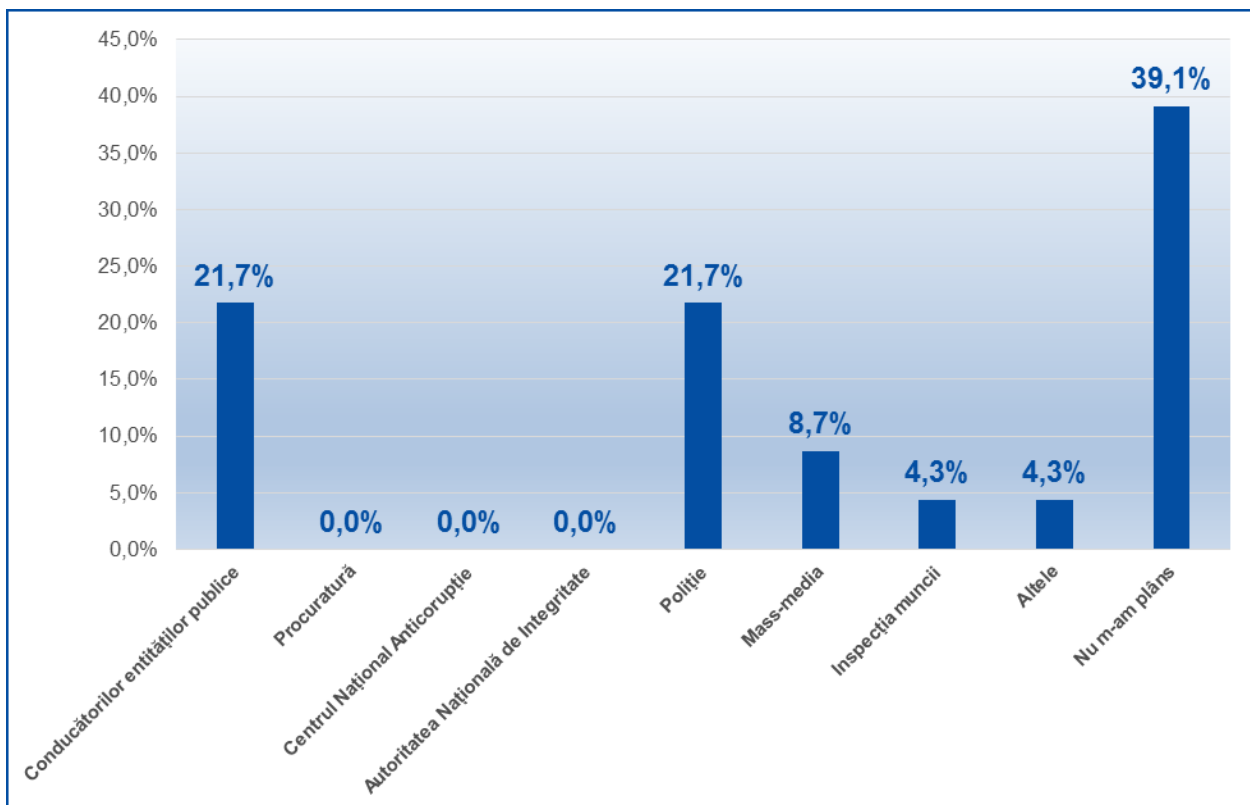

Figura A.16. Motivele neadresării/nesemnălării privind cazurile de corupție?

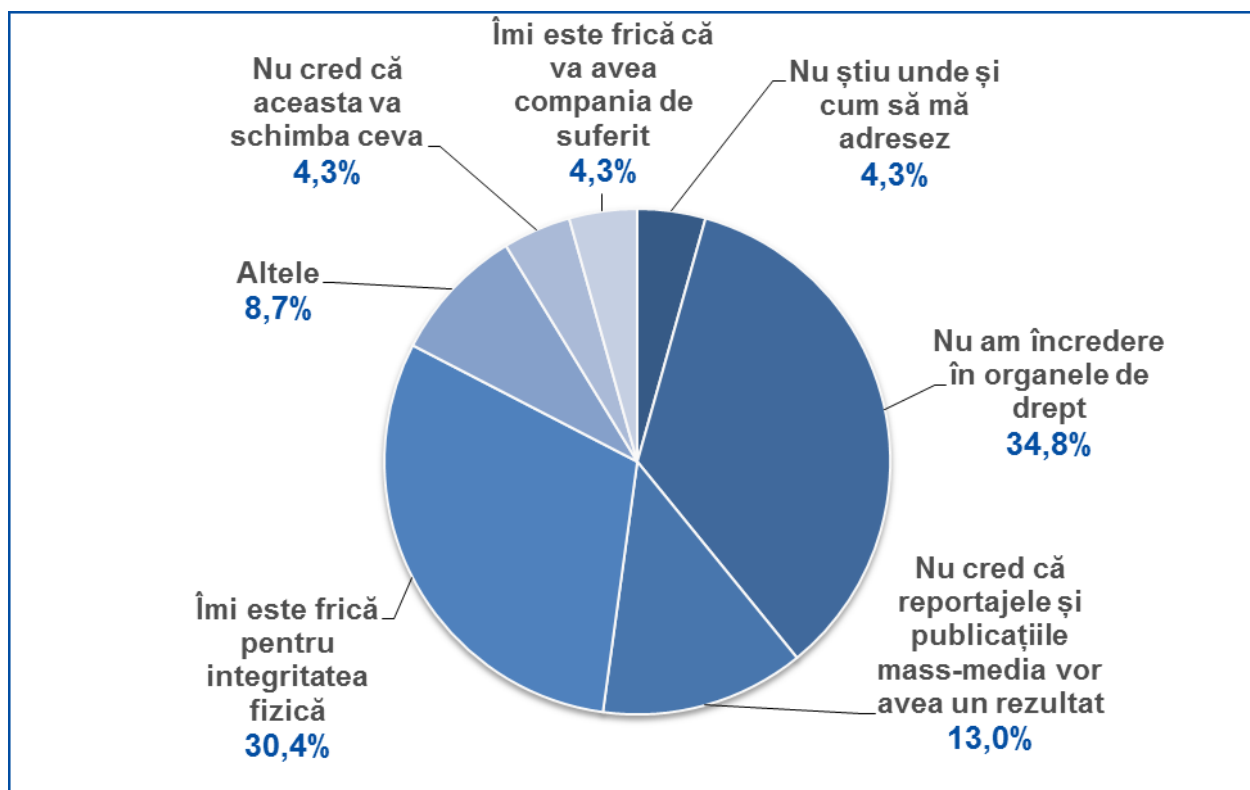

Figura A.17. În cazul în care v-ați adresat, a fost rezolvată problema Dvs.?

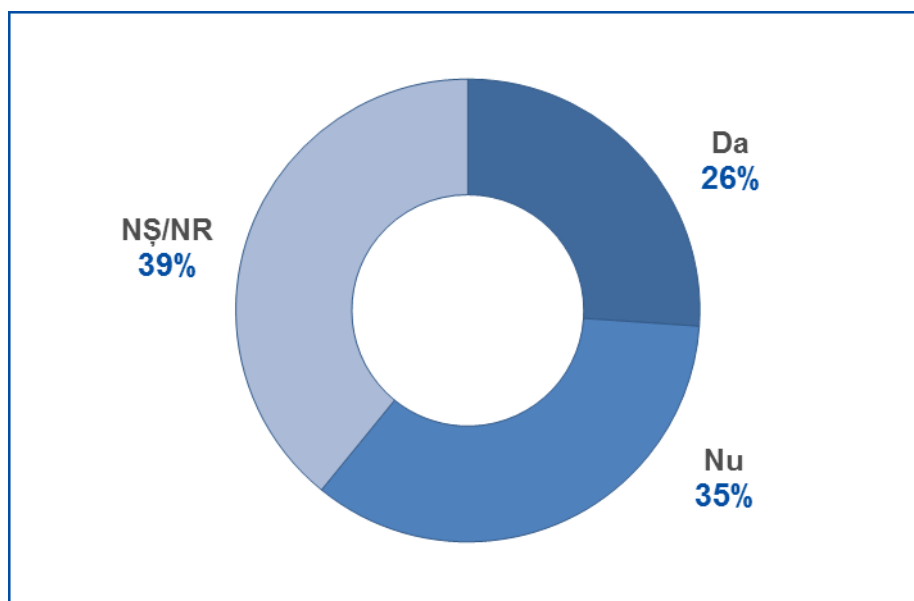

Figura A.18. În calitate de persoană fizică și/sau reprezentant al grupurilor care nu aparțin sectorului public: ...

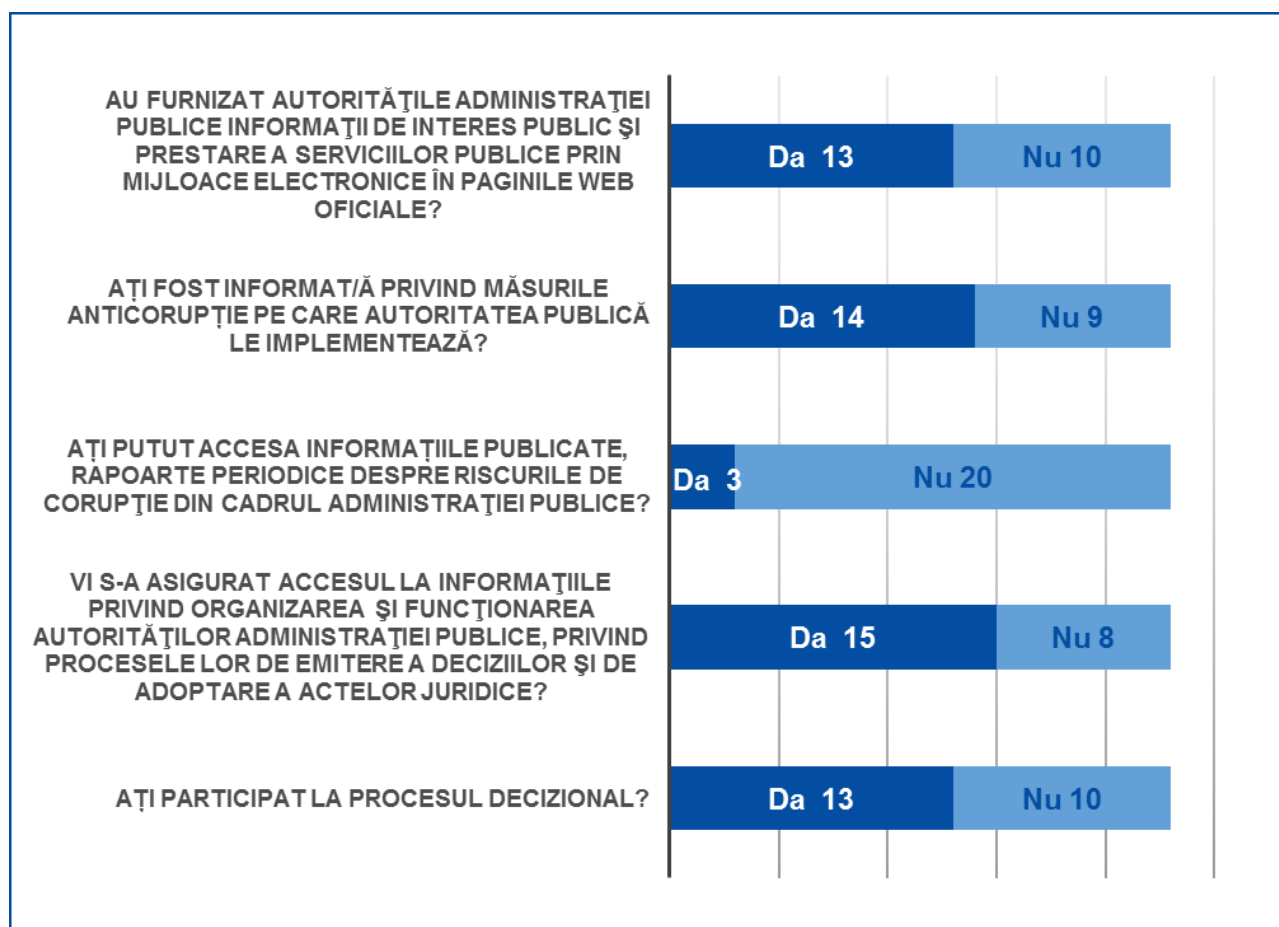

Figura A.19. În opinia Dvs., care sunt cele mai grave probleme ale autorităților publice raionale, aleșilor locali și funcționarilor publici în domeniul integrității?

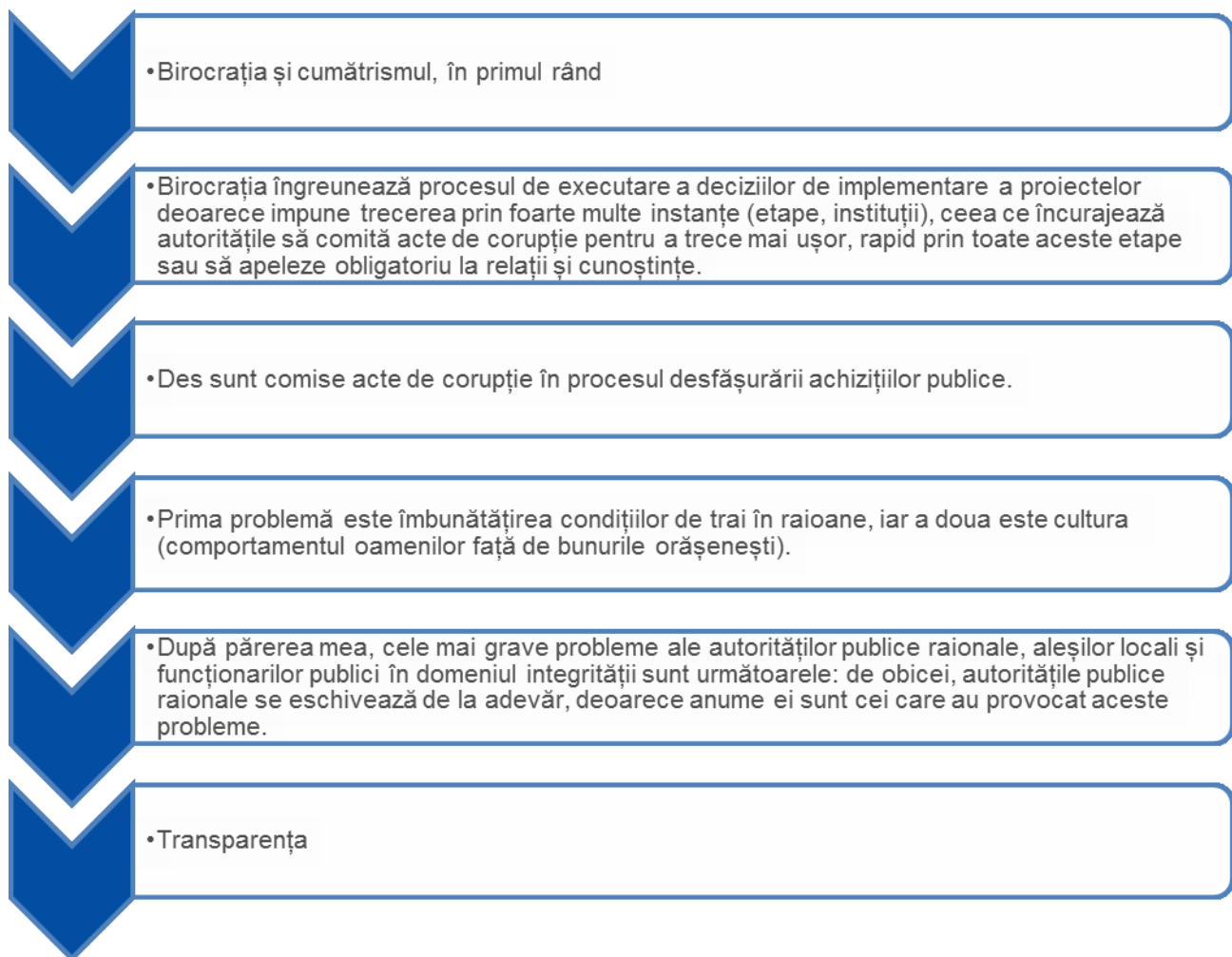

Figura A.20. În opinia Dvs., ce îmbunătățiri/ schimbări/ acțiuni sunt necesare pentru prevenirea, depistarea, contracararea actelor de corupție și asigurarea integrității?

